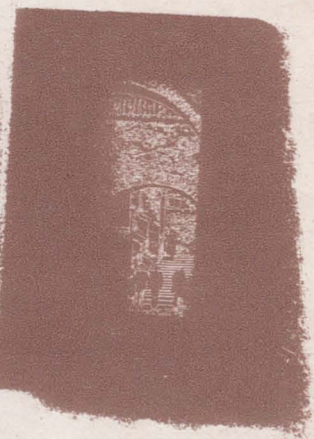
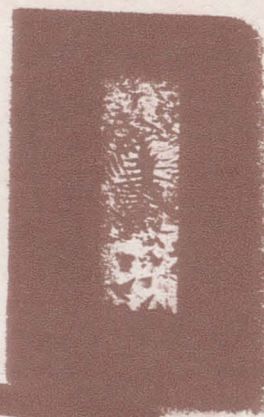
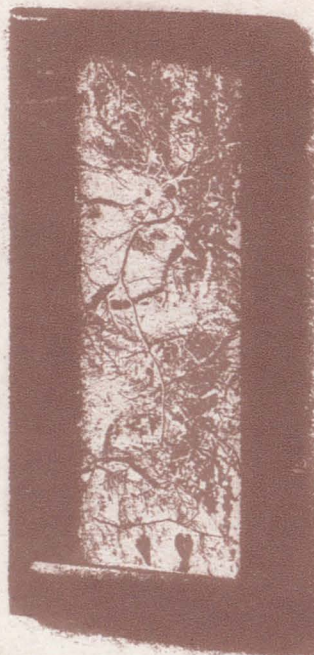
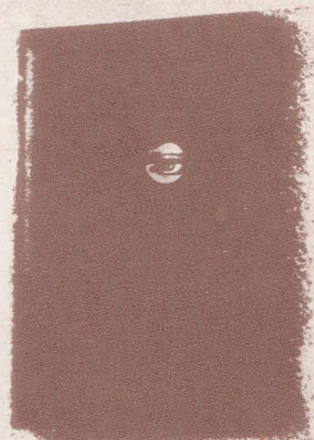
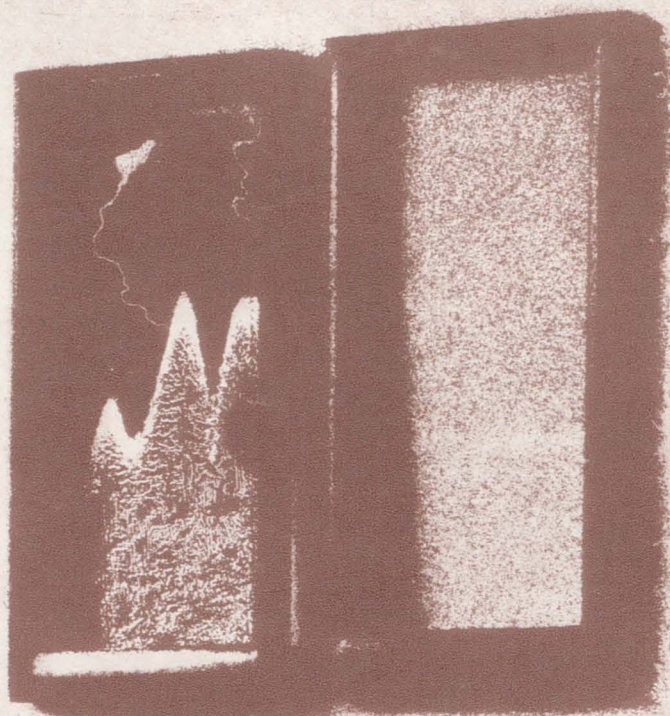
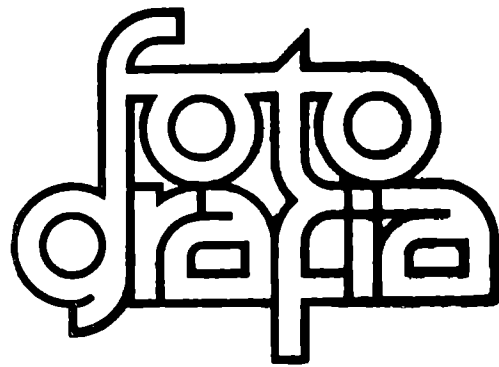

Artiștii

ASOCIAȚIA ARTIȘTILOR FOTOGRAFI

RECUNOSCUT DE FIAP

SUMAR

Nr. 149 IX-X 1982

FOTOGRAFIA este un buletin intern RECUNOSCUT DE FIAP și editat de Asociația Artiștilor Fotografi din Republica Socialistă România. București, 70700 Căsuța Poștală 1-223 tel. 90-14.95.58

În dorința de a îmbunătăți și diversifica conținutul publicației noastre, cititorii sînt rugați să ne trimită articole, informații, note sau alte materiale care pot trata orice subiect considerat util a fi cunoscut și de alți iubitori ai artei fotografice. Redacția mulțumește anticipat pentru colaborare. Materialele publicate în „FOTOGRAFIA” exprimă opiniile autorilor și nu, în mod obligatoriu, pe cele ale redacției.

Costul unui abonament (șase numere anual) este de lei 120 (90 + 30 taxe poștale), care se pot expedia prin mandat poștal în contul nostru de virament Nr. 45.10.3.37.2 de la BNRSR - Filiala sectorului 1, trimițîndu-ne totodată și o înștiințare, cu adresa completă (în șase exemplare) pentru primirea publicației.

- Așteptăm – **Red.**
- Animus fotografiandi – **Av. Dan-Călinescu Mihai EFIAP**
- 5 minute cu... Iosif FISCHER – **Ioan Fonoș**
- Tîrgul Mondial al Fotografiei – Conf. Ing. **Sylviu Comănescu – Hon. EFIAP**
- Industria fotografică Niponă la Photokina '82 – **Ioan Fonoș**
- Discuri și... discuri **Ioan Fonoș**
- Salonul jubiliar de artă fotografică „NAPOCA'82” – **Dr. Emil Gherman**
- „ROMANIA 82” la cea de a VI-a ediție – **D. FRIEDMANN – AFIAP**
- Exemplul amatorilor olandezi – arh. **Andrei Pandeale – AFIAP**
- Expoziția de fotografie olandeză – **Dragoș Pîrvulescu**
- Concursul internațional **ORWO-PENTACON '83 G. Epuran**
- Fotografia reflectînd spiritul vremii – **Zhang Shuicheng**
- DIAPORAMA (IV) – Analiza de structură a montajului audio-vizual – **Victor Oprescu**
- Reflexii din viața unui fotograf pasionat – **Petre Mercea, Olimpiu Roca**
- Un record poștal – Conf. Ing. **Sylviu Comănescu – Hon. EFIAP**
- Ecouri – **Alexandrina Băgu**
- Probitate și competență – **Arh. Pandeale – AFIAP**
- Reflecții despre artă și fotografie prof. M. Agabrian **AFIAP**
- Incredibil dar... adevărat – **Observator**
- Invitație la Salonul interjudețean de artă fotografică Foto – **Foklor '83 Vulcan**

ASOCIAȚIA
ARTIȘTILOR
FOTOGRAFI
AAF
ROMANIA

ASOCIAȚIA ARTIȘTILOR FOTOGRAFI
DIN
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

COPERTA I

Jean Dieuzaide – „Frunză de floarea soarelui” (Photokina '82)

COPERTA II

Banyai Istvani – „Fragment de expoziție” (Napoca '82)

COPERTA III

Andreescu Florin – „Fără titlu” (România '82 – Ploiești)

COPERTA IV

Uli Grobs – „Fără titlu” (Photokina '82)

PLANȘA I

(Din expoziția amatorilor olandezi)
A. Gerard de Jong – „fără titlu”
B. Nico Torenstra – „fără titlu”
(Photokina '82)

PLANȘA II

A. Charles Scheeler – „Incrucișarea benzilor transportoare” (1927)
B. Robert Frank – „Paris” (1949)
C. Edward Weston – „Betty în camera sa de veghe” (1921)
D. Sigurd Rothe – „Lumini și umbre” (...)
(Photokina '82)

PLANȘA III

A. Alfred Stieglitz și Georgia O'Keeffe – „Tablouri într-un local american” (1939)
B. Norbert Broeckeler – „Prieteni” (...)
C. Otto Steinert – „Appel” (1950)
D. Friederich Seidenstücker – „Somn la miezul zilei” (1926)

PLANȘA IV

(Napoca '82)
Nicolae Sotir – „Siluete”

ADRESELE FILIALELOR AAF

- Filiala AAF „Banat”
C.P.171. 1900 Timișoara
- Filiala AAF „Dobrogea”
C.P.645. 8700 Constanța
- Filiala AAF „Moldova”
Str. Alex. Vlahuță Nr. 1 6600 Iași
- Filiala AAF „Muntenia”
C.P.152. 2000 Ploiești
- Filiala AAF „Oltenia”
Str. A.I. Cuza Nr. 9 Bloc 7 Et. 3
Ap. 14 – 1100 Craiova
- Filiala AAF „Transilvania”
C.P. 2 3400 Cluj-Napoca

Publicația noastră „Fotografia” nu a reușit deloc – în ultimii ani – să țină pasul cu... calendarul. Un proces tipografic lung, datorat în bună parte periodicității și tirajului, este una din cauzele acestei întârzieri, pentru care cerem încă o dată scuze cititorilor noștri. Totodată, promitem să depunem strădanii mai mari pentru a ajunge totuși din urmă lunile care au zburat. Un nou colectiv de redacție, întinerit și ambițios, va căuta să impulsioneze aparițiile viitoare și chiar să schimbe, pe ici pe colo, aspectul publicației noastre. Sarcina nu-i deloc ușoară, mai ales în condițiile specifice publicației noastre, care nu dispune de ceea ce se numește o redacție, ci contează doar pe aportul benevol al celor mai entuziaști dintre membrii Asociației noastre.

Iată de ce în acest moment, în care încercăm din nou să strângem rîndurile în jurul publicației noastre, aducem aminte tuturor membrilor Asociației, tuturor filialelor și cluburilor foto să nu uite că „FOTOGRAFIA” este de fapt publicația lor, că ea le pune la dispoziție paginile pentru a face tuturor cunoscută activitatea dar și frământările lor ; că trimiterea de materiale informative, dar și tehnice și teoretice va ajuta colegiul de redacție în efortul său de a prinde din urmă timpul.

Așteptăm deci să răspundeți la această invitație cit mai curînd și cit mai des.

Red.

ANIMUS FOTOGRAFIANDI

Av. Dan-Călinescu Mihai EFIAP

A fotografia ! Ce splendidă rat fotografic pentru ca să-și Fotografiă ca artă este unul din cele mai răspindite mesaje ale lumii contemporane !

Nu este însă suficient ca cineva să fie posesorul unui aparat fotografic pentru ca să-și realizeze fotografii artistice ; ele nu se pot face la comandă de oricine, oricând și oricum numai prin declanșarea obturatorului. Reușita unei fotografii ca operă de artă depinde de concepțiile despre lume, de cultura, de starea de spirit și chiar sufletească a autorului, de acel „Animus fotografiandi”, cum mi-aș permite să-l definesc în sinteză.

Ma întii, acest Animus fotografiandi presupune existența unei vocații, a unei chemări spre artă. Autorul simte că ar putea — și vrea acest lucru — să realizeze prin fotografie mai mult decât o copie fidelă a realității, că fotografiile lui pot deveni mesaje purtătoare ale unei părți din sufletul său. Este o pornire care ne vine din străfundul eului nostru și trebuie să se transforme într-o dorință și forță de neînfriț ! Fără această condiție-premisă a omului care fotografiază, nici nu poate fi vorba de artă fotografică. Și din păcate, din milioanele de purtători de aparate fotografice, numai un număr infim sînt stăpîniți de astfel de năzuințe.

Apoi Animus fotografiandi presupune o concentrare totală, o dăruire, se zice, a artistului fotograf în momentul fotografierii. Se întîmplă de atîtea ori ca să se plece la drum înarmat cu tot arsenalul fotografic, fără a se realiza în final nimic. Gîndurile sînt prinse în altă parte, se trece pe lîngă subiecte valoroase, fără a fi sesizate sau chiar declanșînd, autorul este lipsit de inspirație și viziunea artistică necesară acelei fotografii. De ce ? Îi lipsește în acea zi, la acea oră, Animus fotografiandi.

Sînt însă zile cînd artistul fotograf se simte literalmente chemat de aparatul fotografic, e stăpînit de nevoia fizică de a declanșa, trebuie să se exteriorizeze fotografiînd. Animus fo-

tografiandi îl stăpînește, e dominat de pornirea creatoare. Iată condiția de moment — sine qua non — de care trebuie să profite și în care urmează să acționeze artistul fotograf. Animus fotografiandi poate fi determinat spontan de vreun subiect, care inspiră, de o ambianță stimulatorie, sau poate fi rodul unor meditații îndelungate care, conturîndu-se, țîșnesc înafara noastră, pentru a prinde viață în fotografie.

Fiecare artist fotograf își are animus-ul fotografiandi al său propriu, determinat de personalitatea sa, de rafinamentul său, de viziunea și concepția artistică pe care și-a apropiat-o, de ideea pe care vrea să o exprime și transmite, de gradul de stăpînire a tehnicii fotografice. Același subiect, văzut și fotografiat de mai mulți artiști fotografi poate fi total diferit — poate chiar de nerecunoscut — de la o fotografie la alta. Un exemplu ni-l oferă revista noastră Fotografia Nr. 142-143/1981 cu fotografiile Nr. 9 și 11 premiate la ediția a III-a a Cîntării României fără să se fi observat, că în ambele este vorba de același personaj, atît de diferită a fost viziunea autorilor, cu toate că au lucrat concomitent. Și lor li s-a alăturat un al treilea care în același timp a realizat o a treia variantă premiată și ea la festivalul Cîntarea României (vezi Fotografia Nr. 145/82, pag. 3). Astfel, au apărut fotografic trei personaje diferite : „Adi”, „Adriana” și „Adina”, care în realitate sînt doar concepții fotografice ale aceluiași om.

Iată de ce consider că Animus fotografiandi sub aspectul său psihic și de viziune artistică este factorul indispensabil artei fotografice.

Animus fotografiandi își are însă și limitele și serviciile sale. El poate fi anihilat de cruzimea realistă a obiectivului aparatului fotografic căruia nu-i scapă nimic, de ratarea clipei, de posibilitățile tehnice ale materialului cu care se lucrează.

De multe ori se întîmplă ca vreun detaliu al realității fotografiate să distrugă armonia

artistică a ansamblului. În general, fotograful nu poate ocoli acel detaliu, el se înregistrează pe peliculă : un peisaj expresiv sub o splendidă lumină, dar în care există niște stilpi de telegraf fără nici o concordanță cu restul imaginii. Fotograful trebuie să renunțe. Aici aș sublinia avantajul pictorului care poate totuși realiza acel peisaj, făcînd abstracție de stilpi. Și cînd am vorbit mai sus de cruzimea obiectivului, am avut în vedere în special servitutea care apare din această cauză în materie de portret. Orice defect al feței se înregistrează pînă în cele mai mici detalii de aparatul fotografic, creînd dezarmonie, defect, pe care însă pictorul îl poate ignora sau atenua. Fotograful nu are această posibilitate decît în mică măsură, prin jocul de lumini și umbre pe care-l minuieste. Și nu sînt adeptul acelor portrete care mizează tocmai pe defectele fizionomiilor.

În fotografie mai există și servitutea clipei. Un artist plastic poate surprinde vizual o mișcare, o expresie, o lumină pe care o memorează și o poate reda ulterior, eventual accentuînd-o sau modificînd-o conform concepției artistice de ansamblu a lucrării pe care o realizează.

Fotograful este legat de momentul mișcării, a expresiei sau a luminii, de realitatea însăși înconjurătoare. Dacă nu acționează cu rapiditate, ratează totul. Eventualele modificări ce s-ar putea face ulterior prin procedee de laborator numai cu greu și foarte rar pot compensa ceea ce s-a pierdut în momentul declanșării.

De aceea în conținutul lui Animus fotografiandi trebuie inclusă și previziunea momentului de maximă tensiune, mobilizarea permanentă de a acționa și subtila intuiție a declanșării la timp.

Animus Fotografiandi înseamnă, în ultimă instanță, pasiune pentru fotografie și artă, înseamnă aspirație și perseverență !

Aș dori ca aceste rînduri să aibă un efect stimulator în aceste direcții.

5 minute cu... Iosif Fischer

Interviu realizat de
Ioan I. Fonoș

O știre apărută în presă consemna lapidar faptul că Muzeul Brukenthal din Sibiu a intrat în posesia unei valoroase colecții de negative și fotografii, realizate de-a lungul a mai bine de opt decenii de către fotografi sibiieni Emil și Iosif Fischer.

Datorită caracterului inedit al colecției, am considerat că o convorbire cu unul dintre realizatorii ei ar putea prezenta interes pentru mulți dintre cititorii publicației noastre.

Vechi membru al Asociației Artiștilor Fotografi din România, interlocutorul nostru, în ciuda vârstei înaintate, continuă să fie „un scriitor vizual” al realităților sibiene.

— Stimate Iosif Fischer, dr. doc. George Potra menționează în „Aspecte din istoricul fotografiei în România”, existența unui atelier cu același nume la Sibiu, încă în ultimul deceniu al secolului trecut. Să începem deci cu câteva date biografice.

— M-am stabilit la Sibiu în anul 1913, la vârsta de 15 ani, când am intrat ucenic la fratele meu mai mare Emil Fischer. Acesta avea studioul fotografic în centrul Sibiului, vis-à-vis de hotelul „Împăratul romanilor”. Fratele meu s-a născut în anul 1873, și-a făcut ucenicia la fotograf al bucureștean Waber și a lucrat până la o vîrstă înaintată. A decedat la Sibiu, la 2 mai 1967, în etate de 90 de ani.

Nu cunosc anul exact al deschiderii studioului, dar pot afirma cu certitudine că în 1899 el exista. După cum vedeți, activitatea noastră comună ca fotografi se întinde pe o durată de mai bine de opt decenii.

— Care a fost tematica abordată cu precădere de frații Fischer ?

— În primul rînd omul și viața lui de toate zilele. Am fotografiat foarte mulți oameni, portul popular din Transilvania, obiceiuri, satele ardelene, locuri memorabile, monumente mai vechi sau mai noi, ca și o serie de evenimente mai deosebite. Pot să spun, fără a exagera, că am fotografiat aproape toate monumen-

tele de ară feudală din Transilvania – biserici, cetăți, fortificații – ca și minăstirile de pe Valea Oltului și din Bucovina.

— Desigur că toate acestea alcătuiesc o bună parte din colecția intrată în posesia Muzeului Brukenthal.

— Așa este. Colecția reunește circa 7.000 planfilme și negative pe sticlă avînd formate cuprinse între 9 × 12 cm și 30 × 40 cm. Păcat că multe altele s-au pierdut de-a lungul anilor!

Este interesant de menționat că negativele acestea au fost realizate într-o mare diversitate de tehnici, pornind de la gelatină umedă întinsă pe sticlă înainte de expunere, pînă la produsele moderne cu care sînt familiarizați și cei mai tineri.

Odată cu filmoteca, am predat muzeului mai multe albume cu peisaje, imagini ale portului popular din diferite zone, ca și cîteva aparate de fotografiat de studio datînd de la începutul acestui secol. S-ar putea să fie unicate la noi în țară.

— Știu că ați avut o bogată activitate editorială...

— Am publicat 10 albume de artă fotografică la Editurile Meridiane și Sport-Turism. Menționez, fără o ordine anume, cîteva titluri: Făgăraș, Biserica Neagră, Sighișoara, Mînăstirea Cozia, Biserica-cetate din Cîsnădie etc. De asemenea, am colaborat la ilustrarea unor cărți din diferite domenii.

— Să nu pierdem din vedere ultima apariție „Peisaje din Carpați” — despre ale cărei imagini Alex. Balaci spunea : „în tenacea continuitate a unei vieți întregi închinată artei fotografice, ochiul magic al aparatului minuit de artistul sibian a reușit să ofere lumea vie, lumina și aerul pur al înălțimilor...”

— Am iubit munții din totdeauna și peisajul montan în toate anotimpurile m-a fascinat. Primele încercări le-am

făcut în 1914 cu un box, la Păltiniș. În 1920, am trecut la un 9 × 12 cm destul de simplu, ca peste 5 ani să optez pentru un aparat cu plăci de format 10 × 15 cm, pe care l-am folosit mulți ani, deoarece permitea obținerea unor copii prin contact de excelentă calitate.

Pentru aceasta am cărat ani de zile pe cărările munților un bagaj fotografic voluminos, cîntărind circa 10 kg și compus din : aparat, un trepied robust și trei duzini de plăci.

— Cu toate că ați fost un fervent adept al formatului mare, în prezent lucrați totuși cu format Leica...

— O fac constrîns de împrejurări, deoarece nu mă pot împăca cu ideea de a pune definitiv aparatul de fotografiat în cui !

— Ce părere aveți despre lucrările unor confrăți mai tineri ?

— Avem mulți tineri talentați, muncitori și plini de idei, care fac lucruri frumoase. Nu mă împac însă cu faptul că uneori se trece prea ușor cu vederea peste cerința „lucrului bine făcut”. Cu alte cuvinte, o lucrare de artă fotografică trebuie să fie și din punct de vedere tehnic fără cusur !

— Proiecte de viitor ?

— Din păcate, sănătatea mă cam supără și trebuie adeseori să-mi limitez activitatea în funcție de aceasta. Așa este cînd devii octogenar...

— Vă doresc multă sănătate !

5 minute cu... Iosif Fischer

6.-12. Oktober 1982

tîrgul mondial al FOTOGRAFIEI

Conf. Ing. Sylviu Comănescu Hon. EFIAP

Pentru cine nu a vizitat vreodată Photokina, este foarte greu, chiar și după cea mai bună relatare, să-și imagineze ce se petrece acolo.

În adevăr, Photokina reprezintă un superlativ în toate privințele. Începută în 1950, a ajuns acum la a 17-a ediție, datorită unei tradiții instaurate de toți predecesorii săi.

La 5 octombrie 1982, Președintele Republicii Federale Germania, Dl. Prof. Dr. Karl Carstens, deschide oficial acest dublu salon mondial (cultural și comercial) de fotografie, în prezența unei numeroase asistențe, onorându-l cu prezența sa și marcînd astfel și importanța mondială acordată Photokinei.

De la o ediție la alta, Photokina are o evoluție constant ascendentă, ajungînd ca la prezenta să participe ca expozanți cca. 1.200 de firme din 33 de țări de pe toate continentele, cu produse prezentate în 13 hale însumînd cca. 128.000 m.p., reprezentînd o creștere cu 8% față de ediția trecută. Mai mult de 60% dintre expozanți sînt străini, astfel că este prezentă la această manifestare mondială cvasi-totalitatea producției mondiale de specialitate.

Orașul Colonia, gazda Photokinei, în perioada 5-12 oct. a.c., a fost locul de întîlnire a peste 100.000 de invitați - expozanți, vizitatori și ziaristi sosiți din cele 5 continente.

Dl. Norbert Burger - primar general și Președintele Consiliului de Administrație a Societății Saloanelor și Expozițiilor din Colonia, ca și Dl. F.W. Rabenschlag, Președintele Asociației industriei germane de fotografie, în alocuțiunile de deschidere, după ce exprimă salutul organizatorilor către toți cei prezenți în marea sală a Congresului din centrul de Est, remarcă, printre altele, citîm: „Afluența de vizitatori corespunde atracției exercitate de Salon. Multitudinea sugestiilor și informațiilor nu vor trece neobservate. Se propune o paletă largă a ultimelor descoperiri tehnice a acestei arte moderne. Această multitudine de aspecte este cea care definește caracterul unic al Photokinei și a amplitudinii sale. Eforturile firmelor în acest context au o justificare simplă: afacerile” (F.W. Rabenschlag).

Industria mondială a fotografiei a realizat în anul 1981 o cifră de afaceri de ordinul a 26 miliarde dolari, dar nivelul tehnologic și potențialul inovațiilor este încă departe de a fi epuizat, ceea ce explică continuarea avîntului acestei industrii, cum și al cerințelor beneficiarilor de tot felul. Ponderea acestei industrii este concentrată în America, Japonia și Europa. Totodată, trebuie remarcat că cca. 40% din această cifră de afaceri o reprezintă sectorul amatorilor.

Care sînt perspectivele de viitor? Ne dă răspunsul Dl. Rabenschlag, cităm: „Menționez marele potențial de inovații de care este capabilă această ramură. O privire asupra istoriei fotografiei ne va convinge mai bine. A început în anii 40, din cursul secolului trecut, cînd Niépce și Daguerre au realizat primele fotografii. Primele aparate fotografice pentru amatori și-au făcut apariția începînd din 1880, urmare a descoperirii plăcilor uscate cu strat de gelatină cu bromură de argint. Fotografia color actuală, care a început marșul său triumfal în anii 30, își are originea în plăcile autocrom care au apărut în 1907. Aparatul Leica 24 + 36 mm a permis, din 1936, acestui gen de aparate cu filme de 35 mm să se impună. În 1938/39, descoperirea procedurii de difuzare a argintului a servit ca bază la fotografia cu dezvoltare instantanee. Casetele pentru filme și formatele noi, la care se adaugă discul Kodak prezentat cu ocazia acestei Photokine au înlesnit dezvoltarea unei game excepționale de produse, ca și înmîlțirea domeniilor de aplicare, fie că se referă la sectorul de amatori sau la cel al fotografiei profesionale. Adaug o singură cifră, în 1981, numai cu aceste aparate, amatorii din Republica Federală Germania au făcut 2.600.000.000 de fotografii.

Din toate timpurile, fotografia este sinonimă cu progresul, cu dezvoltarea tehnică. Este rațiunea pentru care nu numai că nu ne temem de dezvoltările tehnice, dar le sîntem chiar tributari. Această constatare se aplică de asemenea, în totalitate, electronicii. Electronica și fotografia - nu constituie

un mariaj cu totul recent! De mulți ani, noi folosim electronica la crearea produselor.

Electronica este folosită de mult timp de asemenea în tehnica aparatelor. Miniaturizarea a fost aplicată în domenii din ce în ce mai numeroase și a permis automatizarea sistemelor de comandă, chiar în ceea ce privește aparatele cele mai ieftine destinate amatorilor.

Am convingerea că, paralel cu tehnica video, sectorul filmelor standard va avea partea lui pe piața fotografică. Procedeele clasice ale fotografiei vor rămîne mult timp încă de neînlocuit.

Sînt de aceeași părere cu Dl. Sampar, Vice-Președinte și Director General Kodak, care a declarat recent, cu ocazia unei reuniuni a membrilor asociației noastre: „dacă am fi descoperit mai înainte înregistrarea electronică și numai acum descopeream procedul cu halogenură de argint, înregistrarea pe film și nu pe cale magnetică ar fi fost considerată ca un mare progres tehnologic”.

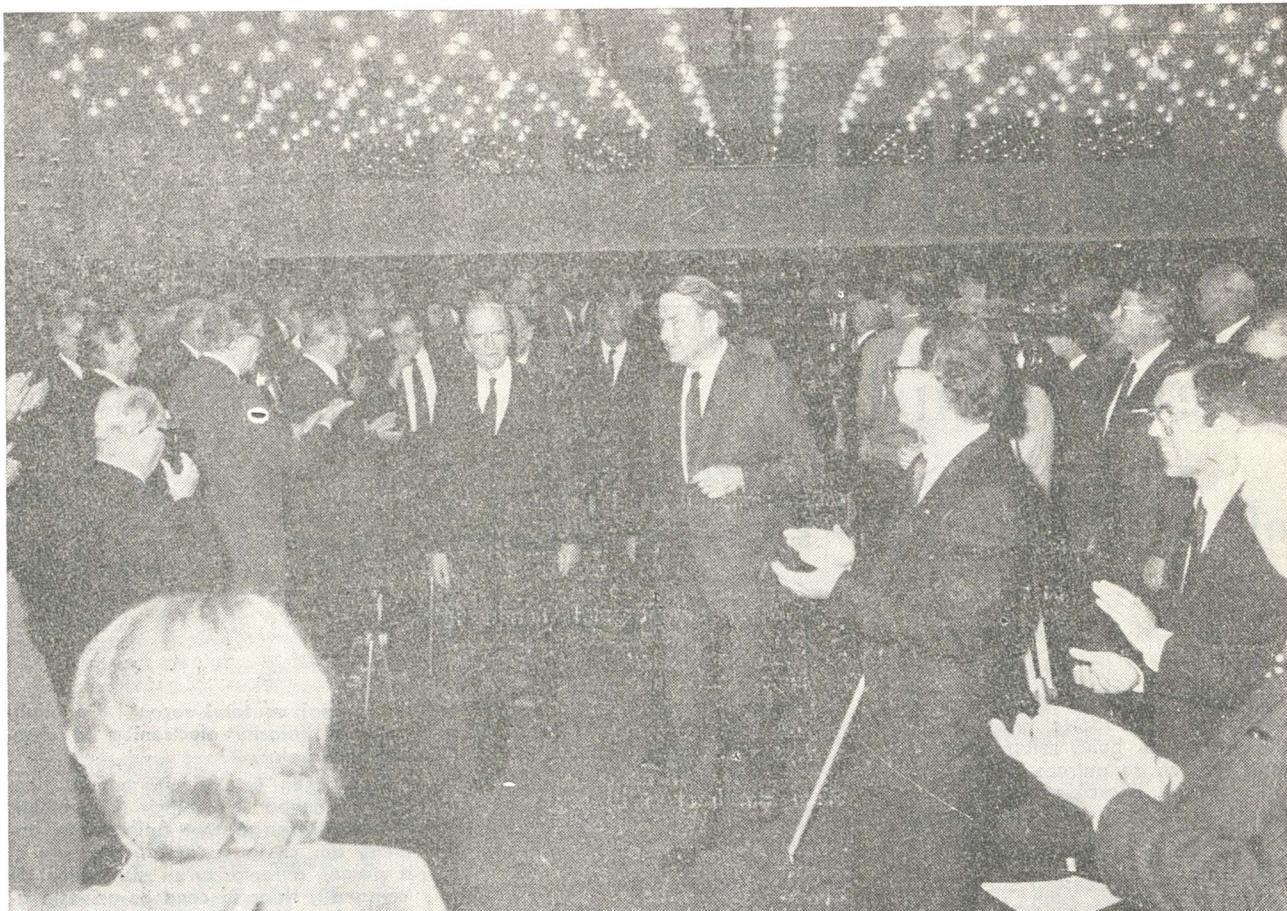
Photokina dovedește de o manieră convingătoare cît de mare este interesul pentru fotografie. Veți putea singuri să vă convingeți și chiar în detalii. Iată pentru ce îmi permit să formulez numai cîteva cuvinte în legătură cu tendințele esențiale:

- am semnalat deja noul sistem disc, care va trebui să dea o dată în plus, noi impulsuri fotografiei de amatori. Adaug la aceasta o inovație: peliculele pentru diapozitive cu dezvoltare instantanee, care apar prima dată pe piața fotografică. Se descoperă o perfecționare în materie de sensibilitate a peliculelor pentru diapozitive și a filmelor negative, perfecționare datorită ameliorării granulației și a intensității;

- în ceea ce privește sistemele de aparate fotografice, se tinde către un automatism, o simplificare a manevrării lor, ca și către o miniaturizare din ce în ce mai importantă;

- economie de timp, de energie, reducerea costurilor, acestea sînt rezultatele pozitive la care s-a ajuns în efortul de simplificare care se aplică

Directorul General al Societății Saloanelor și Expozițiilor Colonia conducându-l pe președintele R.F. Germania la tribună

de asemenea și peliculelor, hîrtiei, ca și echipamentelor de laborator pentru amatori;

— veți găsi, în fine, nenumărate noutăți în marele sector al accesoriilor.

Menționez faptul că se va descoperi o largă paletă de produse video.

Diversitatea Photokinei actuale este deci bogată și în noutăți. Sînt convins că pretenția de a fi salon mondial al fotografiei este chiar mai legitimă.

Sper că ea va da comerțului noi impulsuri și ne va ajuta la descoperirea unor perspective suplimentare. Noi știm că, atunci cînd intervin dificultăți economice, industria și comerțul sînt deosebit de tributare una alteia și că nu-și pot realiza bine sarcinile lor decît printr-o strînsă colaborare. Această constatare se aplică și altor parteneri comerciali, precum finisierilor și utilizatorilor. Photokina este eficientă pentru noi toți cu condiția de asemenea de a fi și pentru alții, în special dinafara frontierelor germane.

Colonia reprezintă piața mondială a fotografiei.

Nu restrîng în nici un fel importanța fotografiei ca atare, dar adaug această remarcă: nici un catalog, ilustrat, oricît de voluminos ar fi el, nici un film cît de detaliat ar fi, nu pot înlocui un asemenea salon, care trăiește, în special, prin contacte personale."

Întărînd această ultimă afirmație, Primarul General al orașului Colonia, Dl. Norbert Burger, remarcă, cităm: „Salonul mondial de fotografie rămîne, incontestabil, instrumentul esențial universal al acestei activități din sectorul relațiilor publice”.

În adevăr, pentru actuala Photokină, se redau, în continuare, expozanții și firmele reprezentate, grupate pe țări.

Anglia	110
Australia	4
Austria	12
Belgia	17
Brazilia	5
Canada	5
Cehoslovacia	2
R.P. Chineză	1
Danemarca	10
Elveția	45
Finlanda	3
Franța	74
R.F. Germania	462
R.D. Germană	4
Hong-Kong	12
India	2
Irlanda	4
Islanda	1
Israel	1
Italia	84
Jugoslavia	2
Japonia	91
Liechtenstein	3
Norvegia	2
Olanda	39

Polonia	1
Singapore	1
Spania	8
Suedia	6
S.U.A.	172
Ungaria	2
U.R.S.S.	1
Taiwan	5

Din punct de vedere al sectoarelor specializate ale expozanților, situația este:

— fotografie	345
— cinematografie	99
— accesorii foto și cine	590
— aparate și sisteme A/V	242
— optică	169
— laboratoare diverse	288
— tehnică de cinema și TV	254
— utilizatori profesionali și pres-tări servicii	89

Adunînd diferitele cifre, rezultă un număr mai mare decît cel al expozanților, fiindcă numeroși expozanți au programe de producție acoperind mai multe sectoare specializate.

Într-o prezentare restrînsă, vom redu în continuare unele noutăți, numai din domeniul foto, care au atras atenția în mod special.

Aparate cu vizor clasic. În categoria acestor aparate, se evidențiază în primul rând aparatul Kodak cu film color în formă de disc. Folosirea lui este de o simplitate elementară, în sensul că nu este necesară decât cadrarea imaginii și apoi apăsarea pe declanșator. Este fabricată o gamă de 4 aparate cu diferite perfecționări. Capacitatea unei încărcături pe disc este de 15 cadre. Aparatele determină automat expunerea, declanșarea lămpii fulger electronic – dacă iluminarea ambientă o necesită – și avansarea automată a filmului, grație unui minuscul motor electric funcționând datorită unei noi pile electrice cu lithium care are o durată de viață garantată de 5 ani. Aspectul aparatelor disc este absolut neobișnuit: aparatele sînt mici, aproape ca un pachet de țigări, dar mai plate (cam la jumătatea pachetului de țigări), astfel că un aparat poate încăpea cu ușurință în orice buzunar, chiar și în cel al unei cămăși. Sistemul „film disc” este orientat în special pentru tratament în laboratoare specializate. Au fost necesari cca. 10 ani de studii pentru a pune la punct acest sistem atît de simplificat. Se discută încă de pe acum posibilitatea de vizualizare a imaginilor filmului disc pe un ecran de televiziune cu ajutorul unui dispozitiv apropiat. Pentru introducerea pe piața fotografică a acestor aparate disc, s-a lansat, începînd din 20 septembrie 1982, o primă campanie de publicitate prin presă – în special cea specializată –, prin televiziune ca și prin radio, urmînd ca apoi să înceapă către finele anului acesta, o a doua etapă a acestei campanii. De altfel, la Photokina, într-un stand special, s-a prezentat acest aparat printr-o proiecție multivision pe un ecran semicircular continuu. Au fost utilizate cca. 70 de proiectoare de diapozitive Carousel, proiectare laser, lămpi fulger etc., toate sincronizate electronic și cu sunet. Aparatele, ca și filmele disc, sînt fabricate și de alte firme în afară de Kodak.

În ceea ce privește aparatele compacte de format 35 mm, a căror vînzare este în pîrges, este greu să mai fie îmbunătățite, fiindcă dispun deja de un mare confort de utilizare, avînd dispozitive automate de măsură și reglaj, timp de expunere, diafragmă, punere la punct etc. Unele au și lămpi fulger electronic încorporate, ca și motoare de antrenarea filmului și armarea obturatorului, putînd face serii de imagini.

Aparatele Pocket. În primul rînd, se remarcă tendința unei manevrări cît mai simple posibil. Această categorie de aparate este deosebit de importantă, reprezentînd 40% din piața fotografică, astfel că pe plan tehnic au apărut noi perfecționări: transportul automat al filmului, lămpi fulger electronic încorporate, comenzi electronice etc.

Aparate reflex. Două tendințe se profilează în primul plan: măsurarea prin reflexie pe film a expunerii și punerea la punct automată. Aparatele generației trecute, cu dispozitiv de expunere automată, măsurau și memorizau timpul de expunere și diafragma imediat înainte de declanșării, în timp ce noua generație determină expunerea chiar în timpul fotografierii. Dat fiind că toate comenzile se fac prin intermediul unui dispozitiv special, care măsoară lumina reflectată de suprafața filmului și comandă apoi închiderea obturatorului cînd energia luminoasă este suficientă pentru expunere, expunerea este întotdeauna corectă. Măsurarea iluminării reflectate poate fi și cea dată de lampa fulger electronic, ceea ce nu era posibil pînă acum.

Cu toate că aparatele reflex oferă deja avantajul geamului mat de punere la punct, dispozitivul automat de punere la punct asigură o rapiditate și o siguranță deosebită, făcîndu-le foarte indicate pentru reportajul fotografic.

Multe aparate sînt în întregime sau numai parțial electronizate, fiind echipate cu afișaj în vizor cu diode luminescente (LED) sau cristale lichide (LCD), permițînd astfel controlul diverselor funcțiuni, a lămpii fulger electronic etc. Acționarea aparatelor este asigurată, la unele, printr-un motor electric încorporat, sau au ca accesoriu cunoscutele „Winder” sau „Drive”.

De asemenea, tot în domeniul afișajului, trebuie menționat și capacul carcasei aparatului, prin care se pot marca pe film unele date ce vor apărea pe fotografie.

Pentru aparatele automate, pilele cu lithium constituie un mare progres, avînd sub un volum foarte mic, o mare energie electrică și o durată de viață putînd ajunge pînă la 5 ani, înainte ca tensiunea să scadă brusc. Aceasta constituie o siguranță în plus în funcționare.

În domeniul obiectivelor sînt prezentate multe superangulare sau teleobiective cu dispozitiv macro putîndu-se monta cu ușurință pe orice carcasă de aparat. Obiectivele zoom sînt prevăzute cu un nou sistem: blocajul focalei, permițînd o punere la punct perfectă și evitarea tuturor variațiilor involuntare ale manevrării diafragmei. Printre obiectivele reflex sau catadioptrice, sînt unele care permit o închidere a diafragmei după dorință (chiar total).

Sînt de asemenea de remarcat inovațiile în sectorul obiectivelor zoom. Grație noilor calități de sticlă și a unei mecanici mai perfecționate s-a ajuns la rapoarte focale de 3 sau chiar 4 x. Un unicat este obiectivul SMC Pentax Reflex Zoom, care combină construcția catadioptrică cu zoom-ul, avînd drept caracteristici 400–600 mm ca variație focală și luminozitatea 8 la 12. Este deosebit de mic (108 mm lungime) și ușor (730 g). Precizia și calitatea optică este echivalentă cu aceea a tuturor obiectivelor SMC, adică cu tratament multistrat, cu un contrast puternic, dar și cu o corectă balanță a corecției cromatice.

Aparte de format mediu. În cursul ultimilor 15 ani, aceste aparate erau utilizate aproape exclusiv de fotografi profesioniști sau specializați într-un anumit domeniu. De cîtva timp și fotografi amatori solicită asemenea aparate, astfel că unele dintre ele de format 4,5 x 6 cm și 6 x 6 cm au o manevrare tot atît de simplă ca și a aparatelor reflex cu film de 35 mm, fiind automatizate electronic.

Aparate tipic profesionale. Noile modele de aparate de format mare, în special pe banc optic, sînt caracterizate prin construcția modulară a lor. Acest sistem se impune din ce în ce mai mult, fiindcă se poate începe cu o investiție mai redusă și treptat să se procure echipamentul suplimentar. Obturatoarele electronice și noile construcții de obiective sînt unele elemente de noutate. Inconvenientul unor astfel de aparate este manevrarea lor oarecum lentă. Pentru scopuri speciale, ca fotografii de arhitectură sau fotografii în exterior, aparatele compacte cu vizor, de formate mari constituie de asemenea o ofertă interesantă, fiindcă le apropie ca manevrare de cele reflex de 35 mm.

Aparatele cu dezvoltare instantanee.

În general, la aceste aparate se găsesc și dispozitive de iluminare artificială, respectiv lămpi fulger cu combustie sau electronice. Expunerea este aproape la toate aparatele, automată, iar la unul de tip reflex și punerea la punct, pe principiul sistemului autofocus – cu reflectarea razelor infraroșii sau ecoului ultrasunetelor (asemănător liliecilor).

La unele aparate, lampa fulger electronic încorporată, determină automat puterea necesară de iluminat, pentru a obține o fotografie color perfectă în funcție de lumina disponibilă. Pentru noile aparate instantanee, un nou film color de mare sensibilitate (29 DIN) permite rezolvarea cu succes a multor situații de fotografie. În total 40 filme diferite sînt disponibile pentru fotografia instantanee. Din acest sortiment de filme, pentru prima dată filme pentru aparate fotografice de 35 mm sînt disponibile pentru obținerea instantanee de diapozitive color sau alb-negru. Este suficient de a avea o mică cutie de dezvoltare, ca și un dispozitiv de tăiat și montat diapozitivul în ramă care se poate proiecta imediat.

Printre domeniile speciale de aplicare a fotografiei instantanee, se remarcă radiografia instantanee, ca și utilizarea ei în alte domenii medicale. În domeniul științific sau tehnic, fotografia este de asemenea prezentă. Microfotografia se poate realiza cu ușurință aproape la toate microscopul obișnuite.

Printre aparatele speciale prezentate la Photokina, se găsesc și aparate amfibii – complet etanșe – permițînd realizarea mai facilă a fotografierii sub apă, decît cu aparatele introduse în cutie etanșe. Evident că aceste aparate, se pot utiliza cu aceeași ușurință, și în fotografieri obișnuite.

Accesorii foto. În acest sector, diversitatea și numărul accesoriilor în-trece orice imaginație, astfel că o prezentare a lor devine imposibilă.

Sînt filtre, lentile adiționale, lentile de efecte, stativ, genți de protecție – de la cele mai mici la adevărate geamantane de aluminiu, sisteme de clasare și conservare a imaginilor (pozitive, negative, diapozitive etc.), dispozitive de curățat și desprăfuire a clișeele, exponometre (unele cu afișare digitală), dispozitivele de iluminare artificială, care acoperă o largă arie de utilitate, de la cele miniaturizate la cele de studiouri etc.

Dacă pentru o parte dintre aceste accesorii nu sînt elemente substanțial modificate de cele cunoscute pînă acum, în schimb la dispozitivele de iluminat ne apar cele mai spectaculoase inovații. Chiar în gama produselor de calitate medie, se remarcă ordinatoarele de reglare a ritmului de fulgere, ca și prezența tiristoarelor în dotarea lor electronică. Tot mai multe lămpi sînt dotate cu reflectoare orientabile, ca la altele să se remarce împărțirea puterii de iluminare în două lămpi: una pentru iluminare difuză de ambianță și alta pentru iluminarea directă a subiectului. În fața ferestrei de lumină a lămpii, se pot adăuga filtre colorate, ca și reflectoare de tip zoom, pentru acordarea fascicolului luminos la unghiul de cîmp al obiectivului aparatului fotografic. De asemenea, există dispozitive cu lampă amovibilă, ceea ce le conferă o multitudine de utilizări (macrofotografiere, corecție de paralaxă etc.), avînd și posibilitatea stingerii automate a lămpii în momentul iluminării expunerii corecte, astfel că se realizează o economie de energie electrică. Există multe lămpi cu iluminare unică, multiplă sau nelimitată, care se pot integra în toate sistemele electronice ale aparatelor reflex automate. Lămpile de calitate superioară sînt cele „vorbitoare”, adică acelea în care toate datele primite și situația de fotografiere sînt luate în considerare în calcul de către calculatorul lămpii, iar rezultatele sînt afișate prin diode luminoase. Între generatoarele și lămpile fulger electronic de studio de putere, sînt numeroase cele de 400 Ws, unele însă ajungînd pînă la 8000 Ws. Evoluția continuă către simplificarea muncii în studio, a condus și la telecomandă prin radiații infraroșii nu numai prin cable. Lămpile mici de studio de 500 Ws, la care generatorul ca și lampa propriu-zisă formează un monobloc, sînt apreciate, fiindcă sînt mai comode în lucru. Tehnica iluminării în general și toate utilajele de studio sînt continuu perfecționate.

Pentru profesioniști, care își prelu-

crează singuri filmele, s-a remarcat o mare abundență de utilaje, începînd cu tăvi și doze de dezvoltat automate și pînă la cele mai sofisticate aparate de mărit pentru formate mari.

Utilaje de laborator. În acest sector, sînt foarte multe articole – aparate și materiale – unele foarte simple, pentru începători, ca și altele sofisticate, pentru profesioniști. Sînt utilaje referitoare la toate operațiile de laborator: de la dezvoltarea peliculelor și pînă la realizarea măririlor color. Amatorii au salutat noul sistem, care permite obținerea de mărimi color pornind de la un diapozitiv color. Se remarcă marea economie de timp și simplitatea de lucru. Este pentru prima dată cînd se pot obține asemenea mărimi fără multe soluții și fără o respectare riguroasă a timpului și temperaturii. Un dispozitiv simplu de lucru realizează copia color într-un interval de timp de 6–15 minute, în funcție de temperatura ambiantă.

Un alt procedeu revoluționar pentru mărimi color este cel care utilizează două componente unice: hîrtie color și un activator. Pentru acest sistem, se lucrează într-o încăpere obișnuită dar fără lumină și un echipament de laborator apropiat, ieftin și ușor de manevrat. După trei minute de activare și încă 3 minute de spălare, mărirea este gata de uscare și deci de privit.

Aparatele de mărit alb-negru și color, deși unele puțin cam scumpe, răspund totuși unor mari exigențe. Un nou tip de iluminare „flu”, duce la un consum redus de curent electric, iar slaba radiație calorică permite ca lampa să rămînă tot timpul aprinsă, avînd astfel un obturator central. Lampa care echează aparatul servește în același timp și pentru iluminatul instantaneu al laboratorului. S-au prezentat de asemenea aparate de mărit modulare, ca și unele avînd în soclu un sistem de echilibraj cromatic și un temporizator de timp. Au atras atenția capetele color controlate prin microprocesoare, care măsoară culoarea și densitatea filtrului comparativ între valoarea teoretică și cea efectivă și permite un circuit de reglaj complet cu un analizor, marcînd începutul unei noi ere în laboratoare. Ca accesorii pentru laborator, s-au remarcat densitometre, analizoare de culori și temporizatoare de timp. La alte aparate de mărit s-au prezentat sisteme de comandă cu microprocesoare sau cu cvart, avînd totodată și un sistem de memorizare a unor date, permițînd un lucru exact pentru copii în serie. Tăvile pentru soluțiile de lucru, spiralele de dezvoltare, ca și procesoarele răspund la o formulă nouă, permițînd un lucru simplu, economic și cu mare randament. Pentru laboratoarele pro-

fesionale și cele de finisaj, filmele disc constituie preocuparea principală, în această nouă eră a fotografiei de amatori. Discul permite un tratament foarte rațional, susținut de ordinator. În acest sens, sînt prezentate unități modificatoare ale instalațiilor existente ca și mașini noi speciale de mare randament. Pista magnetică prevăzută pe filmele disc permite ajungerea la raționalizarea optimă pentru tirajele comandate, chiar pentru lucrări care pînă acum în sistemele clasice constituiau dificultăți. Pentru alte formate, producătorii au prezentat mașini care să elimine pe cît posibil „strangulările” în lanțul operațiilor complexe ale lucrului (tratamente etc.); este cazul citirii automate a datelor de comandă la primirea comenzilor, ca și a facturărilor, toate fiind opera ordinatourărilor. În ceea ce privește procesele de reciclaj, noi metode au fost puse la punct cu rășini schimbătoare de ioni care vor permite în viitorul apropiat, de a reduce sensibil poluarea apelor uzate provenite de la tratamentele chimice. S-au remarcat de asemenea, instalații de recuperare a argintului nu numai din băile de fixaj și spălare, ci și din cele de albire. Instalațiile menționate sînt comandate de microprocesoare prin intermediul unor detectoare speciale. Intensitatea curentului de electroliză, ca și durata de lucru sînt în funcție de cantitatea de argint conținută în soluții. Oferta la Photokina a cuprins și băi fotografice cu durată lungă și stabilizate, prezentînd mari avantaje pentru marile laboratoare.

Limita între materialul de tratament pentru laboratorul profesional și cel de amator se estompează tot mai mult. Multe articole pentru laboratorul profesional sînt propuse la asemenea prețuri, încît devin interesante și pentru amatori. Invers, unele materiale destinate amatorilor, prin perfecționările actuale – adesea automatizări – convin în mare măsură și profesioniștilor.

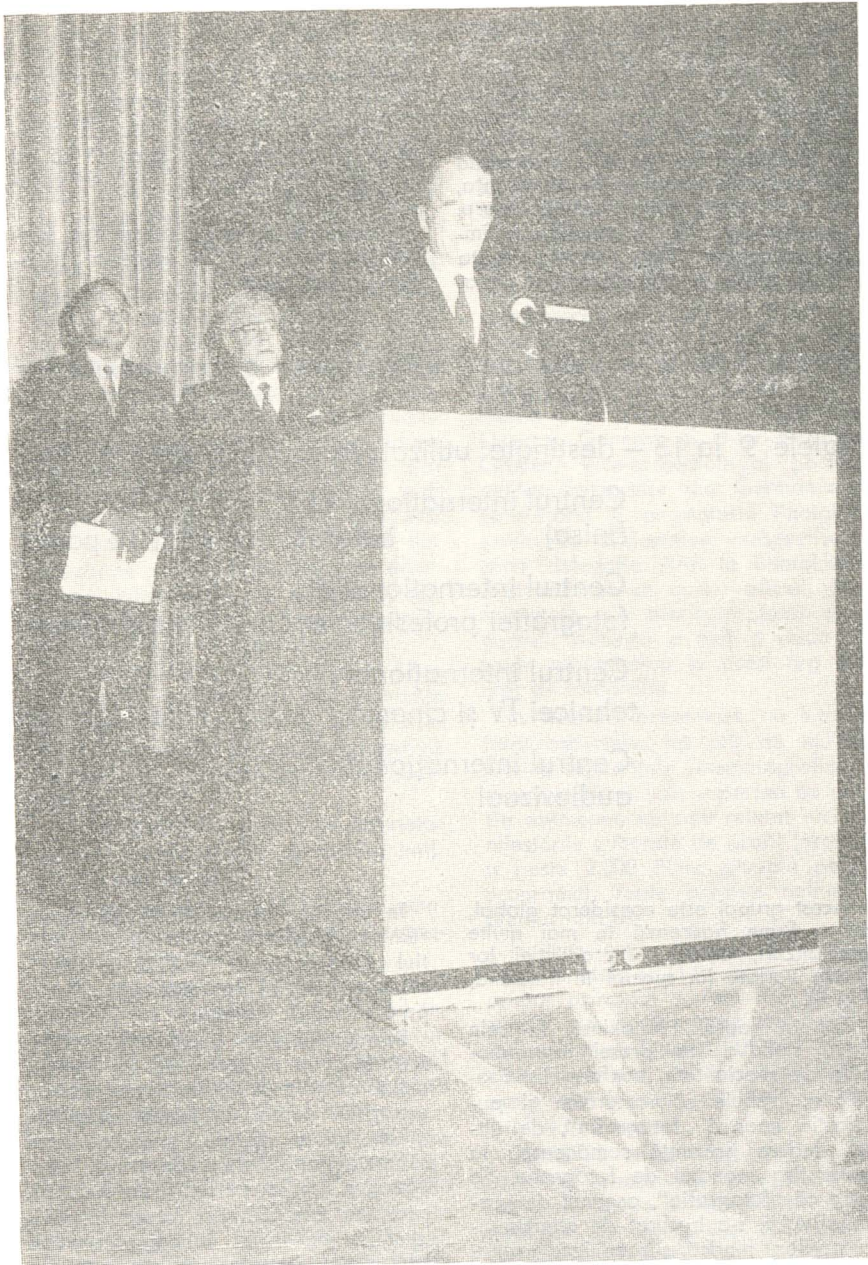
În afara celor trei posibilități de lucru actuale, și anume în laboratoarele profesionale, cele de finisaj și cele de amatori, se profilează un nou gen de laborator – cel în magazin. Un mic laborator complet automatizat, instalat în incinta unui magazin realizează copii color în maximum 1 oră, în prezența clientului. Se utilizează tratamente foarte simple, bazate pe procedeul difuziei coloranților.

În mod practic, la această ediție a Photokinei au fost prezenți toți producătorii de asemenea utilaje, toți considerînd această manifestare ca evenimentul cel mai important al anului (ca. 16.000 m.p. de standuri, cu 151 firme din 13 țări).

Utilizarea imaginilor. Proiectoarele de diapozitive ocupă de asemenea un loc important în ofertele de la Photokina, atât în formatul 24×36 cm, ca și în cele mai mari: $4,5 \times 6$ cm și 6×6 cm, simple sau automate. S-au remarcat aparatele automate prevăzute cu un sistem special de luminare încă mai puternică și cu obiective de proiecție de mare calitate, furnizând o proiecție foarte clară și mai contrastată. Cel mai adesea, proiectoarele sînt echipate cu sisteme de comandă cu microprocesoare, cu sisteme autofocus și comandă la distanță cu raze infraroșii. În același timp, în timpul proiecției, se poate evita pauza neagră, iar la cele cu monitor se poate „vedea” și diapozitivul ce urmează a fi proiectat. În cazul paniei lămpii, un dispozitiv special asigură schimbarea instantanee a lămpii cu cea de rezervă. La altele, s-a prevăzut și un triac, încorporat, permițînd racordarea la dispozitivul de „fendu enchainé”. Un nou sistem de magazin de mare capacitate (100 DIA) și din care chiar prin răsturnare nu cad diapozitivele, vine să înlocuiască sistemele existente. Un dezavantaj: în acest magazin nu intră diapozitive în rame mai groase de 2 mm. Adaptînd noi dispozitive complementare la proiectorul de diapozitive acesta se poate transforma în aparat de mărit sau de copiat diapozitive, chiar pe o peliculă cu dezvoltare instantanee și fără întreruperea proiecției propriu-zise.

Audio-vizual este un domeniu vast, greu de delimitat datorită amploarei pe care o ia, din ce în ce mai mare, ajungînd pînă la această relativ nouă formă de expresie – multivision, în paralel cu sectorul video particular. Sînt prezentate un mare număr de aparate de comandă și sincronizare pe bază de program. O altă problemă este aceea a realizării diapozitivelor pentru proiecția multivision, mai ales atunci cînd din mai multe diapozitive trebuie să apară o singură imagine globală. Aparate interesante rezolvă relativ simplu dificultățile ajustării diapozitivelor pentru montajul imaginii globale. Marile proiecții spectaculare în multivision, care și-au pierdut puțin din importanță datorită marelui consum de material, rămîn totuși în atenția publicului, atunci cînd sînt și bine făcute. Pentru multivision, ne gîndim de obicei la un mare ecran de proiecție ca și la multe proiectoare, dar, sigur, un multivision se poate limita și numai la cîteva proiectoare (6-8); este tocmai cazul numeroaselor oferte de unități multivision mici, ale căror spectacole, sigur spun totuși mult mai mult decît o proiecție obișnuită, chiar prevăzută cu „fendu enchainé”. Sistemele simple și în special cel cu două proiectoare în „fendu enchainé” devin din ce în ce mai populare prin simplitatea de realizare în raport cu efectul produs. De altfel, în paralel și simplul montaj sonorizat cu un singur proiector își are adeptii săi, fiind utilizat în expoziții, publicitate, industrie etc.

Președintele Republicii Federale Germania Prof. Dr. Karl Carstens rostind cuvîntul de deschidere la Photokina din Octombrie '82

Un alt sector îl reprezintă retroproiectoarele în valiză sau pe ecran, mari cu sincronizatoare și cu sunet (case-tofoane) și care au mare succes datorită marii varietăți de exponate. Pentru proiecțiile de mari dimensiuni se oferă multe proiectoare de diapozitive cu lămpi de xenon.

Sînt prezentate nenumărate sisteme pentru clasarea și arhivarea fotografiilor și diapozitivelor: albume foto de concepție noi, cu foi autocolante, ca și accesorii de lipit fotografii pe carton, pe lemn, pe plastic, pe metal etc. Rame de tot felul vin să completeze ofertele acestui domeniu al utilizării fotografiilor.

Cu toate că prin comparație, sectorul marelui public și cel al amatorilor este foarte numeros și reprezintă ponderea cea mai mare a fotografiei, totuși și profesioniștii își au importanța lor prin consumul mare de materiale fotosensibile și utilaje scumpe. De exemplu, în R.F. Germania sînt

înscrise cca. 4000 de ateliere foto, care în anul 1981 au avut o cifră de afaceri de cca. 1.000.000.000 DM, din care cca. 1/3 numai pentru portrete în culori, iar restul pentru fotografia publicitară și de modă. În afara acestora, există fotografii independenți, neînscrși, fotoreporterii liberi profesioniști, ca și profesioniștii din industrie și institutele științifice. Se apreciază că cca. 2,5% din cifra de afaceri a lor este destinată continuei modernizări a atelierelor și echipamentelor foto. Exemple asemănătoare se găsesc și în alte țări ca Statele Unite, Franța etc. În ansamblu, cifra de afaceri a fotografiei în R.F. Germania este de cca. 10.000.000.000 DM, din care aproape 1/2 este cea a tuturor profesioniștilor. Piața fotografiei profesionale, care are o creștere anuală de 4% se extinde treptat în toate domeniile activității omenești. Cu 26 milioane de aparate foto, R.F. Germania deține un sfert din totalul European. În

anul trecut s-au vândut 3,3 milioane de aparate foto, din care 49% de format de buzunar și 20% cu dezvoltare instantanee. 30 de milioane de persoane fac fotografii (din care 6 milioane amatori activi), consumând 110 milioane de filme reprezentând 1,65 miliarde imagini. Și în Franța, este o situație oarecum asemănătoare, constatându-se aici o creștere a importului cu cca. 13% (valoric, Franța nefiind mare producătoare de apa-

rate, atingând în 1981 cifra de 2,5 milioane de aparate, ca urmare a aceleiași pătrunderi a fotografiei în toate domeniile activității omenești).

Privind în ansamblu situația mondială a fotografiei, se remarcă că nu a fost influențată prea mult de recesiunea mondială.

În ceea ce privește prezentarea spațială, cea de a 17-a ediție a Photo-kiniei a fost astfel :

Halele 1 la 8 – destinate revînzătorilor și producătorilor
foto-cine

Hagilele 9 la 13 – destinate utilizatorilor profesioniști astfel :

Centrul internațional de
finisaj halele 9, 10, 11 și 12 parter

Centrul internațional al
fotografiei profesionale

Centrul internațional al
tehnicii TV și cinema   hala 13 parte

Centrul internațional
audiovizual

Acest grupaj este considerat global, multe firme figurează în mai multe specializări, datorită producției lor foarte variate (în special în halele 6, 7 și 8).

Tot în cadrul Photokinei, la cele două standuri ale presei internaționale de specialitate, conform listei anexate, trebuie să remarcăm și publicația noastră „**fotografia**”, de altfel singura prezență românească la acest târg mondial de fotografie. Se pare că „**fotografia**”, organul de presă al AAF, s-a bucurat de atenția vizitatorilor, fiindcă s-a epuizat printre primele, deși au fost puse la dispoziția centrelor peste 80 de exemplare.

Pentru cel de al doilea aspect al Fotokinei – cel cultural – Dl. Norbert Burger, primul principal și Președintele Consiliului de Administrație al Societății Saloanelor și Expozițiilor din Colonia, cu ocazia deschiderii a spus (cităm) :

„Expozițiile de fotografii și proiectele internaționale care se prezintă în „Kunstahalle” din Colonia au o evidentă importanță în acest context. Sînt prezentate acolo opere ale unor maeștri ai fotografiei, care se bucură de un renume internațional, precum și acelea ale tinerilor amatori cu talent. Toate aceste opere arată într-un mod remarcabil întinderea domeniului de aplicare a fotografiei, fie că este vorba de a traduce simplitatea evenimentelor zilnice sau de momente pasionante ale vieții, ca imagini de presă, de publicitate, de tehnică sau știință. Se adaugă la acestea și cele 33 de expoziții de fotografii organizate în galeriile, muzeele, instituțiile culturale și așezăminte publice”.

În adevăr, la Kunsthalle, se poate remarca în primul rând expoziția cu titlul „Fotografia de la 1922 la 1982”, realizată de 18 fotografi din 7 țări pe 5 categorii de teme.

Selecția care se prezintă a fost făcută dintr-un număr mare de lucrări, astfel că a fost posibilă constituirea expoziției numai cu lucrări originale și de mare calitate, ceea ce face să merite calificativul de unică în acest gen. La fiecare temă sînt 3 autori, care au cca. 35 de fotografii. Evident că vizitatorul va putea remarca interesante curente paralele sau antagoniste. Fotografiiile cele mai vechi fac deja parte din patrimoniul de valori sigure ale istoriei acestei arte. Fotografiiile mai recente, din contră, pot fi considerate ca încurajante și reprezentative pentru fotografia contemporană. Tocmai în suprapunerea interesantelor subiecte și a diverselor stiluri rezidă în final importanța și atracția acestei expoziții. Cele 5 teme sînt următoarele :

– **Realitate și subiectivitate.** Reprezentarea subiectivă a realității este aceea ce caracterizează expresia creativă a unor fotografi, totuși diferiți, ca Otto Steinert (R.F. Germania), Walter Peterhans (R.F. Germania) și John Batho (Franța).

Otto Steinert împletește creativitatea cu perfecțiunea tehnică, tinzînd să atingă o creație fotografică absolută.

Peterhans este mai ales cunoscut prin activitatea sa la Bauhaus, iar naturile sale moarte, ca și portretele, fotografiile publicitare, sînt considerate ca apogeul precoce al fotografiei aplicate.

John Batho folosește obiectele și materialele pentru a crea cu totul subiectiv compoziții independente ale căror culori și forme sînt dezbărate de toate semnificațiile reale.

- Femeile în lumină. Senzualitate, abstracție și stare de semi-conștiință pot fi considerate ca definitorii pentru diferențierea nudurilor lui Francicek Driitol (R.S. Cehoslovacă), Paul Outerbridge (S.U.A.) și Helmut Newton. Modulurile lor de reprezentare personifică trei generații de nuduri fotografice ale secolului XX.

Frățecul Drițcol, în cursul celor 30 de ani ai perioadei sale de creație, a practicat un stil foarte personal de nud fotografic, puternic influențat de cubism cu abstracții luminoase.

Paul Outerbridge se interesează de fotografia de nud în anii '930; modelele sale sînt femei frumoase, tinere și zvelte, subliniind machiajul și accesorii prin culorile intense.

Helmut Newton s-a bucurat de succes datorită capacității sale de vizualizare perfectă, grație fotografiei, a rîvirilor incipiente, a nostalgiilor secrete și a viselor. Manechinele corespund, fără îndoială, spiritului timpului său

- **Realitatea neobișnuită.** Această prezentare este consacrată lucrărilor a trei mari fotografi americani, specializați în peisaje și natură, care în zilele noastre sînt considerați drept clasiți ai fotografiei : Edward Weston, Frederick Sommer și Ansel Adams. Celebrul „Center of Creative Photography” al Universității Tucson, din Arizona, a selecționat fotografiile a acestei prezentări. Fiecare din acești fotografi, care au multe puncte comune, creează imagini care depășesc simpla reprezentare a temelor. Lucrările lor nu sînt nici abstracțiuni și nici simboluri, ci sînt de fapt prefaceri afectivă a unei scene, cu repere constituite pe locul efectiv al realității

- **Semne și momente ale timpului**
Principalele teme ale lui Friedrich Schlegel (R.F. Germania), Robert Frank (S.U.A.) și Timm Rautert (R.F. Germania) sînt copiii și problemele lor, realitatea banală a vieții cotidiene, departe de fapte prestigioase și de importanță politică.

Friedrich Seidenstücker constituie un exemplu rar de fotograf cronicar. Este interesat de copii pe străzile din Berlin și reușește să-i surprindă, în momente caracteristice, cel mai adesea cu mare realism și humor.

Robert Frank este considerat ca un observator atent al vieții cotidiene dar niciodată jignitor, deși cu simț înăscut de critică a civilizației noastre.

Timm Rautert este elevul lui Steiner și unul dintre puținii reprezentanți ai fotografiei social-documentare angajate.

– **Construirea realității.** Autorii Charles Scheeler (S.U.A.), Luigi Ghirri (Italia) și André Thijssen (Olanda) au descoperit arta lor în fotografia de construcții, plecând de la structuri arhitecturale. Odată cu schimbarea generației în cursul ultimilor 60 de ani, se intensifică elementul abstract, se evidențiază dezvoltarea ideilor, se transformă mediul înconjurător, iar fotografia devine un puternic mijloc de expresie. Rezultatele cit și formele lor diferă foarte mult prin filozofia fiecăruia.

Charles Scheeler are o perioadă de creștere, în epoca funcționalismului în artă. Crezând în forme clare, geometrice, ca și în expresia modului de viață contemporan din Statele Unite, el vede în progresul industrial și în frumusețea mecanizării, transformările creativității americane.

Luigi Ghirri nu crede deloc în reprezentarea realității pure. Lumea imaginilor sale se bucură de o compoziție discretă a cadrului. Pentru el, imaginea neobișnuită este fără importanță; realizează serii de imagini, făcând alegerea din sute de diapozitive.

André Thijssen utilizează fragmente de fotografii pentru a crea noi imagini. Se interesează numai de efectul emoțional pentru stimulare și emoție.

– **Etichete ale naturii.** Lucrările realizate de Sadayoushi Shiotani (Japonia), Jean Diezuaide (Franța) și Eliot Porter (S.U.A.) sînt vaste peisaje, ca și mici detalii, toate caracterizate printr-o precisă observare.

Sadayoshi Shiotani, împletind un mod de percepție occidental al picturii începutului secolului XIX cu concepțiile clasice ale picturii japoneze, obține remarcabile imagini poetice.

Eliot Porter este acum fotograf al american cel mai cunoscut pentru peisajele sale. Este cucerit de frumusețea, încântarea și sublimul Lumii noi, dar arată de asemenea, într-un mod foarte profund, secretul universului organic.

Jean Diezuaide ne prezintă, cu mare claritate, caracteristicile jocului de lumini și umbre. Subiectele simple – ca o frunză izolată, un trunchi de copac tăiat, o pană etc. au pentru el o mare forță de atracție estetică și arată propria lor calitate expresivă, aproape de meditația fotografică.

În completarea acestei mărețe expoziții, se prezintă și realizările actuale ale amatorilor fotografi din Republica Federală Germania, într-o expoziție cu titlul „Diafragma”, ca urmare a unui vast concurs fotografic care a durat 2 ani și a fost organizat de 229 cotidiane germane. Din totalul de cca. 45.000 de lucrări, juriul a selecționat 150 de fotografii alb-negru și color.

Cel mai mare concurs german pentru tineret, avînd tema: „Instantanee: universul meu” a fost organizat cu ocazia Photokinei. S-au primit cca. 70.000 de fotografii (cifră record). Un juriu compus din vechi cîștigători ai ediției precedente a desemnat pe cei 158 de laureați, ale căror lucrări sînt prezentate într-o expoziție la Kunst-halle, după care va fi itinerată în R.F. Germania.

Fotografiile în alb și negru reprezintă 25% din primiri, iar diapozitivele 40%. Cea mai mare participare a fost a categoriei 19–25 ani, cu cca. 50%, iar categoria 15–18 ani – cca. 40%. Premiile au fost înmîinate cu ocazia deschiderii oficiale a Photokinei, de însuși Președintele Republicii Federale Germania Prof. Dr. Karl Carstens. Primii laureați au primit ca premiu, în afara obeliscului Photokinei și a certificatului respectiv, și o călătorie gratuită la festivalul fotografic de la Arles din sudul Franței.

Cu ocazia Photokinei, au avut loc, în paralel, și trei Congrese specializate. Programele paralele au fost adaptate importanței crescînde a tuturor domeniilor Photokinei, care reclamă mai multe informații și prezintă cele mai noi inovații. Cele trei Congrese sînt prevăzute pe grupe precise și se adresează utilizatorilor din economie, administrație și știință și formație profesionale. Programul cuprinde:

– Zilele practicii audiovizuale 82 – mijloacele audiovizuale în economie și în gestiune, organizate în colaborare cu Asociația Industriei fotografice germane și Institutul Economiei Germane.

– Congresul fotografiei și cinematografiei școlare și cea de a 13-a întrînire a pedagogilor.

– Adunarea anuală științifică a membrilor Societății germane de fotogrametrie și teledetecție.

De asemenea, pe toată durata Photokinei, s-a desfășurat și Festivalul Internațional Audiovizual, iar pentru informarea mai amplă s-au organizat peste 15 conferințe de presă, de către diferiți expozanți.

La acțiunea „Photo Art 1”, inițiată tot de Photokina și organizată de „Kunstverein”, în orașul Colonia, în același timp, 33 de galerii notorii de artă fotografică din 9 țări, au prezentat o selecție de lucrări care reprezintă majoritatea dintre cele ale secolului

XX. În felul acesta organizatorii au adus un omagiu acestor galerii (13 din S.U.A., 7 din R.F. Germania, 5 din Franța, 3 din Olanda, 1 din Belgia, 1 din Italia, 1 din Japonia, 1 din Austria și 1 din Suedia) pentru rolul lor în promovarea fotografiei și, în special, între tinerii fotografi.

În materialele de presă editate de Serviciul de presă al Societății Saloanelor și Expozițiilor din Colonia, în comunicarea de presă Nr. 153/982, se remarcă acordarea titlului de Membru de Onoare al Asociației Artiștilor Fotografi din Republica Socialistă România D-lui Dipl. Kfm. Dieter Ebert, Director General, și D-lui Prof. Fritz Gruber, Vice-președinte al Societății pentru Fotografie din Germania, întemeietorul și promotorul Photokinei. Înminarea diplomelor respective de către delegația AAF la Photokina a avut loc într-un cadru oficial. După festivitate, s-a oferit o „tuică de onoare”. Aceasta a fost a doua prezență românească la acest tîrg mondial de fotografie.

În această prezentare nu s-au relatat aspectele, tot atît de multiple, privind exponatele cinematografice, video și audiovizuale – partea de sunet. De asemenea nu s-au relatat nici manifestările culturale de profil (proiecția a peste 2.000 filme grupate pe trei programe), toate acestea nefiind în atenția noastră.

În încheiere, revenim la discursul de deschidere al D-lui Norbert Burger, primar principal și Președinte al Consiliului de Administrație al Societății Saloanelor și Expozițiilor din Colonia care, sintetizînd cel mai bine această mare manifestare mondială, a spus, (cităm):

„Cred că orașul Colonia are dreptul să se revendice a fio capitală deosebită – aceea a fotografiei, fiindcă termenii de fotografie și Photokina sînt două concepte strîns legate și indisolubile”.

publicații de specialitate expuse la standul presei internaționale de la Photokina (1982)

AUSTRALIA

Industrial & Commercial Photography

AUSTRIA

Filmkunst

BRAZILIA

atualidades CINOTICA ;

FOTOPTICA ;

iris FOTOGRAFIA VIDEO SOM ;

BELGIA

Camera + Professional

Photo Magazine

FOCALE

Special Video

DANEMARCA

FOTO

ELVEȚIA film + foto
 PHOTO
 Schweizerische PHOTO Rundschau

FINLANDA aktuell fotografi
 INSINÖÖRIUUTISET'
 kameraletti
 KUVA & AANI

FRANȚA Chasseur d'Images
 LE PHOTOGRAPHE
 PHOTO magazine
 Photo work
 Sonovision

HONG KONG – PHOTOG
 Photo & Camera Review

ITALIA elettroradio Informazioni
 fotografare
 Rivista tecnica di Cinematografia

JAPONIA Camerart
 JCTN – Japan Camera Trade News
 Photo International

JUGOSLAVIA Foto Kino Revija

MAREA BRITANIE amateur photographer
 camera
 CAMERA WEEKLY
 CENTANEWS
 The Journal of AUDIOVISUAL MEDIA
 IN MEDICINE
 The PHOTOGRAPHER
 Practical Photography
 SLR Camera
 Which Camera ?

OLANDA FOTO DOKA

**REPUBLICA
 DEMOCRATĂ GERMANĂ** BILD UND TON
 FOTOGRAFIE
 FOTOKINO magazin

**REPUBLICA
 FEDERALĂ GERMANIA** amateur fotografie
 Blickpunkt
 Canon
 Fernseh & kino Technik
 film-echo/Filmwoche/filmblätter
 film + Video
 Film & TV
 Kameraman
 FOTOGRAFIE
 Foto Wirtschaft
 INPHO der Fotomarkt
 LEICA Fotografie
 MFM Moderne Fototechnik
 Photo blätter
 Photo Presse
 PROFIFOTO
 schmalfilm + videofilmen
 Tier + Natur Fotografie
 VIDEOGRAFIE
 Video & Film Praxis
 Video-Zeitung

**REPUBLICA
 SOCIALISTĂ ROMÂNIA** Fotografia

SPANIA AF – Arte Fotografico

**STATELE UNITE
 ALE AMERICII** American Cinematographer
 American Photographer
 Camera Arts
 IBE – International Broadcast
 PHOTOGRAPHY ANNUAL
 PHOTOGRAPHY DIRECTORY
 & BUYING GUIDE
 Photo Marketing
 POPULAR PHOTOGRAPHY
 SMPTE Journal
 Video Marketing
 Newsweek International

SUEDIA blåsticket
 FOTO

INDUSTRIA FOTOGRAFICĂ NIPONĂ LA PHOTOKINA '82

Ioan Fonoș

Japonia este de mulți ani principalul producător și exportator mondial de aparatură fotografică. În cursul anului trecut, firmele japoneze de notorietate mondială: Asahi Pentax, Canon, Chinon, Konica, Mamiya, Minolta, Nikon, Ricoh, Yashica etc. au produs aproape 16 milioane de aparate fotografice, dintre care circa trei pătrimi au fost exportate.

Structura valorică a exporturilor japoneze pe piața internațională se prezintă astfel:

- aparate fotografice . . . 48%
- obiective interschimbabile 28%
- fulgere electronice . . . 7%
- echipament de laborator . . 6%
- filtre 1%
- trepiede 1%
- alte bunuri fotografice . . 9%

Cu toate dificultățile economiei mondiale, exporturile japoneze de aparate fotografice și obiective interschimbabile au înregistrat an de an progrese rapide. Numeric, exportul de fulgere electronice a scăzut în ultimul an, dar valoric el s-a menținut la nivelul anului 1980. Situația se explică, în parte, prin orientarea producătorilor spre aparate „compacte” cu blitz încorporat. Se constată de asemenea o scădere accentuată a cantității de aparatură de laborator exportată, paralel cu creșterea aproape exponențială a valorii acestora.

Este evidentă orientarea rapidă spre produse de înaltă tehnicitate care asigură punerea în valoare a inteligenței și creativității, utilizarea superioară a materialelor prime și materialelor, permanența înnoire tehnologică.

Toate acestea îndreptățesc locul central ocupat de industria fotografică niponă la recenta ediție Photokina, unde din totalul de aproximativ 1200 expozanți proveniți din 33 de țări, circa 110 erau japonezi. De menționat că numărul expozanților niponi a crescut de la o ediție la alta: 9 firme cu standuri proprii în 1958, 16 în anul 1960, aproape 90 la ediția din 1978 și circa 100 la Photokina '80.

Ca urmare a aprigei concurențe de pe piața bunurilor fotografice, în ultimii ani, o serie de firme japoneze cunoscute au fost obligate să-și înceale sectoare de activitate. Iată câteva exemple: Kowa, Miranda, Norita, Petzeze producția, fie să se orienteze spre tri, Topcon etc. Firma Minolta a folosit însă actuala ediție Photokina pentru a marca un eveniment deosebit depășirea barierei de 25 000 000 aparate produse. Unii cad, alții se ridică...

În anul 1981, structura exportului japonez pe categorii de aparate a fost următoarea:

- aparate cu film de 35 mm, cu obturatoare focale . . .	6 516 132 bucăți
- aparate tip Instamatic	18 673 bucăți
- alte aparate cu film de 35 mm	3 556 892 bucăți
- aparate pentru rolfilm de 60 mm	110 180 bucăți
- aparate tip pocket - Instamatic	1 587 820 bucăți
- alte tipuri de aparate	98 424 bucăți
Total	11 888 121 bucăți

Față de anii anteriori, când Tîrgul mondial al industriei fotografice era principalul loc de prezentare a nou-tăților, azi situația s-a schimbat. A crescut numărul manifestărilor similare (Japan Camera Show, Photo Marketing Association - PMA, SICO, Inter-camera etc.), ca și semnificația acestora. Paralel cu aceasta se constată o „inflație” de modele - mai mult sau mai puțin noi - pe care producătorii sînt tentați să le lanseze pe piață cît mai repede cu putință. Avantajul material imediat primează...

Ca urmare, s-au făcut auzite voci, care cer scurtarea termenului de 2 ani dintre două ediții succesive ale Photokinei.

După cum era de așteptat ediția Photokina '82 nu a fost săracă în nou-tăți, pe care încercăm să le sistematizăm în rîndurile ce urmează.

1. **Aparatele reflex mono-obiectiv cu film perforat de 35 mm** reprezintă circa 50% din volumul producției și exporturilor nipone de aparatură fotografică. Din această cauză ele sînt supuse cu precădere unui proces continuu de înnoire, beneficiind rapid de ultimele perfecționări tehnice, de o organizare structurală conceptual sistematizată, de un design în pas cu cerințele actuale și de perspectivă.

Ce frapază în primul rînd la actuala ediție Photokina este proliferarea dispozitivelor de automatizarea punerii la punct. Sînt cunoscute serioasele dificultăți tehnice pe care le implică realizarea dispozitivelor de focalizare automată sau asistată pentru aparatele reflex monoobiectiv. Pentru a fi operaționale, ele trebuie să fie foarte precise, să funcționeze fără reproș și în condiții proaste de iluminare, să se preteze la miniaturizare, să consume puțină energie, să aibă un timp de reacție cît mai scurt, să ofere o fiabilitate mare etc.

După multe tatonări, în anul 1980 a apărut primul obiectiv AF Ricoh în serie. În anul 1981 a urmat primul reflex autofocus produs în serie: Pentax ME-F. A urmat Canon AL-1 QF cu punere la punct asistată. La Köln au fost puse față în față cu publicul cîteva modele cu focalizare automată dintr-o nouă generație: Olympus-30, Contax 137 AF-MD, Ni-

kon F3-AF și mai multe modele cu focalizare asistată, dintre care cităm: Yashica FX-A Quartz, Ricoh XR-F etc.

Aparatul Chinon CE-5 și CX-5 prevăzute cu contacte electronice speciale pot utiliza, în afara opticii cu montură K, transfocatorul Chinon 35-70 mm/1:3,3-4,5 cu focalizare automată de tip activ utilizînd raze infraroșii.

Olympus-30 asigură punerea la punct automată cu Zoom-ul Zuiko AF 35-70 mm/1:4 și asistată cu orice obiectiv de aceeași marcă. Determinarea punerii la punct se face măsurîndu-se iluminarea în 12 perechi de puncte, de o parte și de alta a imaginii, corespunzătoare zonei de microprisme din vizor. În partea posterioară zoom-ul este prevăzut cu un divizor optic, care asigură dirijarea razelor de lumină spre vizor și sistemul de măsură AF.

De remarcat că modelul Olympus-30 permite realizarea unei „capcane optice” prin declanșarea automată, atunci cînd subiectul intrat în centrul imaginii furnizează o imagine clară pentru o distanță prestabilă. Foarte util pentru fotografia animalieră și științifică.

În afara sistemului de prelevarea luminii printr-o rețea semitransparentă complexă, aparatul Contax 137 AF-MD produs în Japonia de Yashica, asigură focalizarea obiectivelor AF printr-o coroană dințată acționată de motorul electric încorporat în aparat. Această soluție deosebită de ingenioasă permite realizarea unor obiective AF de gabarite aproape identice cu cele obișnuite.

Sistemul de focalizare automată prezentat de firma Nikon oferă o viteză mare de lucru (pînă la 5 imagini/sec.), ceea ce îl face indicat pentru fotografierea subiectelor în mișcare rapidă. Din păcate, utilizarea este limitată - pentru moment - de deschiderea obiectivului sub 1:3,5 sau de indici de iluminare sub 4.

Se pare că majoritatea producătorilor de dispozitive autofocus au optat pentru indicatoare cu 3 diode luminescente: una centrală verde care marchează terminarea operației și

două laterale roșii indicind sensul din care se face reglarea. În cele mai multe cazuri, declanșatorul se blochează automat în timpul focalizării.

După furia automatismelor multiple, se pare că toți marii producători japonezi au început să se orienteze spre modele mai puțin sofisticate și cât mai ușor de utilizat.

Astfel, au apărut multe aparate profesionale sau semiprofesionale compacte, cu automatism (AE) debrabil în semiautomatism sau control manual. Din această categorie se pot enumera: Pentax LX, Ricoh KR-10 Super, Contax 137 MA Quartz, Olympus OM-20, Minolta X-700, noul Canon F-1, Mamiya ZM Quartz, Nikon FE.

Se constată o preocupare insistentă pentru realizarea unor aparate la prețuri relativ reduse, fără a altera – pe cât posibil – performanțele (Fujica STX-1N, Asahi Pentax K Moo, Cosina CT-1G, Canon AV-1, Yashica FX-7, Chinon CA-4, Seimax SV 7 și 19.

O preocupare majoră a producătorilor este și realizarea unor vizoare de înaltă funcționalitate. Utilizarea diodelor luminescente practic s-a generalizat. Se înmulțesc modele la care afișarea informațiilor din vizor se face cu cristale lichide (Nikon F3, Ricoh KR-10 Super, Contax, Chinon etc.).

Există o multitudine de accesorii specializate pentru marcarea pe negativ a datei, orei, a unui număr de ordine ca și altor informații. Practic, fiecare mare producător (Canon, Minolta, Nikon, Contax, Yashica etc.) oferă astfel de dispozitive, fie produse proprii, fie adaptabile. Un astfel de diapozitiv este **Chinon Info-back-2**, care permite scrierea unui rând de max. 30 caractere pe fiecare negativ. Setul de caractere conține 43 semne diferite (cifre, litere și semne speciale) comandate prin minitaste. Informația tastată poate fi pusă în evidență pe un afișor cu cristale lichide având 14 poziții.

2. APARATE „COMPACTE” CU FILM PERFORAT DE 35 mm.

Dezvoltarea spectaculoasă a acestei categorii de tehnică fotografică s-a făcut în dauna aparatelor de tip Instamatic și Pocket-Instamatic, care părăsesc scena după mai mulți ani de supremație necontestată.

Miniformatele mai supraviețuiesc doar prin două realizări de prestigiu: binecunoscutul Minox pionierul mondial al formatului 8 × 11 mm încă din anii '30 și sistemul japonez Pentax 110 – un reflex monoobiectiv automat cu obiective interschimbabile de înaltă calitate pentru formatul 10 × 13 mm.

Discul KODAK a dat lovitură de grație miniaparaterelor. Reacția japoneză deocamdată este neconcludentă: producerea complementelor optice (superangulare și tele) pentru aparatele originale Kodak și câteva modele care folosesc discul, produse în licențe sau pe cont propriu, de

firmе japoneze sau filialele străine ale acestora. A șocat însă lansarea peliculei Fujicolor MR Disc, care se anunță un concurent serios pentru Kodak. Măririle 18 × 24 cm prezentate la standul firmei japoneze aveau aceeași granulație ca tirajele 9×13 cm ale firmei americane.

Aparatele „compacte” cu formatul imaginii de 24 × 36 mm s-au impus în primul rând prin raportul deosebit de convenabil dintre dimensiunea negativului și gabaritul și greutatea redusă (în jur de 300 de grame în medie). Dacă avem în vedere optica de calitate și o electronică din ce în ce mai sofisticată la unele modele, este ușor de înțeles de ce această categorie de aparate își sporește numărul adepților. Multe dintre aparatele de acest gen oferă posibilitatea realizării unor fotografii-tehnic fără cusur, comparabile cu cele furnizate de aparate reflex mult mai scumpe. De dimensiunea unui pachet de țigări, ele sînt comod de transportat și permit fotografierea „fără probleme”. Cu alte cuvinte, aparatul fotografic devine mai comod decît un stilou, cum afirmă nu fără temei un slogan publicitar.

Aproape toate firmele nipone au prezentat cîte o gamă completă, nouă sau mai puțin nouă, de aparate de acest gen (și în total mai multe zeci de modele l).

Ca și la edițiile precedente, predomină expunerea automată, programată. Unele modele cu vocație „semiprofesională” mai păstrează posibilități de acțiune automată cu prioritate diafragmă sau timp de expunere.

Automatizarea punerii la punct este orientată aproape exclusiv pe sisteme cu raze infraroșii. A crescut numărul aparatelor cu motor electric de transportat al filmului și rearmare încorporat sau adaptabil.

În domeniul electronicii, trebuie menționate: apariția sistemelor de afișare cu cristale lichide (Contax T, Vivitar TEC 35), a unor noi dispozitive de afișare a datei (Minolta) sau a altor inscripții direct pe negativ, a unor baterii de alimentare a microprocesoarelor garantate 5 ani (Konica EF 30).

Dintre noutăți rețin atenția :

Pentax PC 35 AF este primul aparat „compact” pe care reputata firmă specializată în ultimele decenii exclusiv în aparate reflex îl prezintă public. Este dotat cu un obiectiv 1 : 2,8/38 mm focalizat automat între 0,7 m și infinit, cu memorarea distanței de punere la punct și cu un obturator electronic programat, funcționînd între 1/4 – 1/500 sec. l se poate adapta un winder plasat în mînerul anatomic și un fulger electronic programat.

Fujica DL 100 surprinde printr-un nou sistem de încărcare a filmului și un design ieșit din comun, mînerul anatomic încorporînd motorul de armare, avans și rebobinare automată a filmului. Obturatorul-diafragmă asigură automat expunerea între 1/8 – 1/500 sec. Obiectivul cu punere automată la punct este un Fijinon 1 : 2,8/38 mm cu 4 lentile separate. Reglarea flashului cuplat se face au-

tomat în funcție de punerea la punct. Există și o variantă simplificată fî focus denumit DL-20.

Prototipul **Makinette 35 P** prezentat de grupul japonez DOI (proprietarul firmei germane Plaubel) însumează multe detalii tehnice interesante, preluate de la aparatele reflex Nikon :

- automatizare prioritate diafragmă debrabil în semiautomatism ;
- obturator focal cu o gamă completă de timp de expunere (1-1/100 sec. +B) ;
- măsurarea expunerii prin obiectiv ;
- obiectiv fix Nikor 1 : 2/38 mm cu scală de profunzime, retractabil, voletul asigurînd protecția obiectivului pliat și a vizorului-telemetru ;
- sincroncontact cu 2 platouri,
- contor de imagini electronic.

Deși construcția nutrește certe velleități profesionale, obiectivul fix pare un serios handicap pentru o astfel de utilizare.

Canon Snappy 50

primul dintr-o nouă generație de aparate autofocus complet automate, cu motor și flash încorporat destinat unei largi difuzări. Producția inițială lunară va fi la început de 35.000 bucăți oferite în 5 variante coloristice. Este disponibil și un model simplificat Canon Snappy 20, care nu beneficiază de focalizare automată, fiind prevăzut cu un obiectiv fix-focus ce nu necesită reglaj.

3. APARATE DE FORMAT MIJLOCIU

Rețin în mod deosebit atenția seria de aparate panoramice realizate de Tomiyrama, care se vor o replică japoneză a aparatelor Linhof similare, apărute cu mai mulți ani în urmă.

Deocamdată sînt disponibile trei modele :

Panorama 120 cu formatul imaginii 60 × 120 mm oferă posibilitatea realizării a 6 fotograme pe un rolfilm format 120. Poate fi dotat la alegere cu un obiectiv superangular Mamiya – Sekor 1 : 5,6/75 mm sau 1 : 4,7/127 mm. Corpul aparatului fără obiectiv cîntărește circa 1 kg.

Art Panorama 170 permite obținerea a două formate ale imaginii : 60 × 70 (4 fotograme pe un rolfilm 120) și 60 × 120 (respectiv 6 fotograme). Aparatul fără obiectiv cîntărește 2,4 kg. Gama obiectivelor disponibile cuprinde următoarele modele: Fujinon SW 1:8/90 mm și SW 1:5,6/20 mm, Nikkor SW 1:8/90 mm și 1:4,5/90 mm, Grandagon 1:4,5/20 mm și 1:6,8/90 mm, Superangulon 1:5,6/20 mm și 1:8/20 mm. Există adaptoare pentru majoritatea obiectivelor profesionale repute de format mare prevăzute cu obturatoare centrale Compur, Copal sau Seiko. Vizoarele panoramice prezintă o bună corecție.

Art Panorama 240 este „gigantul” care încheie seria, fiind destinat formatului imaginii de 60 × 240 mm (3 fotograme/rolfilm 120).

Cîntărește 2,7 kg (fără obiectiv). Gama obiectivelor disponibile cuprinde: Fujinon SW 1:8/125 mm, Nikkor SW 1:8/120 mm și Grandagon 1:6,8/115 mm.

De semnalat este și apariția unei versiuni motorizabile (RZ 67) al cunoscutului aparat profesional **Mamiya RB 67**.

Gama aparatelor profesionale **Zen-zu Bronica 6 X 6 cm** și **4,5 X 6 cm** este completată cu o versiune motorizabilă (SQ-Am) și cu casete pentru film perforat de 35 mm. Casetele sînt disponibile în două variante: 135-N (format normal 24x36 mm) și 135-W (panoramic 24x54 mm).

După o absență de mai mulți ani, a reapărut aparatul cu vizare directă și telemetru.

Fuji Professional 6 X 9

6 X 9 cm dotat cu obiectiv fix, atît în varianta normală cît și superangulară (GSW 620). Pe lîngă acestea mai este disponibilă și o variantă panoramică (Panorama C 617) dotată cu un obiectiv de 15 mm și formatul imaginii de 6 X 17 cm.

Se diversifică continuu gama de accesorii pentru aparatele de format mijlociu. Un exemplu este mînerul conceput special pentru aparatul Plaubel Makina 67, construit în Japonia de grupul DOI și dotat cu optică Nikon. Caracterizat printr-un design deosebit de agreabil și o excelentă funcționalitate, mînerul nu cîntărește decît 130 grame.

4. OBIECTIVE INTERSCHIMBABILE

Este aproape imposibil de inventariat multitudinea de modele prezentate, așa că în cele ce urmează ne vom opri la cîteva noutăți de excepție și vom căuta să creionăm unele tendințe de perspectivă.

Canon FD 1 : 2,8/80 mm

Softfocus este destinat fotografiei de portret. Originalitatea realizării constă în posibilitatea variației aberației sferice prin deplasarea grupului anterior de lentile. Lucrînd la deschiderea maximă, se poate regla foarte comod flou-ul în funcție de subiect și iluminare.

Vivitar Series 1 catadioptric 1 : 4,5/450 mm

cu structură hibridă. Obiectivul conține o mare lentilă plan-sferică din plexiglas, punerea la punct realizîndu-se prin deplasarea elementului posterior.

Elementele de noutate sînt: tehnologia de obținere a lentilelor din „sticlă organică” de mari dimensiuni prin presare, mecanica modernă și deosebit de simplă realizată din Makrolon (polycarbonat armat cu fibre de sticlă), asigurarea autolubrefierii cu peliculă de molibden și dublorul de focală special care permite transformarea într-un obiectiv de 1:9/900 mm.

Obiectivul conține 13 elemente optice în 10 grupe, are 15 cm lungime și o greutate de 1.200 g. Distanța minimă de punere la punct este de 3,4 metri.

Zoom KONICA-Hexanon

AR 28-153 mm f/4-4,6. Cu o lungime de 114 mm și o greutate de 820 grame, acest transformator poate înlocui obiectivele cu distanțele focale cele mai utilizate în format Leica. Unghiul de poză poate varia între 18-76°, iar distanța minimă de punere la punct este cuprinsă între 0,5 metri (pentru f = 28 mm) și 1,5 metri (pentru f = 135 mm).

AF-Nikor 1 : 3,5/200 mm

IF-ED Acest prototip este destinat creze atît în regim de punere la punct automată, cît și manual. În regim automat, punerea la punct se poate realiza continuu sau prin preselectarea manuală pe trei zone: 5 m - ∞ ; - 3-10 m sau 2-5 metri. În regim manual, punerea la punct se realizează între 2 metri și infinit.

Schema optică conține 8 lentile în 6 grupe plus un filtru protector. Este unul dintre puținele obiective la care punerea la punct se face prin deplasarea elementului interior. Mai multe lentile sînt realizate din sticlă optică cu dispersie anormală (ED).

O construcție mai deosebită este și obiectivul catadioptric compact cu diafragmă iris plasată în spatele lentilei frontale (1:5,6/300 mm) realizat de Tokura - un producător mai puțin cunoscut.

Punerea la punct se poate face între 2,5 m și infinit, iar diafragma poate varia continuu între valorile 5,6-16.

Sigma - „ochi de pește”

1 : 4/8 mm este singurul obiectiv de acest gen realizat de un producător independent. Schema optică conține 11 lentile în 7 grupe. Unghiul de cuprindere este de 180°. Obiectivul furnizează o imagine circulară cu diametrul de 24 mm. Distanța minimă de punere la punct: 0,2 metri.

Schimbarea filtrelor se realizează prin demontarea rapidă a elementului frontal al obiectivului, fixat cu baionetă.

Fără pretenția de a absolutiza, putem conchide că în domeniul opticii ultima ediție Photokina se caracterizează prin:

- multiplicarea rapidă a transformatorilor de mare amplitudine, paralel cu o scădere a deschiderilor relative;
- tendința constructorilor de separare a lentilelor și de a utiliza suprafețele libere pentru construcții, sistem accesibil prin utilizarea tratamentelor multistrat;

- utilizarea sticlelor cu dispersie anormală la obiectivul de înaltă calitate;

- proliferarea materialelor „neconvenționale” monturi din policarbonat, lentile de precizie presate din metilmetacrilat, aliaje din titan, suprafețe autolubrefiante etc.

5. NOI TEHNOLOGII

După cum se știe, tehnologia prelucrării titanului, preluată din industria aerospațială, era puțin utilizată în domeniul aparatului fotografice.

Din cauza prețului și a dificultăților tehnologice puțini producători au avut îndrăzneala utilizării pieselor din titan la construcția obturatorilor (Canon, Nikon, Seiko, Copal etc.) și a unui număr redus de piese supuse unor solicitări mecanice deosebite.

Actuala ediție Photokina marchează tendința proliferării utilizării acestui metal în construcția aparatului foto.

Noul Nikon F3 - T are, în afara tradiționalului obturator din titan preluat de la modelul profesional anterior F3, principalele piese ale carcasei exterioare executate din titan masiv. Avantajele acestei soluții tehnice sînt: greutatea redusă, rezistența la zgîrieturi, protecție antișoc și anticorozivă, un aspect „satinat” foarte agreabil. Din păcate, prohibitiv este doar prețul...

Aceeași soluție de utilizare a titanului pentru construcția carcasei exterioare a fost reținută și în cazul trecerii la producția de serie a prototipului „compact” cu telemetru Contax T de către firma Yashica. La fel ca și în cazul aparatelor reflex monoobiectiv Contax, designul este realizat de firma Porsche, dar în domeniul construcției de automobile.

La ediția Photokina '82, a figurat un singur aparat destinat înregistrării electromagnetice a imaginilor neanimată: Sany Mavica NB. Față de primul prototip prezentat acum un an și analizat în numerele noastre anterioare, noua variantă prezintă mai multe modificări, unele esențiale:

- varianta color a fost înlocuită cu una alb-negru;

- s-a diversificat gama opticilor interschimbabile (un superangular 1:2,8/9 mm, un teleobiectiv și un zoom 1:2,8/12,5-75 mm);

- o nouă orientare a accesoriilor.

Sînt disponibile: un dispozitiv miniaturizat de vizionare cu ecranul de 5 cm, un transmîtor telefonic la care se poate racorda un „stilou electronic”, care permite scrierea pe imaginile transmise, o nouă sursă de alimentare, un dispozitiv de vizare și control de la distanță pe monitor.

Căutînd să surmonteze slăbiciunile calitative față de fotografia color tradițională, care mai necesită multe eforturi de cercetare, firma Sony se pare că a găsit un debușeu potrivit: fotografia de presă cotidiană, mediocră ca realizare tehnică, dar în cantități industriale și transmisă cu mare operativitate, pentru a putea fi reluată apoi în timp util de marile cotidiene, în milioane de exemplare aflate într-o cursă continuă cu televiziunea.

Se pare că unul dintre primii beneficiari va fi ziarul Asahi-Shimbun, care realizează zilnic mai multe ediții, într-un tiraj mediu de peste 100.000 exemplare și care intenționează să-și doteze rețeaua de corespondenți cu aparate Mavica alb-negru.

Fără pretenția de a face o enumerare exhaustivă, să ne oprim deocamdată aici, urmînd ca asupra unor realizări deosebite, menționate mai sus, să revenim în detaliu în unele dintre numerele următoare ale publicației noastre.

DISCURI și... DISCURI

Ioan I. Fonoș

Discurile sînt asociate de mulți dintre contemporanii noștri, mai ales, redării înregistrărilor de sunet sau ca element de bază în domeniul prelucrării automate a datelor. Legarea lor de tehnica fotografică pare – cel puțin la prima vedere – hazardată.

Cu toate acestea, istoria fotografică consemnează încă acum 100 de ani, între 1880–83, o perioadă de mare vogă a aparatelor cu suport fotosensibil circular, pe care se făcea înregistrarea imaginilor. Numai în Statele Unite au fost vîndute în acei ani peste 15.000 aparate de tip „detectiv”, care pe o placă circulară de circa 11 cm diametru permitea realizarea a șase fotografii rotunde cu diametrul de 35 mm.

După aproape 12 ani de muncă, naturalistul francez Etienne Jules Marey realiza în 1882 o „pușcă fotografică”, capabilă să furnizeze în mai puțin de o secundă o succesiune de 12 fotograme de mărimea unui timbru poștal, cu un timp de expunere de 1/720 secunde. Și în acest caz, negativele erau dispuse pe un suport care asigură expunerile succesive printr-o mișcare circulară.

În zilele noastre, suportul circular al imaginii revine în actualitate, reprezentînd o viitoare amenințare pentru materialele fotosensibile în bobine. Ea se concretizează în două realizări recente care sînt caracterizate prin forma circulară a suportului imaginii și doza ridicată de electronică utilizată,

dar care realizează total diferit înregistrarea propriu-zisă a imaginilor :

- discul Mavipak – pe care electromagnetica, prezentat public la Tokyo în august 1981, și

- discul KODAK – pe care fotochimica lansat cu mare publicitate în decembrie 1981, la Paris.

Prima variantă transformă fotografierea într-o operație strict electronică, care face inutilă utilizarea proceselor fotochimice tradiționale, cu care sîntem atît de obișnuiți.

Cea de a doua păstrează modul tradițional de înregistrare a imaginilor pe suport fotosensibil, utilizarea masivă a electronicii fiind axată exclusiv pe eliminarea erorilor de expunere și de tratament în laborator, astfel că fotografiile tehnice rotate vor deveni o ...raritate.

Aparatul de luat vederi MAVICA (abreviere de la **Magnetic Video Camera**) este asemănător ca aspect și are dimensiunile unui reflex monoobiectiv clasic de format Leica (130×89×53 mm).

Imaginea furnizată de obiectiv este convertită în semnale electrice de o suprafață sensibilă CCD (Charge Coupled Device), pentru a putea fi înregistrată pe discul Mavipac.

Dimensiunile suprafeței sensibile CCD sînt de 9×12 mm, formatului corespunzîndu-i o diagonală de 19 mm. În prezent sînt disponibile trei tipuri de obiective : standard (1:2/25 mm) de fapt, aproape un teleobiec-

tiv, teleobiectivul propriu-zis (1:1,4/50 mm) și un transfocator 1 : 1,4/16–64 mm.

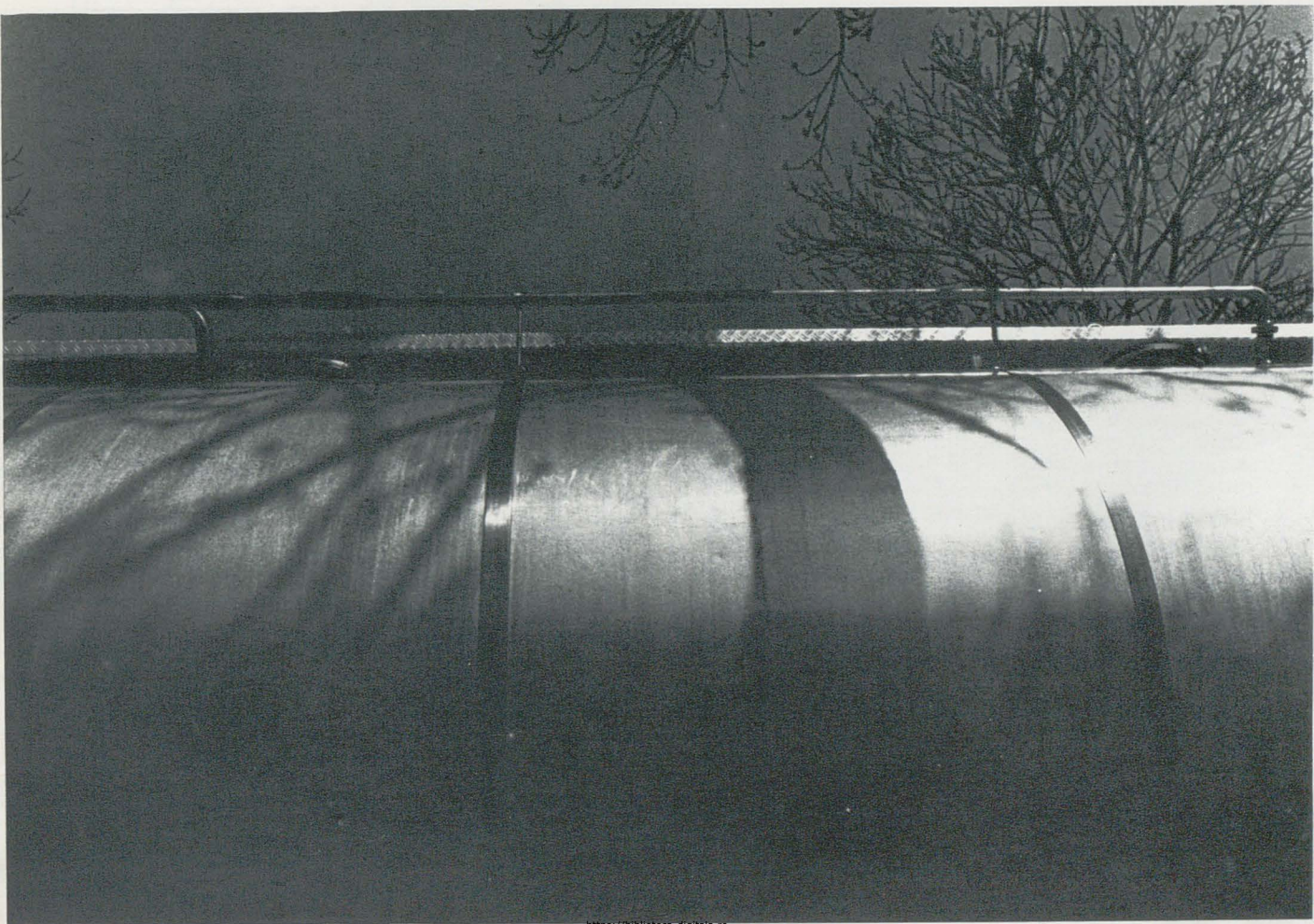
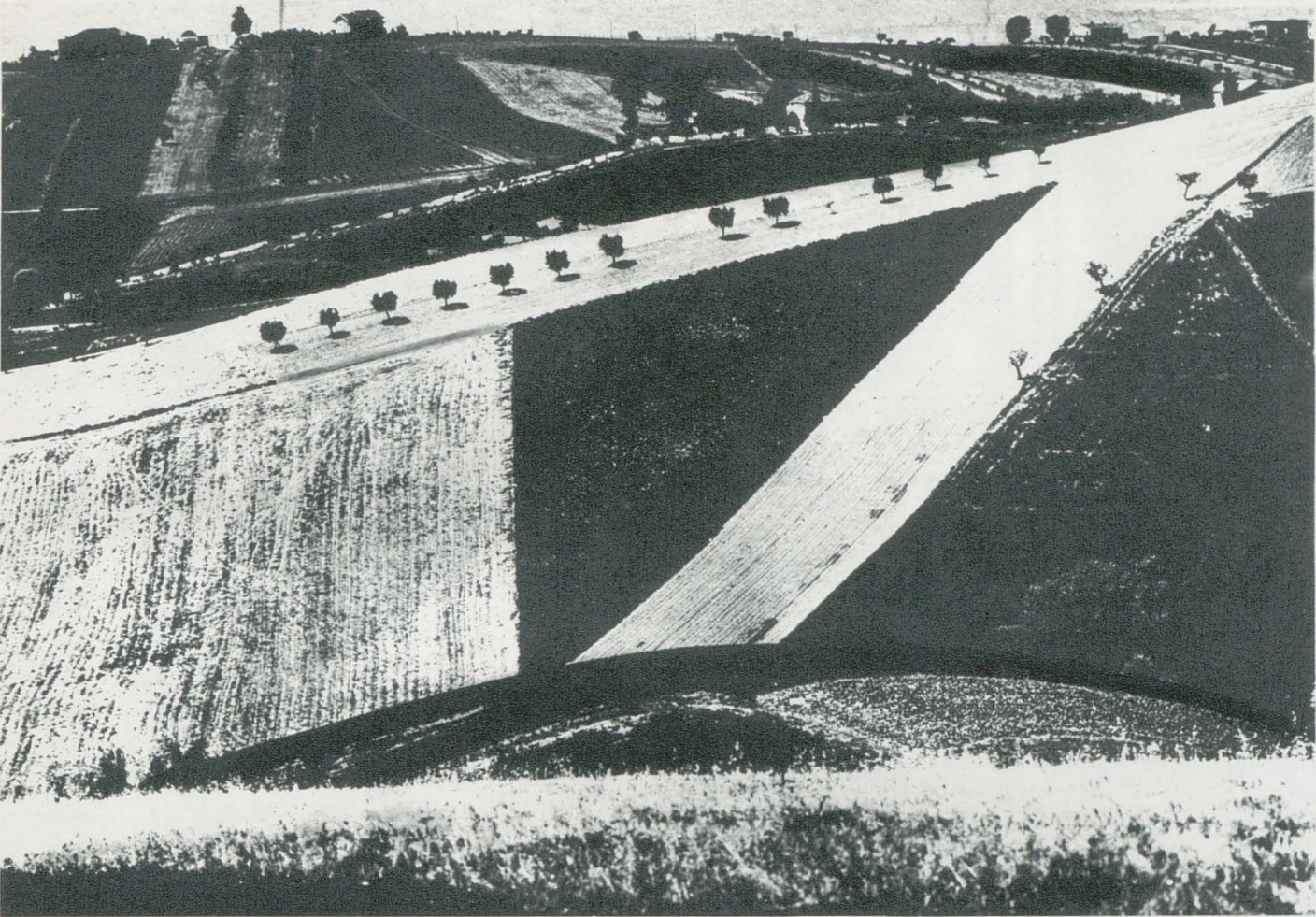
Măsurarea expunerii se realizează prin obiectiv, fiind de tipul integral ponderată și centrată. În regim automat, timpii de expunere pot varia între 1/60–1/2000 sec., iar manual numai pînă la 1/1000 sec. Pentru a facilita utilizarea, vizorul furnizează patru informații marcate prin diode luminescente (LED) : CORECT, EROARE, SUBEXPUNERE și SUPRAEXPUNERE. Aparatul este alimentat de acumulatori CdNi, care se reîncarcă la fiecare 200 imagini, cadența maximă de „fotografiere” fiind de 10 imagini/secundă.

Discul Mavipak este o copie miniaturizată a diskett-urilor utilizate în informatică. Fiecare disc este plasat într-un cartuș protector de dimensiunile 60 × 54 × 3 mm, cîntărește 8 grame și permite înregistrarea magnetică a 50 imagini color. El poate fi „șters” integral sau parțial și apoi reînregistrat. La introducerea discului în aparatul de luat vederi, poziționarea se face automat, suprapunerea accidentală a două imagini nefiind posibilă.

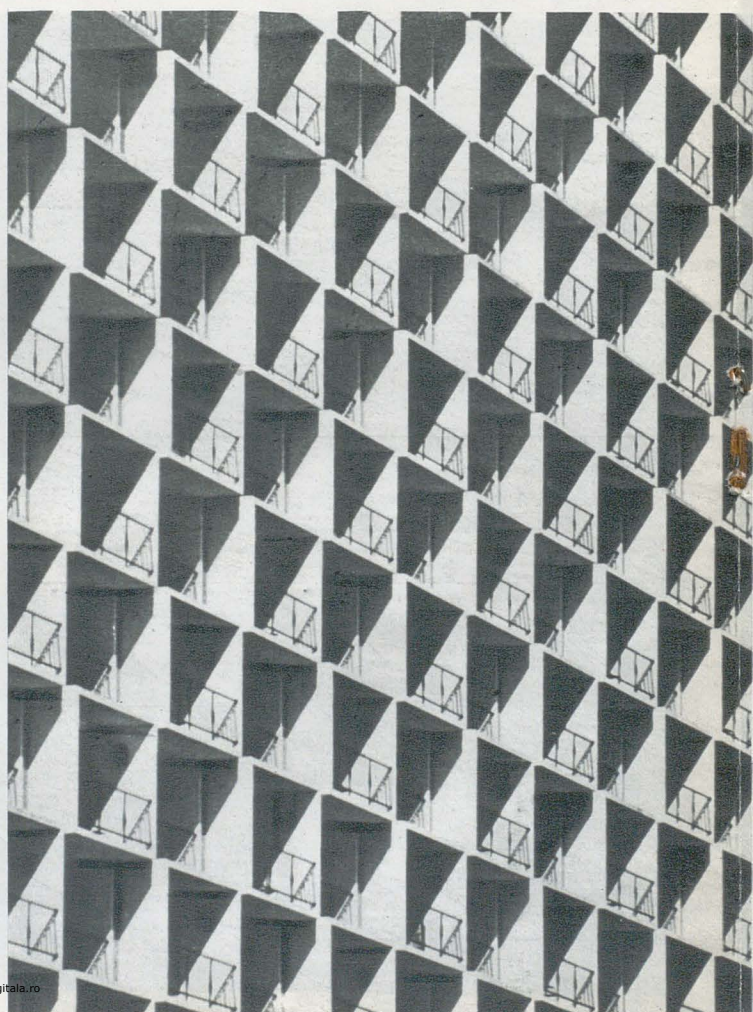
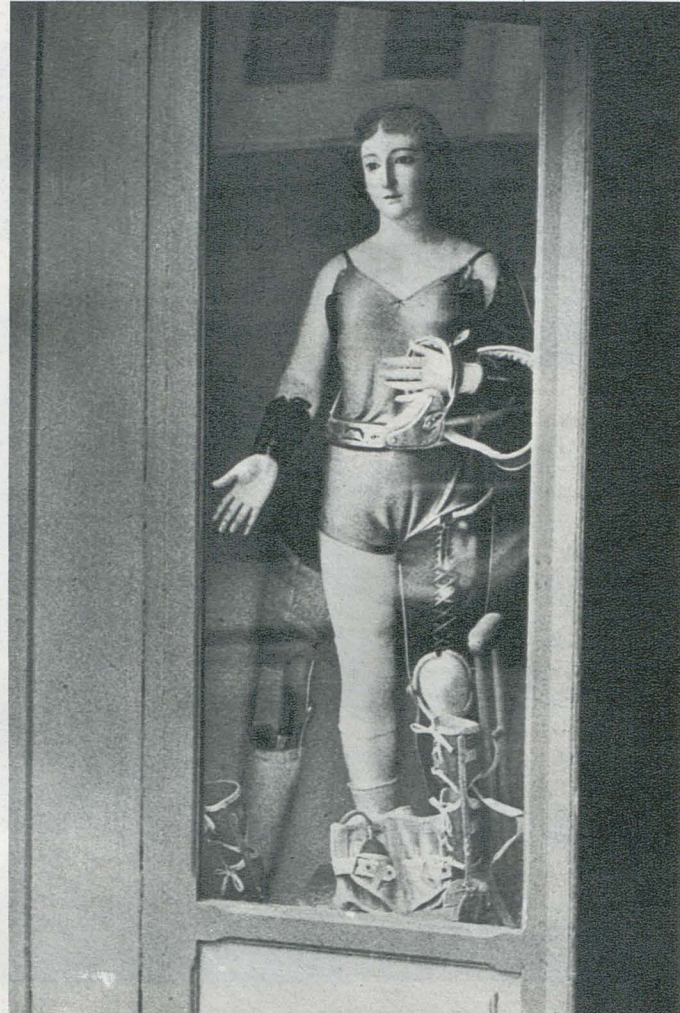
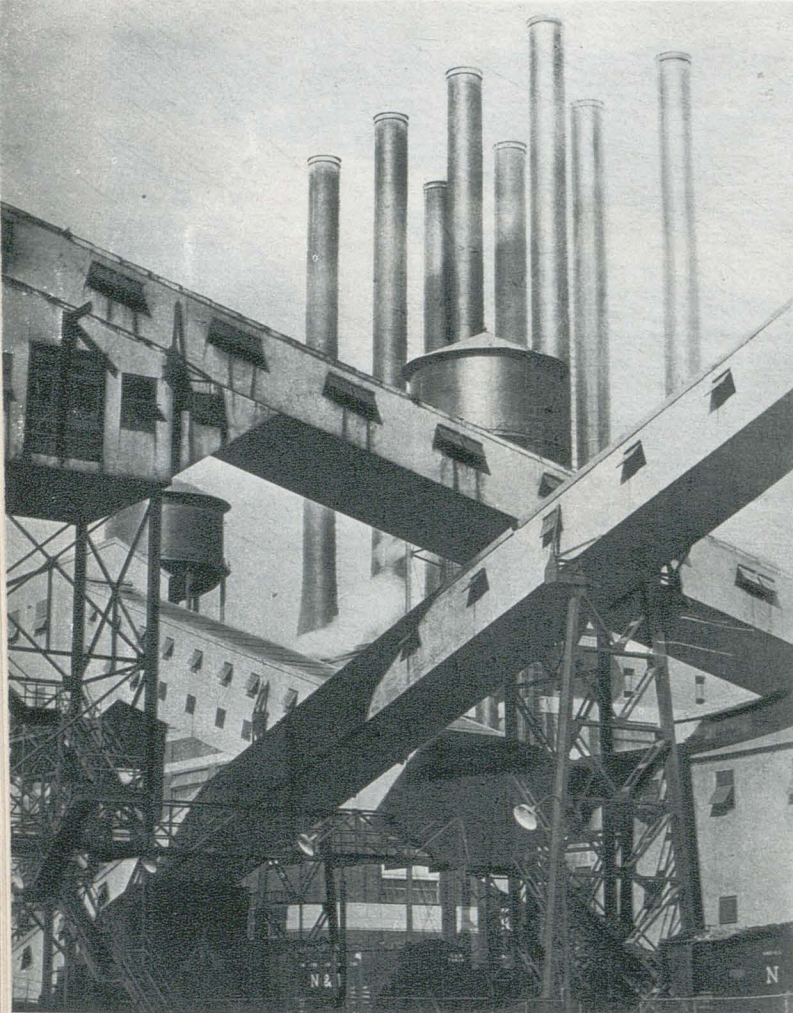
Sistemul exclude tratamentul de laborator al peliculei, dar imaginile nu pot fi vizionate decît cu un dispozitiv special, brășat la un televizor color. Numărul de ordine al imaginii selectată este afișat digital, în mod automat.

O calitate a sistemului este aceea că imaginea înregistrată pe disc poate fi transmisă ușor

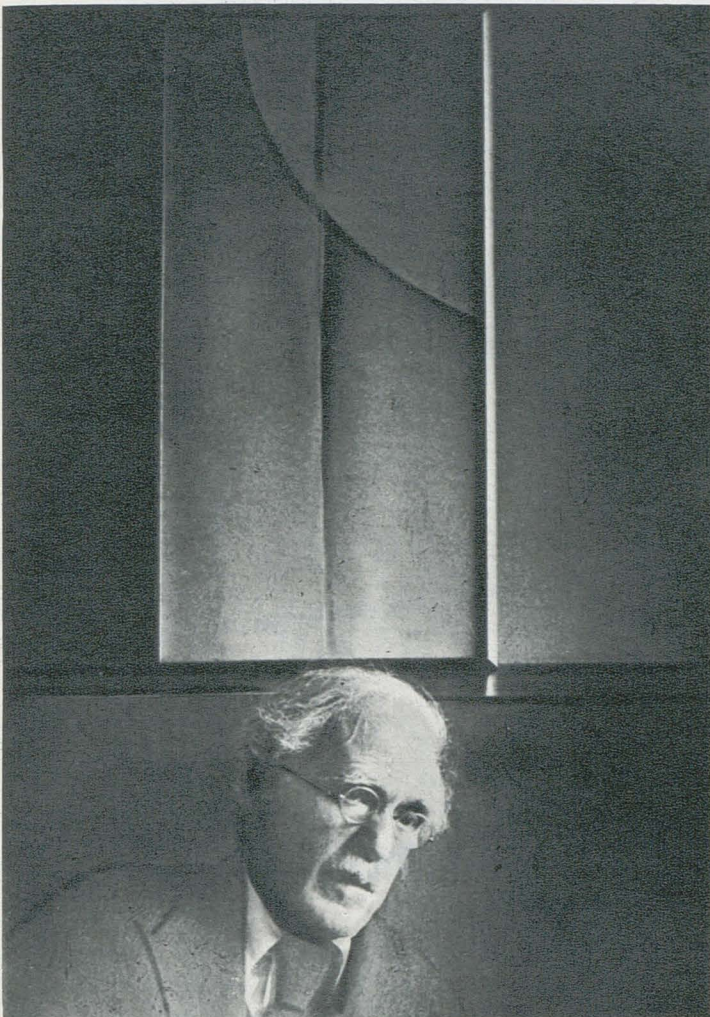

la distanță utilizând un circuit telefonic obișnuit. Cu un dispozitiv special se pot obține și copii color pe hirtie, pe cale termică, în două formate, ambele mai mici decât o carte poștală.

Sistemul MAVICA reprezintă un pas spre proliferarea (?) „fotografiei fără argint”, dar el este încă deficitar sub mai multe aspecte: insuficient perfecționat tehnologic, el oferă – cel puțin pentru moment – imagini de o calitate modestă la un cost inacceptabil de ridicat, dacă luăm în calcul întregul sistem de dispozitive aferente.

Spunând aceasta, ne gândim în primul rând la prototipul firmei RCA anunțat încă la sfârșitul anului 1978 și care oferă o serie de performanțe net superioare prototipului MAVICA: – captarea imaginii fără piese și în mișcare, pe bază de memorii statice interschimbabile;

– domeniu de utilizare practic nelimitat (de la soare strălucitor la întunecimea nopților fără lună, blitzul fiind astfel inutil);

– vizionarea instantanee și fără alte accesorii, aparatul având mini ecran încorporat etc.

Se cuvin și câteva precizări privind puterea de rezoluție a suprafeței sensibile CCD utilizate de prototipul MAVICA: ea este compusă din circa 280.000 elemente (570 pe orizontală și 420 pe verticală), față de 600.000 elemente (pixels) ai unei imagini clasice TV și circa 2.000.000 de elemente la un negativ de format Leica...

Cu alte cuvinte, prototipul MAVICA asigură circa 2800 mm² de suprafață sensibilă, față de 7.000 puncte pe mm², cât oferea în 1907 o placă autocromă Lumière (primul procedeu industrial de fotografie color). Cel mai bun film color actual poate separa 20.000 puncte/mm², ceea ce este încă foarte departe de valoarea teoretică limită de 11.000.000 puncte pe mm² estimate pentru procedeu fotochimic de înregistrare a imaginilor.

Așadar între cele două procedee de înregistrare a imaginilor există un decalaj calitativ evident, la care mai trebuie adăugat un element nu lipsit de importanță: o imagine TV statică pare mai puțin clară,

mai puțin bogată în detalii ca aceeași imagine animată.

Discul KODAK permite realizarea a 15 fotograme de format 8×10 mm (ceva mai mic decât formatul Minox și de aproape 9 ori mai mic decât formatul Leica) pe suport Estar de mare rigiditate, având o grosime de 0,18 mm și utilizat cu mult succes în producția plan-filmelor.

Discul este protejat de un încărcător extraplat având dimensiunile de 65 mm în diametru și 7 mm grosime. Emulsia Kodacolor HR Disc de o finețe superioară cunoscutului Kodacolor II beneficiază de procesul de tratament C41, actualmente cel mai uzitat.

De menționat că pe cartușul protector al fiecărui disc este aplicată o etichetă cu informații codificate privind corecțiile ce se vor executa automat de computer la tratamentul fiecărui lot de emulsie. Pe partea centrală a discului propriu-zis, aceleași informații sunt înregistrate optic la încasetare, adăugându-se în plus un cod binar pentru identificarea automată a fiecărei imagini și o pistă magnetică cu datele de filtraj optim pentru fiecare fotografie (evitându-se o nouă analiză la recopiere).

Utilizarea calculatorului electronic face posibilă automatizarea integrală a procesului de copiere, tratamentul copiilor pozitive, finisarea, clasarea și facturarea. Pe lângă o mare productivitate, se asigură calitatea superioară a fotografiilor color până la formatul 12 × 16 cm, ca și omogenitatea rezultatelor, indiferent de atelierul la care s-a făcut prelucrarea.

Gama de aparate fotografice destinate utilizării discurilor KODAK au dimensiunea unui pachet de țigări, deși includ două microprocesoare, motorul de antrenare a discului, blitz-ul și sursa de alimentare (2 baterii cu litiu, garantate 5 ani), care asigură expunerea a circa 150 discuri sau 2.250 fotograme, inclusiv funcționarea blitz-ului.

Operațiunea de fotografiere se reduce la apăsarea declanșatorului. „Creierul electronic” alege timpul de expunere și diafragma pentru condiții obișnuite de iluminare (1/200 sec. și f/6) sau pune în funcțiune

automat de blitz-ul (1/100 sec și f/2,8), chiar și în situații de contre-jour, după care avansează o fotogramă. De menționat că timpul de încărcare a blitz-ului este de 1 secundă, zona sa de eficacitate fiind cuprinsă între 1,2 – 5,5 m. Obiectivul fix-focus compus din 4 lentile (una... asferică!) asigură o zonă de claritate cuprinsă între 1,2 metri și infinit. Distanța focală de 12,5 mm corespunde unui 38 mm în format Leica.

Așadar, imagini negative minuscule, economie de argint pentru emulsii, confort în utilizare, garanția unor fotografii color „corecte”, tratament de tip industrial prompt și eficient.

Disputa dintre suportii magnetici și fotochimici desigur că va continua în anii următori și sînt greu de prevăzut surprizele pe care ni le rezervă.

Dispozitivele CCD au beneficiat de mai bine de 10 ani de cercetare și progres pentru a ajunge la stadiul actual. La Internațional Conference on Electronic Imaging, din 1981, au fost prezentate ecrane CCD cu 800 × 800 linii (640.000 puncte) și se estimează că în cîțiva ani astfel de ecrane avînd aceeași densitate de celule pe mm² vor putea analiza o imagine în 1.000.000 puncte. Se pun mari speranțe în microprocesoarele SLSI (Super Large Scale Integration) care vor putea „îngheșa” peste 100.000 componente pe o suprafață foarte mică, dar aceasta este treabă de cîțiva ani buni, pînă cînd vor putea fi adaptate nevoilor fotografiei electronice.

Într-o perspectivă imediată, nu poate fi pierdută din vedere nici problema costurilor. În condițiile actuale un material de tip MAVICA nu poate rivaliza cu un aparat de format Leica. Cu toate că el costă mai mult decât cele mai scumpe aparate reflex monoobiectiv actuale, cel puțin deocamdată – oferă imagini net inferioare unor „compacte” onorabile mult mai ieftine. Comparăția cu formatele medii și mari nici nu poate fi pusă momentan în discuție.

Gîndind însă în perspectivă, nu trebuie să pierdem din vedere că în progresul tehnic rapid și evoluția prețului argintului pe piața mondială pot genera răsturnări spectaculoase de situații.

Salonul jubiliar de artă fotografică „Napoca '82”

Dr. Emil Gherman
președintele
Fotoclubului Cluj-Napoca

Arta fotografică are o lungă și frumoasă tradiție la Cluj-Napoca. Ea s-a practicat lungă vreme individual, neorganizat. În urmă cu 25 de ani, un mic grup de fotografi clujeni, au pus bazele unui cerc de artă fotografică, din care s-a dezvoltat apoi fotoclubul nostru. Împlinirea unui sfert de veac de activitate a prilejuit organizarea salonului jubiliar de artă fotografică și diapozitive „Napoca '82”.

Gruparea artiștilor fotografi în clubul nostru, și mai apoi și în alte formațiuni similare, a asigurat dezvoltarea acestei arte vizuale, perfecționarea mijloacelor ei de expresie și, în sfârșit, recunoașterea statutului de artă pentru fotografie. Acest lucru s-a întâmplat atunci când fotografia a fost practică cu talent și dăruire, atunci când fotografia a depășit strict documentarul și a început „să scrie cu lumină”, sentimente, sugestii, emoții, situate dincolo de imagine; pornite din inima autorului spre inima publicului spectator.

Salonul jubiliar „Napoca '82” a fost găzduit de sălile Muzeului de Artă Cluj-Napoca, fapt ce i-a conferit un plus de prestigiu și a reconfirmat, dacă mai era nevoie, recunoașterea statutului de artă pentru fotografie.

Pentru început câteva date statistice. Pentru acest salon au fost trimise 1096 lucrări (717 fotografii alb-negru, 50 fotografii color, 329 diapozitive, realizate de 259 autori, din 28 localități, din toate colțurile țării. Regretul nostru este că unele centre au vechi și frumoase tradiții în arta fotografică (Baia-Mare, București, Iași) nu ne-au onorat cu trimiteri mai importante, dar ne bucurăm că am primit fotografii de certă valoare artistică, din centre în care pînă acum arta fotografică era prea puțin practică (Bistrița, Codlea, Cîsnădie, Gherla, Orăștie, Slatina, Sinaia, Tg. Jiu). Acest ultim fapt, consider că este consecința emulației declanșate de festivalul național „Cîntarea României”.

Reluînd o idee a ziaristului și criticului de artă Ilie Călian, cred că ar trebui să facem și noi ceva pentru a impulsiona această activitate artistică în centrele fără tradiție în acest domeniu și, în primul rînd, în localită-

țile din județul nostru. Poate organizarea unor expoziții de artă fotografică, eventual cu o tematică bine conturată, a unor expoziții-lecție, care să prezinte modalitățile practice ce permit realizarea unor imagini sugestive, organizarea unor proiecții de diapozitive și diaporame, ar putea impulsiona această activitate.

Un juriu exigent a triat cu multă răspundere și competență lucrările trimise. El a selecționat pentru a fi prezentate 335 lucrări (167 fotografii alb-negru, 14 fotografii color, 154 diapozitive), deci aproximativ o treime din lucrări, realizate de 149 autori. Este interesant de notat, că juriul a fost mai larg la diapozitive, unde au intrat aproape jumătate (47% în timp ce au fost acceptate numai 23% din fotografiile alb-negru și 25% din cele color. În elgătură cu fotografiile color, țin să remarc că multe din lucrările trimise, au avut culori mai frumoase, mai naturale, decît la precedentele saloane, fapt care, cel puțin în parte, cred că se datorează și calității hîrtiei color românești.

Lucrările valoroase au fost recompensate cu premii individuale și colective. Astfel au fost acordate 17 premii în valoare egală și 5 mențiuni, pentru fotografiile alb-negru și color, și 14 premii de valoare egală pentru diapozitive. Nu o să vă dau amănunte, ele sînt cuprinse în catalogul salonului, ce a fost oferit participanților chiar la vernisaj. Dintre premiile speciale, amintesc că fotoclubul Cluj-Napoca a obținut pentru cea mai bună participare colectivă, grafice clujene. Au luat cuvîntul cu cupa oferită de președintele fotoclubului. Am intrat în salon cu 98 lucrări și am obținut 15 premii și mențiuni. Cupa oferită de întreprinderea „Cero”, a fost cîștigată de fotoclubul Tg. Mureș, care a intrat în salon cu 12 lucrări și a cîștigat 9 premii și mențiuni. Această cupă marchează și vechile relații de colaborare și prietenie dintre fotocluburile noastre. Tot pentru colaborare în arta fotografică, fotoclubul „Nufărul” Oradea a primit premiul special oferit de întreprinderea poligrafică Cluj-Napoca. Mai menționez apoi, că artistul fotograf Zoltan Danilo (Cluj-Napoca) a fost recompensat cu cupa oferită de

școala populară de artă Cluj-Napoca, pentru contribuția sa deosebită la organizarea acestui salon jubiliar și pentru întreaga sa activitate în cadrul fotoclubului nostru.

Cu ocazia vernisajului salonului jubiliar (2 oct. 1982), s-au spus cuvinte deosebit de frumoase despre activitatea fotoclubului sărbătorit și despre perspectivele de viitor ale artei foto-această ocazie : V. Chirteș, vicepreședintele Comitetului de Cultură și Educație Socialistă a județului Cluj, dr. Emil Gherman, președintele fotoclubului Cluj-Napoca, profesorul dr. doc. Victor Mercea, președintele filialei AAF Transilvania, Alexandra Rus, directoarea Muzeului de Artă Cluj-Napoca. Țin să remarc, din cele spuse, propunerea de a se realiza colecții muzeale de artă fotografică. În acest sens, conducerea Muzeului de Artă Cluj-Napoca s-a arătat deosebit de receptivă și de aceea ne propunem ca, în timp cît mai scurt, să încercăm să realizăm aceasă sugestie.

Vernisajul a prilejuit și omagierea prin acordarea titlului de „membru de onoare” al fotoclubului Cluj-Napoca, unor personalități din lumea artei și culturii, care în decursul anilor au contribuit la propășirea artei fotografice și care au sprijinit fotoclubul nostru în activitatea sa. Astfel, au primit acest titlu : artistul plastic Al. Cristea, directoarea Muzeului de Artă Cluj-Napoca Alexandra Rus, vicepreședintele Comitetului de Cultură și Educație Socialistă a jud. Cluj V. Chirteș, precum și artiștii fotografi : S. Comănescu (București), I. Marx (Tg. Mureș), și M. Faria (București) și clujenii : M. Bichiceanu, E. Gherman, J. Horvath, Gh. Salamon și T. Szabo. Același titlu a fost conferit membrilor fondatori ai fotoclubului : I. Albini, Z. Danilo, T. Fodor, M. Ionescu, A. Kozanian, G. Kuti, V. Mercea, G. Șerban, I. Viehmann și R. Wagner.

Memoria artiștilor fotografi clujeni a fost omagiată prin acordarea titlului de membru de onoare post mortem lui : S. Asztalos, S. Doctor, N. Forgacs, A. Jenei, D. Klüglein, A. Petro, M. Pop, Al. Racoviță (membru fondator) și D. Szabo.

Și acum, în măsura posibilului, ceva despre fotografiile și diapozitivele prezentate. Pentru început o re-

marcă: după părerea mea, fotografiile acceptate s-au situat la un nivel mai ridicat decât cele prezentate la precedentele saloane clujene; în schimb, am impresia că în ceea ce privește diaporitivele, juriul a fost mai îngăduitor și, poate, s-a lăsat și el furat de culoare, ca și autorii diaporitivelor trimise.

Principalele subiecte abordate în lucrările prezentate au fost: omul în diverse ipostaze (muncă, repaos, sport etc.) și diverse vârste, și peisajul. Mai puține au fost naturile statice și eseul. Și acum, pe rând, cite ceva despre ele.

Dintre fotografiile ce prezentau copii, am remarcat: „Întrebarea” lansată dintr-un coș de nulele de fața mirată a unui copil, realizată de I. Feleki (Cluj-Napoca), apoi „Mai vreau” de Z. Ghencea (Slatina), o figură foarte sugestivă a unui copil furat de o sticlă cu lapte. G. Barabas (Tg. Secuș) în „La prinz” prezintă un frumos triplu portret de copii.

Cealaltă extremă, bătrânețea, a fost și ea prezentată și am reținut fotografiile lui Gh. Salamon (Cluj-Napoca) „90 de primăveri”, Z. Nagy (Miercurea Ciuc) „Un veac”, „La capătul drumului” de St. Vilidar (Oradea). Desigur că nu au lipsit nici capetele pitorești de bătrâni, dar mult mai puține ca în trecut.

Cele mai multe portrete au îmbrățișat vârsta mijlocie, și trebuie să amintesc, fotografia realizată de I. Abini (Cluj-Napoca) ce prezintă o pereche de tineri ce privesc la un măr, eterna tentație, situat în prim plan; și de același autor „Privirea mamei”, un copil reflectat în ochelarii mamei, fotografia „În culise” de Gh. Kacsar (Cluj-Napoca).

În aceeași ordine de idei, am remarcat și câteva frumoase nuduri, prezentate în expoziție. Am reținut nudul realizat de Anna Mihalyko (Tg. Mureș) în care corpul femeii desenează un triunghi. Fotografia se remarcă printr-o linie elegantă, îndrăzneală, de altfel ca și alte nuduri prezentate de artista fotografă la alte saloane. Apoi, „Odă piinii” realizată de E. Gregor (Craiova): o grațioasă adolescență ce ridică deasupra capului o piine, fiind înconjurată de spice de griu, „Grăție” de T. Szabo (Cluj-Napoca) realizată dintr-un unghi mai neobișnuit, un racurs, cele două nuduri delicate prezentate în afară de concurs de I. Marx (Tg. Mureș), nudul color trimis de Gh. Deak (Tg. Mureș) și intitulat „Flash”, în care corpul femeii este îmbrățișat de linia sinuoasă a unui fulger.

Ca și în precedentele saloane, portretele feminine au fost mai numeroase și mai frumoase, poate deoarece cei mai mulți artiști fotografi sint bărbai. Să amintesc astfel: „Claudia” lui M. Faria (București) cu o față alungită încadrată de un păr bogat, „Doamna M”, de D. Popescu (Cluj-Napoca) o elegantă și frumoasă balerină, grațios instalată pe o canapea, și, evident, și altele.

Omul la muncă, în industrie, a fost prezentat de I. Peter (Cluj-Napoca) în „Energii”, realizată în cunoscuta sa manieră: un prim plan foarte contrastat și un plan secund cu delicate tonuri cenușii. În același stil, prezintă N. Sotir (Constanța) fotografia, cu aceeași temă – „Siluete”.

Munca agricolă este prezentată de Z. Haragos (Tg. Mureș) prin siluetele unor femei cu greble pe umăr ce pleacă „Spre casă”. Am reținut apoi frumoasa fotografie color „Pe ogor” a lui A. Remlein (Arad), pe fundalul în nuanțe de brun al unui ogor, două femei, una îmbrăcată în alb, alta în negru, fotografiate dintr-o perspectivă aeriană.

Din fotografia de sport, am reținut „Pe aripile vântului” de Z. Keki (Cluj-Napoca) ce ne arată sportul nautic ce a ajuns și la noi al modă: „Windsurf-ul”, apoi „Schiorii” lui I. Ștefănescu (Craiova) cu o foarte reușită senzație de mișcare etc.

Nu au lipsit nici fotografiile cu animale, mai ales domestice, care făceau subiectul fotografiei, sau animalul un peisaj. Z. Szobath (Tg. Mureș) a prezentat în: „Cine-i la rând?”, un cuib, de pasăre cu ciocurile larg deschise în așteptarea hranei, I. Albini (Cluj-Napoca) subliniază un peisaj marin cu un velier, cu imaginea grațioasă a unui pescăruș în zbor. O turmă de oi, într-un romantic peisaj în contra luminii, prezintă E. Gyurka (Cluj-Napoca) în „Mioritică”, iar turma de oi prezentată de M. Șerban (Cluj-Napoca) animează peisajul dominat de doi copaci „Gemeni”. În „Arșița” lui D. Gerendi-Găină (Oradea), calul subliniază ideea fotografiei. C. Miha (Tg. Mureș) ne prezintă o pisică, în contra luminii, în „Echilibristică” pe un gard și, desigur, că au fost și altele.

Naturile statice au fost destul de puține. Dintre ele a ieșit în evidență aceea realizată de L. Kövesdi (Tg. Mureș): o sticlă și un pahar în delicate nuanțe de gri, și un cocean de măr, virat în sepia.

Capitolul peisaj, prezentat uneori și în categoria reportaj, s-a bucurat, așa cum era de așteptat, de un mare număr de fotografii reușite. A predominat mai ales peisajul romantic, liric, mai puțin peisajul epic, mai șocant, mai aspru. Din prima categorie să amintim, frumosul reflex contra luminii, a doi pomi „gemeni” și desfrunziți, a lui G. Kuti (Cluj-Napoca), „Secerișul” lui V. Boldir (Craiova), cu ritmul creat de succesiunea mănunchiurilor secerate de spice, sau „liniștea” sugerată de fîntina cu cumpănă a lui Z. Nagy (Miercurea Ciuc), apoi „Liniște” de M. Popescu (Brașov), un peisaj de iarnă și „Spre pustiul de zăpadă” de L. Mocsi (Cluj-Napoca) și „Chiciura” lui Z. Danilo (Cluj-Napoca). Mai epice prin efectul dat de norii din fotografie, au fost „Înainte de furtună” a lui I. Sava (Brașov) sau eseul „Amintiri din copilărie” de Gh. Lăzăroiu (Sibiu) și „Preludiul toamnei” tot de I. Sava (Brașov).

Au fost și câteva reușite eseu, bazate pe imagini de peisaj; am citat deja unul, mai amintesc: „Eseul de iarbă” a lui M. Agabrian (Sibiu), „Fără adăpost” de I. Sükösd (Miercurea Ciuc), „Infinitul”-ul lui L. Bartha (Tg. Mureș) și „Plouă” de V. Mercea (Cluj-Napoca), niște cîrlige de rufe uitate pe o sfoară, cu picături de apă pe ele, și un cort în planul doi.

Și acum citeva ceva despre tehnicile de laborator folosite pentru a face imaginile mai sugestive. Aceste procedee au fost în general corect

utilizate, și au adăugat ceva în plus imaginilor. Amintesc astfel „Casa arsă” a lui L. Butnaru (Brașov), relieful „Sălășe”-lor lui I. Martin (Timișoara); am amintit deja „Schiorii” lui I. Ștefănescu (Craiova) și graficele realizate de către L. Farkas (Cluj-Napoca), „Pe lac” și E. Gherman (Cluj-Napoca), „Pasiune”, „Simbol” și „Sanctuarul dacic”, apoi „Peisaj industrial” de N. D. Gelep (Craiova).

Dintre fotografiile color, în afară de cele citate pînă acum, am mai reținut: „Peisajul industrial” de I. Kaban (Cluj-Napoca) și „Reflexe” de N. Horvath (Cluj-Napoca).

Diaporitivele au cuprins pe lîngă unele realizări deosebite și altele în care culoarea prima și în fond valoarea lor era mai mică. Dintre reușite, citez, cele câteva apusuri și răsărituri de soare prezentate de N.D. Gelep și C.D. Gelep (Craiova), Z. Keki (Cluj-Napoca) și diaporitivele în contra luminii: „Pe lacul de argint” și „Lacul de argint” de G. Hilf (Cluj-Napoca). Am reținut și cele două diaporitive fără titlu, cu frumoase efecte de flu, prezentate de P. Cheptea (Cluj-Napoca), sugestive „Singularitate” sugerată de un pantof galben, pierdut pe gheață, a lui C. Balasi (Miercurea Ciuc), utilizarea de mare efect a culorilor date de iluminatul cu neon și vapori de sodiu, în „Fantezie nocturnă” de iarnă a lui P. Mercea (Cluj-Napoca), contrastul dintre patru fărânci îmbrăcate în negru ce stau „La taifas” într-un cartier nou de blocuri, prezentate de E. Jablonovszki (Cluj-Napoca), bucuria ce se exprimă prin dansul a patru femei tinere pe o pajiște însoțită; din diaporitivele lui I. Banyai (Cluj-Napoca), „cvințetului” de pui de pasăre cu ciocurile larg deschise, ce par niște bizare flori, din diaporitivul lui V. Boldir (Craiova). Performanțele tehnice realizate de T. Szabo (Cluj-Napoca) în „Portretul”-ul său cu siluete multiple, senzația de relief dată de „Sarpele de aur” și „Așteptind iarnă”, realizate de P.P. Kerekes (Tg. Mureș), peisajul echilibrat și dominat de verdele „Grîului de toamnă” a lui F. Szaszinsky (Cluj-Napoca), frumoasa punere în pagină a „orașului vechi” prin alăturările fanfarei din primul plan, de M. Agabrian (Sibiu), „Portretul”-ul cu granulație mare a lui I. Feleki (Cluj-Napoca), apoi „Coșul de fum” a lui I. Balogh (Cluj-Napoca) și frumosul reflex pe geam, realizat de F. Szabo (Cluj-Napoca) în diaporitivul „În tren”, „Concursul” de desene pe asfalt al lui A. Stan (Cluj-Napoca). Poate s-a abuzat puțin de suprapunerile de imagini, cu sandvișurile de diaporitive, unele din ele au adăugat un plus de sugestie imaginilor, citeva din ele au fost amintite mai sus, dar altele au fost gratuite și nu făceau decât să complice imaginile și să le facă mai greu de înțeles.

Ce ar mai fi de spus? Să-mi cer scuze că nu am putut cita lucrările tuturor artiștilor fotografi prezenți la această sărbătoare a noastră. O să repar greșeala la viitorul salon! Și să-mi exprim părerea că a fost o manifestare artistică reușită, o încheiere frumoasă a unui sfert de veac de activitate, și un îndemn pentru o activitate și mai bună în noul sfert de veac ce începe. Și să vă dau întâlnire peste 25 de ani la cel de al doilea salon jubiliar de artă fotografică și diaporitive.

Aflat la cea de a VI-a ediție, Concursul Interjudețean de Artă Fotografică „ROMANIA '82” organizat de către Centrul Județean de Îndrumare a Creației Populare și a Mișcării Artistice de Masă – Prahova, cu sprijinul și colaborarea Filialei „MUNTENIA” a Asociației Artiștilor Fotografi din R.S. România, constituie prin regularitate și amploare un eveniment de seamă în manifestările expoziționale pe plan local și republican, firesc încadrat în activitățile desfășurate în cea de a IV-a ediție a Festivalului Național „CÎNTAREA ROMÂNIEI”.

Ca și la edițiile precedente, să facem o succintă trecere în revistă a modului în care s-a desfășurat acest concurs :

S-au primit în total un număr de 771 lucrări din partea a 245 autori din 24 județe ale țării (inclusiv București). Au fost selectate 141 lucrări aparținând unui număr de 93 autori, acordându-se în total 21 premii.

Spre deosebire de edițiile precedente, s-a remarcat nivelul artistic general ridicat al lucrărilor trimise, astfel încât juriul a putut selecta de la „prima mână” cele 141 lucrări. Trebuie să remarc că datorită nivelului lucrărilor trimise s-ar fi putut cu ușurință forma o a doua expoziție dacă spațiul disponibil ar fi permis aceasta. Am remarcat deasemeni slaba participare numerică a colegilor din Arad, Oradea, Brașov, cunoscuți din edițiile precedente cu o participare masivă și valoroasă.

COMPONENTA JURILUI

Președinte :

DAVID FRIEDMANN - A.FIAP

Membri :

**MIHAI APOSTOL
ALEXANDRU BEIU
DAN BERLOGEA
NICOLAE KRUCH
VICTOR MUNTEANU
DAN PLATON
VALERIU SCARLATESCU**

Secretarul juriului :

VLADIMIR BERESCU – A.A.F.

„ROMANIA '82” LA CEA DE A VI-A EDIȚIE

PREMIILE ACORDATE :

PREMIUL I :

NAGY P. ZOLTAN din Miercurea-Ciuc, pentru lucrarea „LA TAIFAS”

SALAMON GHEORGHE din Cluj-Napoca, pentru lucrarea „90 DE PRIMĂVERI”

PREMIUL II :

ANDREESCU FLORIN din Ploiești, pentru lucrarea „CASA CU TINERI”

PREMIUL III :

KOVESDI LASZLO din Tîrgu-Mureș pentru lucrarea „NATURA STATICĂ II”

MENȚIUNI :

LÖFFLER HEDY din București, pentru lucrarea „19 ANI”

RIZEANU GHEORGHE din București, pentru lucrarea „ÎN ATELIER”

TÖRÖK GASPÁR din Tîrgu-Mureș, pentru lucrarea „PĂLĂRIA DE PAIE”

În afara premiilor obișnuite, care prin regulament erau prevăzute cu compensații bănești, juriul a mai acordat o serie de „PREMII SPECIALE ALE JURILUI :

PRIMUL PREMIU

NEMETH FRANCISC din Vulcan, pentru lucrarea „INVIRTITA”

BANYAI ISTVAN din Cluj-Napoca, pentru lucrarea „FRAGMENT DE EXPOZIȚIE”

ANDREESCU FLORIN din Ploiești, pentru lucrarea „FĂRĂ TITLU”

AL DOILEA PREMIU

VENIG VASILE din Carei, pentru lucrarea „CONTRAST”

NEMETH FRANCISC din Vulcan, pentru lucrarea „SATISFACȚII”

BALINT ZSIGMUND din Tîrgu-Mureș, pentru lucrarea „BUCURIE”

GALAMBOS LUDOVIC din Hunedoara pentru lucrarea „INTERIOR”

AL TREILEA PREMIU

POLIZACHE VASILE din București, pentru lucrarea „LA SOARE”

GREGOR EMANOIL din Craiova, pentru lucrarea „ÎN FOC DE ROZE”

SILLÓ ERNŐ din Miercurea Ciuc, pentru lucrarea „PEDICHIURA”

MARX JOZSEF din Tîrgu Mureș, pentru lucrarea „SECERIȘ ÎN MUNTE”

GEORGESCU MARIUS din Ploiești, pentru lucrarea „UN SUBIECT DEMODAT”

KOSTRAKIEWICZ FLORIN din București, pentru lucrarea „21 DE ANI”

PREMIUL SPECIAL al Asociației Artiștilor Fotografi din R.S. România pentru cea mai bună lucrare dedicată păcii, a fost acordată lui **COCHINESCU IOAN-MIHAI** din Ploiești, pentru lucrarea „NU TRAGEȚI ÎN PIANIST”.

Din păcate, unele defecțiuni organizatorice au umbrit succesul pe drept meritat al expoziției care, din punct de vedere artistic, s-a situat la un nivel ridicat. Iată câteva aspecte :

SALA prevăzută pentru această expoziție era cea a Uniunii Artiștilor Plastici din Ploiești, situată în plin centrul orașului, cu vitrine mari, luminoase, pe o arteră de mare trafic pietonal și în plus avînd asigurată securitatea lucrărilor prin existența micului magazin al Fondului Plastic. Opoziția nejustificată a președintelui U.A.P. Nicolae Kruch, care a ținut sala goală timp de peste trei săptămîni, se pare că nu a putut fi înfrîntă de Comitetul Județean de Cultură și Educație Socialistă fapt ce a dus la întîrzierea vernisajului, prevăzut inițial pentru data de 24 iunie.

În cele din urmă expoziția a fost montată în „Sala Coloanelor” din Palatul Culturii Municipiului Ploiești, sală prost luminată după lăsarea întinericului și care nu asigură în nici un fel securitatea lucrărilor, fapt cunoscut din precedentele ediții ale Concursurilor Interjudețene de Artă Fotografică, de fiecare dată furîndu-se din exponate ; și nu numai la expozițiile de fotografii ci și la tapiserie, pictură, etc.

De data aceasta, s-au furat 13 lucrări și anume :

BANYAI ISTVAN

1 „ERUPȚIA”

2 „FRAGMENT DE EXPOZIȚIE”

BARNEA EMIL

3 „DIALOG MATINAL”

BERESCU VLADIMIR

4 „ASFÎNȚIT”

CHELARU ION

5 „PAȘI SPRE FERICIRE”

COCHINESCU IOAN-MIHAI

6 „NU ȚRAGEȚI ÎN PIANIST”

GREGOR EMANOIL

7 „ÎN FOC DE ROZE”

KABAN IOZSEF

8 „BRATUL”

LAZĂR DINU

9 „MODEL”

LĂZĂROIU GH

10 „METAFORA PENTRU VIAȚĂ”

11 „ORAȘUL ÎN PLOAIE”

LÖFFLER HEDY

12 „19 ANI”

SZABO TOMAS

13 „SINGURĂTATE”

FONDURILE necesare acestui concurs (premii, diplome, afișe, cataloage), nu au fost aprobate de organele tutelare ale Centrului Județean de Îndrumare a Creației Populare și a Mișcării Artistice de Masă Prahova. Este greu de imaginat că se poate lansa un concurs fără să ai asigurate fondurile necesare, dacă nu pentru premii, măcar pentru afișe, diplome și cataloage și este tot atît de greu de imaginat că un organ tutelar al organizatorilor unui concurs la scară națională, poate aproba concursul și refuza baza materială.

Dacă într-adevăr nu s-au aprobat aceste fonduri sau dacă în realitate ele nici nu au fost prevăzute, aceasta este o chestiune care depășește competența și drepturile autorului acestui articol.

Situația statistică a participărilor pe județe

Județul	Primiri		Intrări		Lucrări premiate
	autori	lucrări	autori	lucrări	
ALBA	4	5	—	—	—
ARAD	2	8	1	1	—
BACĂU	4	8	—	—	—
BIHOR	11	37	3	3	—
BRAȘOV	1	4	—	—	—
CLUJ	43	125	23	35	2
CONSTANȚA	6	15	3	4	—
COVASNA	11	30	—	—	—
DÎMBOVIȚA	2	8	2	3	—
DOLJ	15	54	7	11	1
GALAȚI	5	10	—	—	—
GORJ	1	4	—	—	—
HARGHITA	20	54	7	8	2
HUNEDOARA	12	36	3	4	3
IASI	2	28	1	1	—
MUREȘ	17	53	6	13	4
NEAMȚ	1	4	—	—	—
PRAHOVA	14	51	12	21	4
SATU-MARE	14	48	4	6	—
SIBIU	6	25	4	8	—
SUCEAVA	2	10	1	1	—
TIMIȘ	12	27	2	2	—
TELEORMAN	1	4	—	—	—
BUCUREȘTI	39	123	14	20	4
TOTAL	245	771	93	141	21

Exemplul amatorilor Olandezi

Arh. Andrei Pandele AFIAP

O colecție primită din partea Uniunii Asociațiilor Fotografilor Amatori Olandezi – B.N.A.F.V. – a fost, nu de mult, expusă la Timișoara și București. Cronica evenimentului mi-a oferit prilejul de a comenta aspecte mai largi ale manifestațiilor fotografice din jurul AAF.

Și galeria fotoclubului de la Vechiul Bastion și galeria de artă din strada Brezoianu găzduiesc îndeosebi trei tipuri de expoziții:

1. Saloane fotografice interne – la diferite faze – în care imagini excepționale tehnic ale vre-unui profesionist lipsit de har apar alături de fotografii neclare, copiate stângaci de amatori entuziaști, lipsiți de mijloace și auto-exigență; câteva fotografii bune și foarte bune distonează cu media celor multe.

2. Expoziții personale ale membrilor AAF, unde majoritatea lucrărilor aparțin următoarelor categorii:

- imagini cu cetățenii „exotice” din călătorii peste hotare, sau chiar din țară;

- multiple portrete ale nepotului sau bunicului (în funcție de vîrsta expozantului), care privește timp în obiectiv, nerăbdător să scape de corvoadă!

- poze sub orice critică, care prin titluri dau numitor comun expoziției de exemplu zece imagini ale unei ciori împiate, pentru a epuiza strofele poeziei lui Topîrceanu;

- „compoziții” și ritmuri” cu scaune, sticle, hidranți de incendiu și stâlpi de înaltă tensiune, lipsite de interes oricît de corect ar fi realizate tehnic;

- imagini pseudo înnobilate în laborator;

- cadre neinteresante, copiate pe hîrtie color import vest;

Cu cea mai mare plăcere putem aminti excepții. Dar vai cît de puține.

3. Expozițiile unor maeștri ai fotografiei, autohtoni sau străini. Menționăm: Gișon Milli, Fotografia Elvețiană, sau expozițiile regretatului Aurel Mihailopol. Chiar și un începător își dă seama că are de-a face cu altceva. Vinătorii de succese facile se uită disperăți, doar-doar vor descoperi un truc, o rețetă care să le aducă de-a gata gloria pe care autorii au obținut-o după zeci de ani de muncă susținută. Și pentru că nu găsesc, imediat

declară sus și tare că decisive sînt aparatele Canon, filmele Kodak și hîrtia Agfa.

Or fi ele bune, nu zic nu. Dar se pare că nu acesta e secretul. Pentru că nu cred să existe materiale într-adevăr inaccesibile celor 17 expozanți din Olanda.

Expoziția la care ne referim diferă față de ce vedem de obicei. Deși nu toate diferențele sînt în sens pozitiv.

Exceptînd latura tehnică – unii autori trecînd aproape de perfecțiune – colecția în ansamblu atinge cel mult un nivel mediu. Nu putem uita că cei 17 autori, fiecare cu 5 lucrări, reprezintă pe cei 12.000 de membrii BNAFV (studiul lui J. Ter Horst).

Cum e posibil să se exprime ceva atît de categoric despre reprezentanții fotografiei unei țări, vor exclama unii!

Vedeți dumneavoastră, cei 17 AMATORI olandezi au o cultură artistică peste media membrilor AAF. Toți 17 știu că pentru a alege trei autori din 2000, lucrările respectivelor trebuie să poată fi recunoscute din celelalte multe, printr-o amprentă proprie. Dar o manieră proprie în creația artistică nu-i la îndemîna oricui. Trei dintre olandezi mi s-au părut deosebit de buni – totul le reușește; încă vre-o patru-cinci depășesc calificativul „interesant și atrăgător”. Dar restul de zece, cu greu se mențin pe linia de plutire.

Poate alta ar fi fost aprecierea noastră dacă jumătate din autori ar fi renunțat la luxul de a prezenta un gen original și ar fi trimis doar imaginile lor cele mai bune, fie ele cît de diferite.

În 1974 la București, Jay Maisel (Nr. 3. mondial – dia-color) arată pericolul limitării stricte la genul consacrat: „În loc de o treaptă pe care să urci, va deveni repede un plafon pe care nu-l poți trece.”

La ce fel de creații te poți aștepta de la „artiști” care nu îndrăznesc să-și depășească maniera – barieră:

M.W. van der Meulen supraexpune conștiințios clișeele cu detalii de arhitectură văruită, pentru a obține „high-key”urile care l-au consacrat.

I. Schatenaar face portretele unor manechine, mai răbdătoare decît modelele vii. Pentru a le califica acceptabile, trebuie multă bunăvoință. Bunăvoință pe care o păstrăm pentru Musa Faruk al nostru.

H. Degen expune decupaje de arhitectură modernă din Paris. Asta o fi genul lui. G. Banser folosește din plin recuzită și simboluri ieftine: mere, proteze de mîini sau de ochi, așezate pe cîte o movilă de noroi uscat.

J.W.E. Pas nu avea o manieră proprie, așa că a luat una de-a gata dela Lee Friedlander! Prefăcîndu-se chinuit de suprarealism; F.J. Broertjes alătură coloane, scări curbe și ochi zburători pe post de extraterestri; rezultatul... sub orice critică! Parafrazînd o maximă a lui Julius Caesar: „Decît al 17-lea la BNAFV, mai bine primul în satul tău!”

„Hai că și pe ăștia i-a făcut praf!”

Nu, nu-i chiar așa! Gîndiți-vă că sînt fotografi amatori; profesiunea de bază nu permite multora să se ocupe de hobby-ul preferat. Dintre cei tineri, „cu vîină”, parte nu și-au făcut încă un nume. Din cei ce și-au probat calitățile, unii au devenit poate profesioniști.

Să ne gîndim și cîți din membrii AAF se pot lăuda cu o manieră originală. Greu se pot număra peste duzină, amatori și profesioniști laolaltă.

Mulți dintre noi ar trebui să ia exemplu dela amatorii olandezi. Dar să revenim la subiect.

Dintre cele 85 de lucrări, s-au detașat clar cele realizate de trei autori: Margreet Berkhout folosește adîncimea tonurilor de negru și gri închis, pentru a sugera un mediu aproape ostil elementului uman; Gerard de Jong animă în stampe neașteptate relieful celei mai plate țări din Europa; Nico Torenstra, cu o deosebită receptivitate pentru lumină, insufflă viață imaginilor realizate.

Îi felicităm și le urăm noi succese.

Mulțumim pe această cale d-lui J.W. Mansvelt, fără a cărui strădanie schimbul cultural nu ar fi putut avea loc.

un punct de vedere

EXPOZIȚIA DE FOTOGRAFIE OLANDEZĂ 12 - 22 NOIEMBRIE

Dragoș Pirvulescu

De ce mai scriem despre fotografie ?

Nu s-a comentat îndeajuns, nu s-a explicat ceea ce ar trebui doar privit și ceea ce ar trebui admirat.

Sintem hrăniți cu dogme despre fotografie, cu definiții devenite convingeri atât de asimilate încît le luăm drept instincte, cînd de fapt ele se substituie instinctelor.

Vehicularea părerii că în acest veac bombardat cu milioane de fotografii color, creația alb-negru a regresat în expresie și număr mi se pare la fel de exagerat ca și anunțurile mass-mediei mondiale, precum că : sistemul video a distrus filmul clasic.

În fiecare caz vor fi artiști care vor prefera un mod de exprimare propriu.

Ultima expoziție olandeză găzduită de Galeria de artă fotografică din București arată pentru a cîta oară valoarea fotografiei alb-negru, valoarea poate accentuată de numai cîteva lucrări color fără pretenții însă.

Cumul inegal de valori, de idei și personalități, această selecție olandeză trimisă să colinde lumea are o singură constantă : determinată însă ; calitatea tehnică deosebită prin utilizarea unor materiale foto-sensibile de prim rang.

Artiștii olandezi au cochetat în cea mai mare parte cu fotografia alb-negru, fapt ce a dus la riguroase compoziții geometrice, dovedind o perfectă cunoaștere

a modalităților de exprimare în limita alb-negru.

Desigur sînt și excepții de la regula profesionismului, dar ele fiind neînsemnate ca număr le voi dedica cîteva rînduri mai tirziu.

Cele mai reușite lucrări sînt produsul cîtorva nume oricum necunoscute :

LUIS GRUITERS : Artist care lucrează cu linii de forță în extrema alb-negru, cu încercări de revenire la nudul sugestie și mai ales este deosebit de proaspăt și savuros în instantanee.

HUB CORSTSENS : Predilecție pentru interioare savant luminate care arată că și „banalul” atent privit poate ajunge într-o expoziție.

SJENG BRAKEN : Corpul uman interesant pus în evidență de iluminarea laterală cu o singură sursă.

Un spațiu deosebit trebuie acordat lui VAN VOORDEN, nume pus pe marine extrem de reușite. Abordarea unui asemenea subiect în cazul folosirii mate-

rialelor alb-negru necesită o știință a filtrajului și mai ales o răbdare pentru surprinderea momentului optim de fotografiere. Materialitatea apei și tragemul cerului fac din aceste lucrări deosebit de încărcate de atmosferă, un port-drapel al selecției.

În fine la urmă, dar nu ultimul, JOOP SCHAFTENAAR singurul „colorist” demn de luat în seam reprezentat de cîteva portrete interesante mai ales prin abila folosire a culorilor complementare. Modelele fotografiate au machiajul albastru, roșu, uneori sînt stranii dar tot timpul spun ceva.

În rest fotografii de genul „ȘI CE DACĂ” cum spunea marele artist ANDREAS FEININGER.

Bucureștenii iubitori ai fotografiei care au vizitat selecția olandeză au avut ce reține și mai ales poate au înțeles că și în alte părți sînt creatori care se pot nota de la trei la zece chiar beneficiind de materiale excelente.

Concursul internațional ORWO-PENTACON '83

Gh. Epuran, AFIAP

Tradiționalul concurs internațional ORWO-PENTACON se va desfășura anul acesta într-o nouă ediție.

Cunoscînd drumul ascendent al acestei manifestații fotografice prestigioase, nu ne îndoiim că și de data aceasta membrii Asociației noastre (dar și cei ce numai aspiră la calitatea de membru AAF, activînd în tot mai numeroasele fotocluburi) vor răspunde în număr cît mai mare la invitația de participare.

Reamintim că acest concurs se desfiușur publicității AAF „Fotografia”, în fașoară în țara noastră prin intermediul redacției făcîndu-se o jurizare selectivă în urma căreia cele mai bune 40 de lucrări din fiecare grupă vor fi prezentate juriului internațional, ce se va întruni, în toamnă, probabil la Moskova.

Deci participanții individuali pot trimite direct lucrările (cîte 4 de fiecare grupă tematică – alb-negru sau color) pe adresa Asociației, cu mențiunea : pentru concursul ORWO-PENTACON '83. Pentru a ușura munca de jurizare selectivă din redacție, rugăm fotocluburile din întreaga țară să trimită un singur colet cu lucrările tuturor membrilor care doresc să participe, dar după o primă selecție – cît mai riguroasă – făcută în cadrul clubului respectiv.

Reamintim că se primesc numai lucrări format 18/24 atît la alb-negru cît și la color și diapozitive color format 24/36 sau 6/6.

Grupele tematice ale concursului ORWO-PENTACON din acest an sînt tot în număr de cinci, fiecare din ele avînd două categorii : alb-negru, și

color, în ultima fiind cuprinse atît diapozitivele cît și măririle pe hîrtie.

Se vor acorda cîte cinci premii pentru fiecare grupă și categorie și anume : cîte un premiu I, două premii II, trei premii III, patru premii IV și cinci premii V. Excepție face numai grupa tematică 5 – serii foto, la care se vor acorda doar cîte un premiu I, două premii II și trei premii III la cele două categorii (alb-negru și color). Sînt deci în joc la acest concurs nu mai puțin de 132 de premii, reprezentînd aparate, accesorii sau materiale foto în limita unor sume care variază între 1000 și 75 de mărci la categoria color și între 700 și 50 mărci la categoria alb-negru.

Patru din cele 5 grupe tematice ale concursului au rămas aceleași ca și la edițiile precedente.

Grupa 1 : OMUL – făuritorul vieții sale

Grupa 2 : Sport

Grupa 4 : Tămă liberă

Grupa 5 : Serii foto

Grupa 3, care în edițiile precedente a cuprins numai lucrări color cu tema detaliul frumos, este consacrată de data aceasta unei teme largi mult apreciată, mai ales de amatori : NATURA. În ea se înscriu imaginile din natură (peisaje), floră și faună, implicit detalii. Nu sînt admise imagini din grădinile zoo. Grupa 3 cuprinde atît categoria alb-negru cît și categoria color.

Toate lucrările trebuie expediate astfel ca să ajungă în redacția revistei noastre pînă la data de 15 septembrie.

Fotografia reflectînd spiritul vremii

Zhang Shuicheng

Traducere și adaptare de
Lucian Cornea

A XII-a Expoziție națională de fotografie, care a avut loc la Beijing, a prezentat 367 de lucrări dintre care 116 alb-negru și 251 color.

Autorii au căutat altă să se remarce prin originalitatea lor în alegerea temelor, formelor sau stilului, cît și să prindă din viață importanțele schimbării de comportament și de mentalitate a oamenilor din toate domeniile vieții țării.

Frumoasele fotografii care au fost expuse sînt expresia schimbărilor din epoca noastră. Ele au fost selecționate din 14788 de lucrări prezentate de 4385 autori. Aceste două cifre fără precedent arată că se află în China un număr foarte mare de fotografi dintre care mulți sînt foarte talentați. Numeroși dintre fotografiile ale căror lucrări au fost expuse au fost necunoscuți și mulți dintre ei au folosit forme de expresie noi.

A fost de altfel un mare număr de lucrări ale amatorilor în această expoziție, ceea ce dovedește că ei joacă un rol important în acest domeniu; modest echipați, nedispunînd decît de timpul lor liber după serviciu, ei au creat cu toate acestea lucrări pline de prospețime și originalitate.

Expoziția a prezentat de asemenea creații ale fotografiilor din Hong Kong și Macao, care au caracteristici proprii și o remarcabilă finețe.

Entuziasmul și rezultatele celor noi veniți sînt o provocare adresată profesioniștilor. Pentru stimularea creației fotografilor, juriul expoziției a decernat 40 de premii dintre care 3 medalii de aur, 15 medalii de argint și 22 medalii de bronz.

Lucrările expuse cuprind subiecte foarte variate și modalități de expresie noi; iată descrierea cîtorva din fotografiile cele mai interesante:

„Din nou în bucătărie” de Zeng Yue (medalie de aur) este o fotografie avînd în sens profund. Ea reprezintă o țărancă robustă pregătind masa într-o bucătărie tipică din cîmpia de a Guangdong.

Flăcările din vatră și cinci fascicule de lumină violentă au permis crearea ambianței. În primul plan, se află bucăți de pește proaspăt puse pe un platou de bambus, legume bine spălate și orez. Pe cuptor un alt platou și două castronșe de condimente.

Toate aceste detalii bine precizate dau un tablou complet. Evident ar trebui să fie vorba de o masă pregătită pentru a primi invitați, dar o astfel de fotografie dă o imagine exactă a nivelului de viață actual al țăranilor chinezi. Chiar dacă nu se vede țărancă decît din spate, ambianța de ansamblu și detaliile dau impresia de dezinvoltură și bucurie. Este o operă poetică mișcătoare pentru cel ce o privește.

În **„Antrenament dur”**, artistul a fotografiat două dansatoare, ale căror siluete se detașează pe un fond cafeniu închis. Luminate violent de proiectoare, se văd clar picăturile de sudoare prelingîndu-se pe față, gîtul și spatele tinerelor fete. Efortul pe care acestea l-au suportat este vizibil. Fotograful a arătat, mulțumită iluminării minuțios studiată, expresia oboselii psihice a celor două fete.

Copiii constituie în general tema favorită a fotografiilor.

„Doi mici zburdalnici” (medalie de argint) și **„Nu te supăra surioară”** au atras atenția multor vizitatori.

Prima arată doi copii țărani cîntărindu-se și a doua un băiețel cu sora sa.

Este necesar o capacitate de observație foarte pătrunzătoare și promptitudine în reacții pentru a ajunge să

se fotografieze astfel de scene, totdeauna neprevăzute.

„Roșul și albul” (medalie de argint), lucrarea unui fotograf din Hong-Kong, este o natură moartă, unde tonul calm și clar este foarte agreabil privirii.

Un serviu de ceai din porțelan de un alb imaculat, contrastează într-un mod impresionant cu somptuozitatea culorii cireșelor. Compoziția îndrăzneală și căutarea luminii ne arată măiestria artistică și tehnică a artistului.

„Mestecenii colorați de toamnă” seamănă cu o picătură în ulei; bogată în culori, este un imn al naturii.

În primul plan doi robuști mestecenii, în spate cîțiva arbori tineri cu frunzișul galben și verde amestecat cu frunzele roșcate ale arbuștilor. Acest ultim detaliu dă aspectul autunnal.

În aceeași măsură ca toate celelalte forme de artă, fotografia joacă și un rol social: încurajează, susține, pune în valoare dar și critică sau condamnă unele fenomene.

„A începe cu mine însumi” reprezintă o scenă de stradă din Shanghai: două tinere fete ajutînd doi orbi să treacă strada.

Este aici un simbol creat de tineri, care pun în valoare spiritul socialist, „a te uita pe tine însuși pentru a ajuta pe alții”.

„Contrastul” critică pe cei care ignoră legile elementare ale civilizației.

Sub picioarele cîtorva femei bine îmbrăcate, sînt vărsate coji, simburii, semințe de floarea soarelui și hîrtii.

Este un contrast izbitor între frumosul aspect exterior al acestor femei și lipsa lor evidentă de educație.

Iată o lucrare care ne dă dovadă că o fotografie poate să fie o armă pentru a combate aspectele negative ale societății noastre.

Diaporama

IV*

VICTOR OPRESCU

Așa cum am văzut, diaporama este o prezentare coerentă de imagini, sunet, muzică și text, care exprimă un mesaj și transmite o idee.

Ea este totodată un mijloc de exprimare artistică și se detașează de alte forme mai simple de exprimare audiovizuale prin faptul că mijloacele sale specifice îi permit să se constituie într-un limbaj și să se adreseze spectatorului solicitându-l sentimental.

În funcție de tematică și finalitate putem distinge mai multe genuri ale diaporamei:

- **reportaj** (expunerea unei situații - realizatorul este un simplu martor obiectiv al unor fapte în curs de desfășurare fără a putea interveni);

- **documentar** (prezentarea unei teme - scopul principal este informarea - autorul este o sursă de informații pe care le transmite prin mijloace artistice);

- **ficțiune (eseu)**, (desfășurarea unei narațiuni - autorul se exprimă pe sine, fără nici o constrângere de finalitate; el acționează din dorința de comunicare);

- **animație** (în locul imaginilor fotografice se folosesc desene. Propriuzis nu avem de-a face cu ceea ce numim îndeobște „desen animat”, totuși mijloacele utilizate la proiectie conduc la obținerea unei continuități tipice).

Un reportaj realizat cu mijloacele diaporamei este în multe privințe similar unui realizat cinematografic, sau cu mijloacele televiziunii. Apar totuși câteva deosebiri esențiale, din care cea mai importantă este aceea că în același interval de timp, prin intermediul diaporamei putem aduce mult mai multe informații, întrucât prezentăm realitatea sintetic, și nu analitic așa cum o face filmul. O diaporamă-reportaj își are rădăcinile estetice în reportajul fotografic atît de răspîndit în revistele săptămîinale ilustrate ale anilor '50 și '60.

Diaporama documentară are mai multe categorii, în funcție de scopul realizării:

- diaporama științifică
- diaporama publicitară
- diaporama turistică
- diaporama didactică
- diaporama informativă
- diaporama utilitară

Observăm că sîntem în fața unei clasificări foarte asemănătoare cu cea a filmului documentar. Trebuie spus că foarte multe subiecte prezentate pînă acum în filme de scurt metraj

(ex.: teme de protecția muncii, teme didactice din domeniul geografiei, geologiei, istoriei, prezentări de zone turistice) sînt de fapt subiecte specifice pentru diaporamă (dacă mișcarea în continuitatea ei nu este un element esențial).

Astăzi cele mai multe realizări aparțin, în ordine, domeniului publicitar, turistic și didactic.

Diaporama își datorează pătrunderea energetică în domeniul mijloacelor audiovizuale în primul rînd cîtorva mijloace proprii de prezentare, care-i dau un caracter spectacular, atrăgător atenția publicului.

În realizarea practică a unei diaporame, problema esențială este trecerea de la o imagine la alta.

Există următoarele metode consacrate de a trece de la o imagine la următoarea:

- **înlănțuirea-disparația** treptată a unei imagini și apariția treptată, simultan, a imaginii următoare. Un efect asemănător efectului de fondue-enchâînă din cinematograful. Înlănțuirea poate fi lentă, mijlocie și rapidă;

- **tăietura**-substituirea instantanee a unei imagini cu următoarea. Cele două imagini se vor suprapune în mintea spectatorului, ca urmare a persistenței retiniene;

- **scintilația** - prezentarea imaginilor în succesiune rapidă pe fondul unei alte imagini - efect șocant, folosit doar în cazuri bine justificate;

- **revenirea** - producerea efectului de înlănțuire pînă la suprapunerea celor două imagini și revenirea la prima (sau revenirea chiar de la a doua imagine);

- **fulgerarea** - este tot o substituie instantanee, dar pe imaginea primă se suprapune, o fulgerare luminoasă scurtă și intensă (sau mai multe), în urma căreia apare imaginea următoare. Efectul se poate aplica și imaginii combinate rezultate prin înlănțuire.

În timp ce înlănțuirea este procedeul obligatoriu de obținere a continuității iar tăietura și revenirea pot fi considerate cazuri particulare ale acesteia, scintilația și fulgerarea sînt efecte speciale, folosite cu discernămint, în funcție de dramaturgie.

Pentru o înlănțuire reușită este necesar ca în momentul cînd ambele imagini se află pe ecran, ele să se combine și să se completeze formînd o imagine intermediară nouă, inexistentă în stocul de imagini pregătite pentru proiectie, prezentă numai pe ecran. Pentru acest fenomen a încetă-

te să se încetățenească termenul „imaginea a treia”.

Așa precum în cinematograful, în diaporamă se pot efectua și treceri sugestive de timp cu ajutorul înlănțuirii.

La modul ideal imaginea a treia să aibă locul ei bine determinat în succesiunea de imagini a unei diaporame. Ea trebuie să fie prevăzută și utilizată, încărcată cu mesaj, pentru că din cele trei imagini ea este cea care impresionează cel mai mult pe spectator.

A treia imagine poate avea un sens rezultat din sensul imaginilor care o alcătuiesc (în acest caz se creează suspans, pentru că ea, imaginea combinată, apare înaintea imaginii din finalul tripletei).

Este și mai bine dacă sensul imaginii a treia este un sens total nou, izvorit în combinarea a două imagini, în acest caz efectul fiind mai puternic, capătă valoare de simbol.

Condiția obținerii imaginii a treia ne conduce la ideea că o diaporamă nu se poate alcătui din imagini primare. Imaginile care vor intra în montajul final trebuie proiectate grafic și apoi prelucrate în laborator prin copieri, măririi parțiale, supraimprimări ș.a., în așa fel încît să fie necesare, de exemplu, ca între două imagini să existe suprapuneri sau continuări de forme, acestea să se producă impecabil. În cazul cel mai simplu vom concepe a treia imagine pe bază de similitudini grafice - ea va servi interesele formale ale spectatorului. Însă seria celor două imagini „adevărate”, plus cea combinată, trebuie în final să conducă la o idee.

Rezultă de aici că întotdeauna juxtapunerea imaginilor se face după sensul pe care îl au.

Folosind procedeul imaginii a treia rezultă că putem realiza o diaporamă cu 59 de imagini, folosind efectiv doar 30 de imagini. Nu economia de materiale ne interesează aici, ci condensarea exprimării prin extinderea eficacității fiecărei imagini în parte.

Spectatorul este întotdeauna impresionat de asocierile ingenioase. În plus, a treia imagine are un caracter pregnant de insolit prin faptul că fiecare spectator i se pare că el a descoperit sensul ascuns pe care l-au căpătat două imagini suprapune pentru o singură și unică clipă. Dacă proiectia este bine condusă, imaginea intermediară are caracterul incitant al revelațiilor spontane.

* În numărul precedent au apărut capitolele II și III, din eroare, nefăcîndu-se specificația în mod corect

Putem vorbi de o gradajie a suspansului, aplicată la înălțuirea a două imagini. Peste o imagine apare încet alta. La un moment dat, prima imagine începe să se întunece, dar încă nu a apărut imaginea intermediară. Apariția ei ar corespunde punctului culminant, după care spectatorul, sub impresia imaginii intermediare, începe să analizeze următoarea imagine. **Putem spune că prima imagine reprezintă o pregătire, imaginea intermediară este șocul emoțional iar a doua imagine completează și clarifică ideea.** Subiectul unei diaporame se structurează în funcție de acest trinom * al exprimării diaporamistice, care constituie un fundament de limbaj putând exprima o idee complexă. Persistența retiniană face ca la treceri rapide de la o imagine la alta, spectatorul să asocieze mental cele două imagini. Uneori se speculează în mod intenționat acest efect, lăsând între două imagini o pauză întinută de circa 1/100 sec. Pe acest fundal negru, aproape insesizabil ca atare, spectatorul proiectează mental o imagine în culori complementare imaginii precedente. Imaginea care apare pe ecran în clipa următoare se combină în mintea spectatorului cu această imagine „fictivă”. În felul acesta se pot crea imagini care influențează fără a fi văzute!

Desigur, pornind de la aceste considerente se poate scrie un tom de studii psihologice. Scopul nostru a fost doar să demonstrăm că, la fel ca orice artă, diaporama posedă pe lângă metode raționale de transmitere a informației și mijloace de influențare directă a subconștientului.

Se observă că realizatorul unei diaporame este liber să realizeze în expunerea sa asociațiile cele mai neașteptate de idei, bazându-se pe imaginile „fictive” rezultate din procedeele speciale de proiecție și din caracteristicile fiziologice ale ochiului uman.

Efectele speciale aplicate trecerii de la o imagine la alta au un rol deosebit în realizarea atmosferei. Ele sînt similare unor sublinieri cu linie roșie într-un text scris. Folosindu-le, atragem atenția nu asupra unei imagini, ci asupra unei idei. Putem sublinia printr-o fulgerare nuanțe din textul vorbit sau din acompaniamentul muzical, tot așa cum putem accentua o idee exprimată anterior prin imagine, sau putem pregăti exprimarea unei idei esențiale în contextul subiectului.

Fiind destul de brutale pentru ochi, efectele speciale despre care vorbim sînt în contrast violent cu caracterul lin, glisant, al înălțuirii. După folosirea efectului de fulgerare sau de scintilație (sau a combinației celor două), trebuie lăsat obligatoriu un moment de respiro.

Abuzul de efecte speciale riscă să transforme o diaporamă într-o aglomerare agresivă de imagini. Trinomul de expresie nu trebuie distrus. Odată cu el se pierde capacitatea diaporamei de a se exprima sintetic.

Ritmul constituie un element esențial în realizarea atmosferei spectacolului de diaporamă. Ritmul este determinat de numărul de diapozitive

proiectate pe durata spectacolului. Dacă într-un spectacol de cinci minute folosim 60 de imagini efective, să spunem, propunem spectatorului un ritm de percepție normal (el va percepe 119 imagini). Dar dacă în același interval de timp vom folosi 300 de diapozitive (spectatorul percepend 599 de imagini), vom transmite de-a dreptul o stare de stress. Totuși există spectacole realizate în acest fel. Ca o compensație, textul este alcătuit din citeva fraze iar muzica este foarte temperată. Prezentându-se un număr foarte mare de imagini, spectatorul nu mai memorează nici una, cum de altfel, nu va memora nici datele transmise de coloana sonoră. El nu mai percepe însă un mesaj; lui îi este impusă o senzație și o idee despre subiectul prezentat.

Din punct de vedere plastic, se nasc probleme interesante în ceea ce privește compoziția și culoarea.

În alcătuirea succesiunii de imagini trebuie să se țină seama de compoziția imaginii a treia, ca și de compoziția imaginilor „fictive”. Compoziția a două imagini succesive nu trebuie să intre în conflict ci să se afle într-o relație de continuitate. Dacă în prima imagine compoziția este organizată stînga-dreapta, în imaginea următoare, compoziția va fi organizată dreapta-stînga, în așa fel încît și imaginea combinată să aibă o compoziție echilibrată. Uneori se obișnuiește să se utilizeze compoziții ușor dezechilibrate pentru imaginile care vor compune o imagine combinată. Important este ca elementele principale să se întrepătrundă.

În utilizarea creatoare a culorii trebuie să se țină seama de contrastul succesiv, ca și de culoarea rezultată în urma suprapunerii a două imagini.

Cînd se folosesc mai mult de două aparate de proiecție, efectului de înălțuire i se poate asocia și modificarea dominantei de culoare chiar în timpul înălțuirii (deci pe imaginea a treia).

Cu două aparate se poate obține efectul schimbării lente, treptate, de culoare. Acest exemplu sugerează o modalitate de trecere de la secvența la alta, modificîndu-se atmosfera.

Folosind mai multe aparate de proiecție și proiectînd imagini parțial marscate, se pot obține schimbări locale de culoare în cadru.

Diaporama nu poate reda mișcarea. Consecvență însă exprimării sintetice, ea ne oferă iluzia mișcării, prin proiecția cu efect de înălțuire a imaginilor reprezentînd începutul și sfîrșitul unei mișcări. Totul depinde de manipularea tehnicii de proiecție. În exemplul de mai sus imaginea a treia contribuie la strecurarea în subconștient a iluziei mișcării.

În stabilirea succesiunii încadratelor funcționează cu succes principiile aplicate în cinematograful, diaporama fiind și ea o orchestrare de planuri.

Diaporama se realizează pornind de la un scenariu. Scenariul, ca în cinematograful, cuprinde organizarea dramaturgică a subiectului. Pe baza scenariului se alcătuiesc pe de o parte un decupaj cuprinzînd conținutul

fiecărei imagini ce va fi proiectată, pe de altă parte textul literar care va însoți proiecția. Și aici se poate vorbi de secvențialitate. O secvență în diaporamă este determinată de unitatea ideii ce va fi exprimată. Principiile unității de timp și loc nu au sens întrucît am văzut că practic acestea se schimbă de la imagine la imagine. În alcătuirea scenariului și decupajului nu trebuie să se piardă din vedere caracterul sintetic al exprimării și utilizarea trinomului de expresie. De multe ori o idee complexă poate fi comod încadrată într-un trinom de expresie. (Trinomul de expresie ar fi deci echivalentul secvenței cinematografice).

Există mai multe puncte de unde se poate porni la realizarea unei diaporame:

1. **De la un text literar.** Acest lucru implică ridicarea valorii textului respectiv prin informația vizuală. Textul poate fi folosit în coloana sonoră sau nu.

Dacă textul este prea literar, imaginea riscă să alunece în ilustrații v.sm.

Pot fi abordate o multitudine de tipuri de texte, precum texte descriptive, dramatice, explicative, umoristice, expositive, ca și monologuri, dialoguri, anchete, interviuri etc.

Desigur idealul este ca imaginea să vină și să arate ceea ce nu poate fi redat prin mijloace literare, astfel ca să se ajungă la un dialog poetic text-imagine.

2. **De la o temă muzicală.** Metrica ritmică a sunetelor se va regăsi în ritmul imaginilor. Schimbarea imaginilor în ritmul muzicii creează în spectator senzația desăvîrșirii.

3. **De la un subiect original.** Posibilitatea cea mai ofertantă pentru că toate elementele componente ale diaporamei se vor constitui în funcție de imagine.

Modul de proiecție reprezintă starea materială a diaporamei. În funcție de folosirea proiecției manuale sau automate, el este de două feluri.

În cazul proiecției manuale, modul de proiecție constă în casetele cu diapozitive, banda de magnetofon și carnetul de proiecție (sau fișa de proiecție) în care se trece fiecare diapozitiv, identificat printr-un număr și indicarea concisă a conținutului său, și felul trecerii între două imagini (deci o descriere a trinomului de expresie).

În cazul proiecției automate nu mai este necesar carnetul de proiecție, căci modul de proiecție este constituit din casetele cu diapozitive și banda de magnetofon conținînd coloana sonoră și programul spectroscopului.

Diaporama este o creație individuală și o realizare de echipă. Aceasta înseamnă că există o personalitate artistică avînd funcția coordonatoare, de la care emană ideea, modul de transpunere a ei, și care implică pe cetea sa personală operei și îi determină stilul. În echipă pot lucra fotografi, scriitori, muzicieni, ingineri de sunet, graficieni, laboranți. Fiecare din aceștia își pune amprenta creativității sale în domeniul care-i este propriu, respectînd în același timp rolul de coordonare jucat de regizor.

REFLEXII DIN VIAȚA UNUI FOTOGRAF PASIONAT

Fotoclubul studențesc „Universitatea” Cluj-Napoca

Petre Mercea Olimpiu Roca

● Dacă oscilezi între mai multe aparate, cu siguranță îl vei cum-păra pe cel mai prost !

● Dacă ai surprins în repetate rinduri o situație interesantă fără să ai aparatul de fotografiat la tine, cu siguranță nu o vei mai surprinde când iei aparatul cu tine !

● Dacă ai un singur film la dispoziție el se va termina când îți este lumea mai dragă !

● Filmul se rupe în aparat de preferință când, departe de casă, ai ajuns în fața unui motiv senzațional !

● Dacă ai cerut cu împrumut un aparat de fotografiat poți umbla fără grijă cu el deoarece tot se va strica !

● Aparatul împrumutat este pe jumătate stricat !

● Nu fiți supărați pe aparatul de fotografiat dacă nu lucrează bine, s-ar putea să aibă și el aceeași părere despre dumnea-voastră !

● Dacă nu ești sigur că în a-parat este film și-l deschizi la lumină, vei constata cu sigu-că ai voalat ceva cu totul deo-sebit !

● Dacă faci cinci fotografii de probă pentru a fi sigur că foto-grafia va reuși, cu siguranță pri-ma probă este cea bună cele-lalte fiind în plus !

● Într-un grup de vizitatori ai unei expoziții se va găsi totdea-una unul care să spună „Ce timpenie”.

● Din păcate în unele expoziții se întâmplă să întâlnești cunoș-tințe vechi nu numai în sală ci și pe pereți !

● Valoarea fotografiei, în cele din urmă, este dată de fotograf și nu de valoarea aparatului de fotografiat !

UN RECORD POȘTAL

La data de 7 iulie 1977, asociația noastră ca organi-zatoare a celui de al 11-lea Salon Internațional de Artă Fotografică al Republicii So-cialiste România a trimis, printre alte multe invitații, și una din Vietnam.

Persoana invitată nu ne-a răspuns la invitație, fiindcă nu a participat la ediția a 11-a a Salonului nostru.

Nu am știut nimic, pînă cînd poșta din 18 octombrie 1982 ne-a adus retur, la căsuța noastră poștală, invi-tația menționată.

În această situație, nu știm ce să apreciem mai mult: nepierderea corespon-denței după o așa mare pe-rioadă de timp, sau cei 5 ani cît au fost necesar ca invita-ția noastră să facă drumul dus-întors pînă în Vietnam, avînd în vedere că a fost expediată de noi cu mențiu-nea „par avion”.

Întîmplarea l-ar fi amuzat desigur pe Jules Verne, care și-a imaginat, în secolul tre-cut — deci fără avioane — un voiaj în jurul globului în

80 de zile ! Pe noi ne-a în-tristat, gîndindu-ne la volu-mul mare de corespondență pe care îl avem și de ce la multe corespondențe nu primim răspunsuri ! Dar noi nu sîntem grăbiți și putem aștepta răspunsuri poștale și după 5 ani, ca acel mențio-nat.

Pentru cei neîncrezători (poate și Poșta), ținem la dispoziție corespondența în cauză.

Conf. Ing. **Sylviu Comănescu**

ECOURI • ECOURI • ECOURI • ECOURI • ECOURI • ECOURI

Expoziția națională festivă, Krizsán Zoltán. Extras din ziarul de limbă maghiară „Igazság”, Nr. 237 din 7 oc-tombrie 1982, Cluj-Napoca.

Din 717 fotografii alb-negru, 50 color și 329 de diapozitive aparținînd la 259 de artiști fotografi, s-a selec-ționat materialul expoziției, care s-a deschis sîmbătă, în saloanele Muzeu-lui de Artă. Proporțiile expoziției sînt dovedite de altfel și de numărul lu-crărilor acceptate : 167 fotografii alb-

negru, 14 color și 154 diapozitive aparținînd la 168 de expozanți. Din-tre aceștia 32 au primit premii și 4 mențiuni. În fine, încă niște date : la această expoziție au participat 25 de fotocluburi și 26 expozanți individuali din toate colțurile țării.

La asemenea expoziții, aproape că este imposibilă o dare de seamă obișnuită cu numele expozanților și cu titlul operelor expuse. De aseme-nea, ar fi nepoliticos evidențierea doar a cîtorva dintre aceste expona-te sau nominalizarea celor care au fost premiați. De altfel, pentru aprecierea acestei expoziții nu este suficientă

numai o singură vizitare a sălilor sau numai o singură vizionare a proiec-țiilor de diapozitive. Dorim doar atît să semnalăm că între expozanții clu-jeni au cîștigat cite un premiu sau o mențiune următorii : Kuti Gábor, Do-rel Popescu, Cacsur György, Emil Gherman, Imecs Zoltán, Sarzsinszky Ferenc, Szabó Tamás, Bányai István, Petre Mercea, iar Kéki Zoltán a pri-mit două premii și Șerban Modest trei premii.

Cîteva observații cu caracter gene-ral totuși nu sînt de prisos. Despre categoria operelor alb-negru doar atît că numărul lor fiind cel mai

mare, este cea mai variată dar totodată cea mai eterogenă ca și compoziția. Ca o impresie generală, în primul rând se remarcă volumul mare de muncă: ce forță uriașă și fructuoasă a devenit în zilele noastre mișcarea artiștilor fotografi. Din aceasta, desigur, apar și unele carențe: de parte de perioada începutului, devine nejustificată complexitatea cu care și astăzi se primesc unele lucrări cu caracter familial la nivel de amatorism, la saloanele naționale. Trebuie să recunoaștem că numărul acestora a scăzut în ultima vreme. Cultura artei fotografice dovedește cel mai pregnant apariția în număr mare a operelor însemnate. Și în mod natural se disting și unele lucrări excepționale și nu necondiționat numai între cele premiate.

Categoria fotografiilor color ocupă numai o sală, dar ea este mai mare altă dată. Nivelul operelor expuse aici este suficient de ridicat; sînt puține fotografii în culori stridente, tip ilustrate și apar în număr mai mare opere, care sînt clădite pe funcționalitatea și armonia culorilor. În această situație considerăm cam puțin un singur premiu decernat pentru această categorie de fotografii.

Proiectarea diapozitivelor a constituit o surpriză nu numai din punct de vedere calitativ, dar și din punct de vedere cantitativ. Așa se pare că dezvoltarea cu elan a acestei categorii de creații va asigura și nivelul artistic cuvenit: în detrimentul fotografiilor turistice dar în interesul în genurilor de compoziții, eseuri și portrete. Diapozitivele cu teme de peisaje încetul cu încetul dau mai mult decît simple redescoperiri ale naturii.

Am putea vorbi și despre faptul că unele dintre cluburile noastre deja au un profil format, fiecare își desfășoară activitatea ca un colectiv de creație bine încheiat, într-o direcție bine definită. Pentru o analiză detaliată, însă, ar trebui să cunoaștem mai îndeaproape clubul respectiv, nu numai materialul expoziției primit de la el.

Așadar, expoziția națională „Napoca '82” ca expoziție națională obișnuită a Fotoclubului Casei de Cultură Municipală clujeană, a constituit o manifestare de seamă în cadrul evenimentelor culturale de toamnă, cu multe frumuseți, cu multe învățăminte. Dar, în anul acesta, „Napoca '82” nu reprezintă o expoziție anuală, obișnuită, ci o manifestare excepțională, prin care se serbează existența de 25 de ani de activitate a fotoclubului. Vernisajul expoziției a constituit totodată serbarea aniversării. În afară de decernarea premiilor, s-au rostit discursuri și prin gesturi simbolice s-au evocat evenimentele însemnate ale drumului parcurs. Dintre aceste gesturi, ca cele mai umane, amintim doar decernarea titlului de „Membru de onoare”. El a fost oferit atît clujenilor, cit și celor din alte orașe, precum și acelor care patronază munca clubului și prin decernarea acestui titlu „post mortem”, s-a evocat memoria unor membri care

astăzi nu mai trăiesc. Lista este lungă, dar îi amintim de exemplu pe Marx József, Emil Gherman, Salamon György, Szabó Tamás, Iuliu Albini, Daniló Zoltán, Kuti Gábor, Iosif Viehmann, Wagner Rudolf sau dintre cei decedați pe Asztalos Sándor, Szabó Dénes ale căror nume le este cunoscut cititorilor noștri.

Anul jubiliar continuă, astfel că observațiile noastre de încheiere le considerăm nu ca o critică distructivă, care să strice atmosfera de sărbătoare, ci ca o propunere de viitor care poate fi realizată. Așa o simțim ca o manifestare în-adevăr sărbătorească a clubului; ar fi trebuit să fie nu o expoziție națională de mare amploare, ci una mai intimă, cu evidențierea celor sărbătorești, care să excludă caracterul de concurs al expoziției și să aibă mai mult un caracter de retrospectivă. Fiecare membru, care vreodată a activat, să participe cel puțin cu o fotografie personală. Aceasta pentru amintirea trecutului, pentru îndemn spre viitor.

La Miercurea-Ciuc. BIENALA DE ARTĂ FOTOGRAFICĂ, Ion Nete. Extras din ziarul „Informația Harghitei” Nr. 4019 din 30 oct. 1982.

Așadar, Miercurea-Ciuc, datorită inițiativei pe care și-a asumat-o și concretizat-o Fotoclubul Harghita al Casei de cultură, se înscrie, începînd de miine, printre localitățile organizatoare, ale unei manifestări de amploare: salonul Bienalei naționale de artă fotografică. Acest prim salon harghitean, reușind o secțiune reprezentativă acestui gen de artă, se constituie ca o manifestare de referință în actuala ediție a Festivalului național „Cîntarea României”. Expoziția se bucură de o largă cuprindere – 24 participări colective, plus 25 autori individuali, în total 280 de autori care au prezentat 1063 lucrări alb-negru, color și diapozitive color.

Sigur că, în fața acestei masive participări, misiunea juriului, prezidat de Marx József Hon. EFIAP, a fost destul de dificilă. În cele din urmă, au reușit să treacă acest filtru al exigențelor 180 lucrări alb-negru, 28 color și 111 diapozitive (149 autori). Și, așa cum este și firesc, în astfel de „confruntări”, cele mai valoroase lucrări au fost distinse cu premii – peste 20 semnate „Harghita”, 3 acordate lucrărilor înscrise în tematica separată „Omul creator”, 15 „special”, omologate de juriu și oferite de întreprinderi și instituții din județ.

După cum întreaga noastră incursiune este extrem de succintă, pentru a aviza pe iubitorii acestei arte de ineditul întîlnirii ce li se promite pentru miine, ora 11, la sala de expoziții a Casei de cultură, circumscriem acelorasi dimensiuni și citirea numelor de autori grație cărora ne putem desfăta privirile în „adîncul” unor imagini sensibilizate – reprezentînd

reportaje, peisaje, eseuri sau portrete, sinceritatea transfigurării și „tălmăcierea” ideilor oferindu-ne o bogăție de sugestii care să ne apropie de gîndul ce l-a stăpînit pe autor în momentul în care a fixat obiectivul pe cadru respectiv. Ne prilejuiesc astfel de momente în care „vorbește” simbolul imaginilor, lucrări semnate de Mircea Faria, EFIAP, din București, Corneliu Dan-Gelep, AFIAP, Craiova, Mihályko Anna și Kövesdi László, ambii AAF, din Tg. Mureș, Michael Kapp, din Sibiu. Și să nu-i uităm pe organizatori – mai ales pentru că Fotoclubul Harghita, într-un clasament al premiilor obținute, deține un loc de frunte – cu 8 premii: Szokács V. Alexandru, AAF, Kémenes Vince, Emil Moldovan, Sükösd József aflîndu-se printre cei distinși. Iar dacă tot vorbim de organizatori, să încheiem consemnînd că, deși este vorba de prima manifestare de interes republican girată de fotoclubul harghitean, filiala „Transilvania” a A.A.F. din R.S.R., a acordat un premiu prin care se apreciază modul în care s-a reușit organizarea primului salon al Bienalei de artă fotografică în Harghita, care – vrem să anticipăm – va constitui și punctul de pornire al unei tradiții pe care iubitorii artei fotografice o doresc consolidată și aici.

Articolul reproduce 7 lucrări din expoziție:

- Petrică Gemănaru – AAF – Iași – „Diagramă”
- Gregor Emanoil – AAF – Craiova – „Dans”
- Venig Vasile – AFIAP – Carei – „Toamna”
- Nagy András – Satu Mare – „Ritm (Premiul special al ziarului „Informația Harghitei”)
- Banyai István – Cluj-Napoca – „Portret cu flori”
- Sukoso József – Miercurea-Ciuc – „Luna”
- Nicu Dan Gelep – EFIAP – Craiova – „Ligia”

Expoziția de fotografii artistice *** Extras din ziarul „Flacăra Iașului” din 16 octombrie 1982.

Rotonda I.M.F. găzduiește sub patronajul Fotoclubului „Moldova”, începînd de miine, expoziția de fotografii artistice realizate de Szasz Adrian, din București, membru al Asociației artiștilor fotografi. Intitulată „Din lume adunate”, expoziția cuprinde circa 100 de fotografii realizate în urma unei călătorii prin Europa.

Vernisajul acestei expoziții, care va fi deschisă pînă la 27 octombrie a.c., va avea loc în ziua de 17 octombrie 1982, la ora 11,

Cronică de expoziție.

NICOLAE CIOCÎRLAN, la fe-reastra sufletului, Aurel Le-on. Extras din ziarul „Fla-căra Iașului” din 22 aprilie 1982.

„Mai mult ca oricind, oame-nii au nevoie de imagini”. Se pare că A. de Monzie are dreptate, deoarece privirea în-cearcă să înlocuiască medita-ția. Pe această linie pare să meargă și inginerul Nicolae Ciocîrlan, artist fotograf bine cunoscut și apreciat la Iași, în expoziția sa de la Galerile „Flacăra Iașului”, adică în chiar casa instantaneului ziaris-tic — verb și imagine. Departe de oboseala vizualului și teroa-rea indiscreției obiectivului, Nicolae Ciocîrlan, procedind oa-recum calm, sistematic și inde-lung gândit, ne propune foto-grafia frumoasă în sine, cu substrat liric și uneori cu tilc ușor satiric. Dacă pledează pur și simplu pentru drumetie (În țara Moților, Leul din Ceah-lău, Fantoma, Mentaniarzii, Hi-drotehnică, Mariana) sau con-feră compoziției o tramă eseis-tică (Pace, Tristețe, Captivitate, Situație neprevăzută, Premieră), Nicolae Ciocîrlan o face dis-cret, neagresiv și cu o vătuire răbdătoare a luminii și gesturi-lor. Fotografia sa, mai ales în portretistică (Anca, Buburuza, Al. Ichim, Osep Kahane, Anca Bodescu, Autoportret) e priete-noasă, sugerează o atmosferă blajină cu estompări sentimeri-tale. Vibrația luminii e solici-tată fără străluciri de flash, ea vine parcă de peste tot, luînd în stăpînire cadrul. O anume ordonare ritmică conferă greu-tate priveliștii, iar lipsa de os-tentație face ca totul să pară firesc, necăutat... E o calitate ce se obține greu în fotografie.

Nicolae Ciocîrlan reușește să se contopească fără efort cu tema și prin el ne împrietenim cu poezia nebănuită a diurnu-lui.

Salonul jubiliar de artă fotografică și diapozitive, Ilie Calian. Extras din ziarul Fă-clia, Nr. 11.157 din 16 oc-tombrie 1982.

La 25 de ani de la înființarea Fo-toclubului „Cluj-Napoca”, al Casei municipale de cultură, Salonul jubi-liar de artă fotografică și diapozitive „Napoca '82” se dorește a fi nu numai o expoziție națională, la care participă artiști fotografi din încă circa 25 de localități din țară, dar și un moment de bilanț al realizărilor din acest sfert de veac de activitate. Începînd prin a fi „Cercul de artă fotografică din Cluj”, actualul foto-club a ajuns să numere 80 de mem-bri, dintre care nouă sînt artiști ai Asociației internaționale de artă foto-grafică, iar trei au titlul de „Exce-lence F.I.A.P.” — ceea ce nu este puțin. La această expoziție (care cu-prinde 167 de fotografii și a fost în-soțită de proiectarea a 154 de dia-pozitive), Fotoclubul „Cluj-Napoca” a participat cu 36 de fotografii și 62 de diapozitive — cea mai bogată participare —, urmat de cei din Tg. Mureș (29 + 4) și cei din Craiova (20 + 17). Premiile și mențiunile au revenit și ele în număr mare cluje-nilor. La fotografia alb-negru și co-lor — trei premii și trei mențiuni: Gheorghe Kacsur (categoria portret), Emil Gherman și Zoltan Keki (repor-taj) și Modest Serban (reportaj). Pen-tru diapozitive au fost premiați Zol-tán Imecs, Zoltan Keki, Francisc Sárz-sinszky, Modest Serban (peisaj) Ta-más Szabó (portret — unicul premiu la această categorie), Ustván Bányai, Modest Serban (reportaj), Petre Mer-cea (eseu). Restul premiilor (pînă la 24+14) au fost obținute de tirgumu-reșeni (7+2), orădeni (3) și partici-panți din alte orașe.

Salonul a fost alcătuit cu exigență de către un juriu care, respectînd arta fotografică, i-a respectat, în fond, și pe cei ale căror lucrări nu au fost acceptate. Din cele 717 foto-grafii alb-negru, 50 color și 320 dia-pozitive, semnate de 259 de autori, au intrat în salon 167 de fotografii alb-negru, 14 color și 154 de diapozitive, semnate de 147 de autori, că-rora li s-au adăugat 14 fotografii alb-negru, înafara concursului, semnate de cinci autori: din Cluj-Napoca (Lu-liu Albini, Zoltan Daniló, Gheorghe Salamon), Tirgu-Mureș (Iosif Marx) și Oradea (Stefan Vilidar). Selecția pune în valoare o mare varietate de stiluri și tehnici — de la instantaneul reportajului „fierbînt”, la eseu elab-orat cu grijă și savant prelucrat în laborator, de la portretul realist la cel caricatural și la cel poetic, de la

peisajul bazat pe valoarea în sine a frumuseților naturale, la compoziția simbolică, de la atmosfera romantică la poezia obiectelor vieții cotidiene din naturile statice, de la caligrafia pură în alb-negru la exuberanța to-nurilor din fotografiile color. Cu toate acestea, se poate remarca o tendință care dă unitatea expoziției: ofensiva ideii-sentiment asupra prețiozităților tehnice. Artiștii sînt mai mult intere-sați de investigarea lumii decît de tratarea forme și culorii în labora-tor; acuratețea tehnică este doar un prim și, desigur absolut necesar pas spre artă. Dar se evidențiază o dată mai mult că artistul fotograf nu este o mașină de făcut imagini corecte, ci un spirit înzestrat cu simț estetic și care dorește să transmită o idee ar-tistică. Nu lipsesc unele imagini fa-cile, performanțe tehnice care azi nu mai trezesc interes, stingăcii „eseis-tice”, peisaje de ilustrate, portrete de bătrîni de un pitoresc depășit. Dar prevalează frumusețea ideii și forme, în lucrări ca acelea ale artiștilor deja enumerați pînă acum, dar și în ale premiatilor Gheorghe Lăzăroiu (Sibiu), Ana Minályko, László Kövesdi (Tg. Mureș), Antoniu Remlein (Arad), Ion Sava (Brașov) — sau ale lui Mircea Faria (București), Nicu Dan Gelep, Emanoil Gregor, Iuliu Ștefănescu, Dan Mihai Călinescu, Roman Karbulițchi (Craiova), Petru Gemănaru (Iași), Li-viu Butnariu, Máté Carol (Brașov), Michael Kapp (Cisnădie), Pavel Po-tra, Sándor Rudolf (Timișoara), Zoltán Szombath, Deák Gheorghe (Tg. Mu-reș), Nicolae Sotir (Constanța), Petru Székely (Arad), Barabás Géza (Tg. Secuiesc), Mircea Agabrian (Sibiu), sau clujenii Victor Mercea, Mircea Pașcalău, Alexandru Racoviță, Rudolf Waaner.

Deși alit participarea, cît și numă-rul premiilor obținute de clujeni sînt măgulitoare, situația artei fotografice din județul Cluj nu este acum de na-tură să ne trezească mari orgolii. Să reținem că din totalul participării clu-jene, doar nouă fotografii și diapozitive aparțin fotoclubului clujen „De-sign”, I.C.P. și „Poligraf 73”. Alte fotocluburi — cum ar fi cel, de mare prestigiu, al Universității — nici n-au trimis lucrări. Pe de altă parte, cele-lalte localități din județ sînt neprezen-tate (exceptînd Gherla, prin Gavril Bodor). Este firesc să ne întrebăm ce se întîmplă — de ani de zile — în cele-lalte orașe și municipii, ne reprezentate nici la Festivalul național „Cîntarea României”, cum se face că pasiunea arti-artei fotografice, cîți or fi, nu-si trimit lucrările la expozițiile din Cluj-Na-poca; și cum sînt organizate fotocluburile, dacă există, în celelalte loca-lități. În fine, chiar Fotoclubul „Cluj-Mapoca” pare să cam bată pasul pe loc, lipsindu-i un suflu tineresc, care să învieze arta fotografică clujeană printr-un nou mod de a gândi, simți și crea fotografia artistică, un suflu tine-resc care să înlăture un oarecare strat de rugină de pe mecanismele funcțio-nării fotoclubului.

Arh. Andrei Pandele – AFAP

Printre laureații etapei republicane a festivalului „Cîntarea României”, ediția 1981, s-a numărat și Feieș Viorel din Reșița, care a primit premiul II pentru lucrarea „Pasărea de foc” – categoria Peisaj. Pentru performanța realizată, a fost premiat și felicitat. Iar în numărul 142-143/1981 (apărut în iunie 1982), fotografia a fost reproducă la loc de cinste – coperta III-a.

Cîteva zile mai tîrziu, la același sediu din strada Brezoianu, a sosit o revistă din R.F. Germania: Color-Foto, Nr. 7/1982, revistă în care este reproducă o fotografie a aviatorului Jürgen Ropönus – pagina 27.

Nu mică ne-a fost surpriza să constatăm că cele două lucrări sînt copiate după același clișeu!!!

Pentru cei care nu cunosc numărul în care a fost reproducă, descriem imaginea în cîteva cuvinte. O copie color rezultată dintr-un sandviș între două clișee: un contrejour cu un nor negru străpuns de soare și imaginea unui bireactor în zbor, fotografiat frontal, puțin deasupra. La suprapunere, avionul a fost așezat peste soare.

Mare dilemă! Care e autorul, care e impostorul? În urma unor apeluri repetate din partea AAF, participantul din Reșița, indignat de plagiatul (?!) făcut de aviatorul german, a propus să risipească dubiile. Din proprie inițiativă, a primit să prezinte, într-o săptămînă, rolful făcut pe un aeroport din München, pe care avea imagini făcute înainte și după cea citată.

Îl mai așteptăm și acum, deși au trecut luni de la propunerea făcută. NU ne-a mirat întîrzierea. Din explicațiile scrise ale participantului Feieș, ne-am lămurit de la început că nu prea are idee cum a fost realizată imaginea cu pricina. Încercările de a-l contacta – în scris, telefonic, prin alte persoane domiciliind în Reșița – au fost zadarnice.

Comentariile sînt de prisos. Juristul din Reșița, pentru că vitasem să spunem că e vorba de un judecător, se jenează să ne arate cum se fac din aeroport imagini cu avioane fotografiate de sus. Răspunsul poate e simplu: cumpărînd mărirea gata făcută de altul!

Felicitări, „stimat” jurist Feieș Viorel!

Dar speram mai mult de la un jurist; și un începător își dă seama că o siluetă fotografiată pe soare va ieși neagră. Mixajele sînt interzise, dar puțină circumspecție nu strică față de asemenea imagini.

Membrii juriului poartă însă ochelari în unanimitate și nu se miră cînd un jurist din Reșița prezintă avioane în zbor, fotografiate de sus.

Probitatea acestuia și bunăvoința celorlalți va arunca, fără îndoială, o lumină foarte nefavorabilă asupra activității Asociației noastre. Numai o replică drastică dată unor asemenea practici va împiedica repetarea unei situații jenante pentru mișcarea fotografică din România.

prof. Mircea Agabrian AFIAP

● **Arta, în general, este rezultatul unei cantități considerabile de deosebiri, de echivalențe și de convenții, prin care se depărtează mai mult sau mai puțin sensibil de real. Și arta în fotografie constă tocmai în căutarea acestor interpretări și nu din îndeplinirea unei servile, zadarnice copii. Ea furnizează niște transcrieri elaborate ale realității, uneori chiar foarte departe de ea.**

● **Fotografia s-a înălțat – pe drept, la demnitatea de artă reputînd grija reproducerii cît mai fidele a lumii înconjurătoare. Alergînd din elementele realității, prin cadraj, esențialul, specificul, ineditul; interpretînd, accentuînd sau transformînd aceste date prin folosirea filtrelor, practicarea nedefinitului, al jocului de umbre și lumini și multe alte procedee, fotografia s-a circumscris plenar artei.**

● **În fotografie, arta compoziției începe cu alegerea elementelor strict necesare, ea devenind în esență arta de a suprima.**

● **Decupajul cu totul insolit, asigură unei fotografii putere de șoc asupra privitorului.**

● **Gîndirea artistului fotograf se materializează în relațiile pe care le instituie între forme și tonuri de griuri (de la negrul pur la albul pur) și într-un ritm și spațiu adecvat.**

● **Dintre numeroasele opinii formulate în legătură cu calitățile pe care trebuie să le întrunească o fotografie bună, se pot decanta cîteva din trăsăturile unanim acceptate: putere de șoc, atracție emoțională, conținut substanțial și calități grafice superioare.**

● **În peisaj, un mare fotograf vede natura potrivit imaginației sale proprii și introduce un sentiment poetic și chiar o notă de mister. Acest lucru este potențat de avantajul de mijloace pe care le stăpînește: de la alegerea obiectivului și a filtrului cel mai adecvat, pînă la utilizarea unui anumit procedeu tehnic de laborator.**

● **În fotografie, plasarea siluetelor umane și portretelor într-un peisaj sau interior, trebuie să se constituie ca părți inseparabile ale întregului și totodată să fie înzestrate cu viață plastică proprie.**

Incredibil, dar ... adevărat!

– Dumneavoastră ați putut remarca pe coperta 3 a publicației Fotografia Nr. 142-143/1981, o frumoasă fotografie în culori cu titlul: „Pasărea de foc”, autor Feieș Viorel, jurist la Reșița (paginile 104 și 133), distinsă cu premiul II la faza republicană a celei de a treia ediții a Festivalului național al Educației și Culturii Socialiste „Cântarea României”.

– Noi am remarcat la pagina 27 a publicației „Color Foto” Nr. 7/1982 din R.F. Germania, o frumoasă fotografie în culori, fără titlu, autor Jürgen Ropönus, care ilustrează articolul „Medienkonstrast” de la rubrica expoziții fotografice, semnat Ha.

Așa cum se poate constata, cele două imagini reproduse nu sînt decît una și aceeași imagine, cu singura deosebire că prezintă numai o inversare stînga-dreapta.

Evident, întrebarea care se pune, cine este autorul adevărat al acestei frumoase, fotografii, Feieș sau Ropönus ?

În această situație, ne-am adresat primului, care ne răspunde în scrisoarea nedată dar cu data poștei 01.09.1982 (cităm) :

„Fotografia „Pasărea de foc” a fost realizată de la sol la sfîrșitul lunii iunie 1980, în jurul orelor 16 (verbal ne-a comunicat și locul : aeroportul din München) cu un aparat Rolleiflex 3,5 F folosind un film Kodak color II, cu timp de expunere 1/125 și diafragmă 16. Ea a fost mărită pe o hîrtie Kodak color. Nu am folosit nici un mijloc de tehnică fotografică, decît în partea superioară a fotografiei la mărit, am expus puțin mai mult partea cu nori, reținînd cealaltă”.

Cum datele comunicate ridică unele îndoeli, am căutat să le analizăm și ca atare, remarcăm cîteva aspecte :

1. clișeu de format 6×6 cm original a fost mărit de cca. 6,7 ori pentru a ajunge la formatul cu latura mare de 40 cm.
2. mărimea pe clișeu a imaginii avionului este de cca. 1,12 cm.
3. avionul este de tip turism, cu două mici motoare de reacție, astfel că se apreciază gabaritul maxim al aripilor la cca 2000 cm.
4. ținînd cont de datele stabilite de noi, ca și de elementele tehnice ale aparatului Rolleiflex 3,5 F (distanța focală 7,5 cm), rezultă, prin calcul, că distanța de fotografiere este de cca. 134 m.
5. după cum se vede, din imagine, direcția de zbor a avionului este de-a lungul distanței de fotografiere, iar la viteza medie de zbor de cca. 500 km/h, în-

seamnă că în următoarea secundă după declanșare, avionul a parcurs cca. 139 m, trecînd de punctul de stație al fotografierii (verbal ne-a comunicat că a realizat trei fotografii).

O primă concluzie : pentru fotografierea unui asemenea subiect în mișcare rapidă, este necesară o optică cu distanță focală mult mai lungă (teleobiectiv) ;

6. timpul de expunere de 1/125 este mult prea lung, fiindcă în acest interval de timp, la viteza menționată, avionul parcurge cca. 112 cm, ceea ce ar fi condus la o imagine neclară a avionului, ori, după cum se constată chiar în imaginea mărită de 6,7 ori, este totuși clară.

O a doua concluzie : că nici timpul de expunere indicat nu este cel real.

7. Fiind o imagine în contralumină, este imposibil ca în mediu natural, părțile opuse sursei de lumină să apară luminate și nu cu umbră proprie (vezi corpul central al avionului. De altfel acest lucru este evident în cazul norilor, care apar neluminați în partea opusă soarelui.

8. De asemenea, nu se explică unele străluciri foarte vizibile pe aripile și ampenajul avionului.

O a treia concluzie este că nici situația de iluminare menționată nu corespunde, făcînd impresia că sînt două imagini, una în contralumină și alta – avionului – cu altă iluminare.

9. Atmosfera, în general, a imaginii pare să fie un apus de soare, dar se afirmă că a fost făcută la orele 16.00 și la finele lunii iunie ; ori, se știe că în această perioadă, sîntem în aceea a solstițiului de vară, cînd zilele sînt cele mai lungi ale anului și cînd la orele 16.00 soarele este la o apreciabilă înălțime, deasupra orizontului. Este adevărat că în imagine nu apare orizontul, dar perspectiva norilor și a avionului nu denotă o înclinare a axei de fotografiere. De altfel, la orele 16, temperatura de culoare a luminii solare este în jur de 6500°K, ori în imagine apare evident o temperatură de culoare mult mai scăzută. În plus, restul cerului nu ar apărea aproape complet negru, decît la o imagine făcută la înălțime și nu pe sol.

O a patra concluzie este că imaginea nu a fost făcută la ora 16.00 și nici de pe sol

10. Nu era cazul că în partea de sus a imaginii în procesul pozitiv să se expună mai mult și să se rețină pentru partea de jos a norilor, fiindcă imaginea ar fi apărut complet neagră sus și aproape complet deschisă, fără desen, în partea norilor.

O a cincea concluzie : nici indicația de laborator nu corespunde cu situația de fapt.

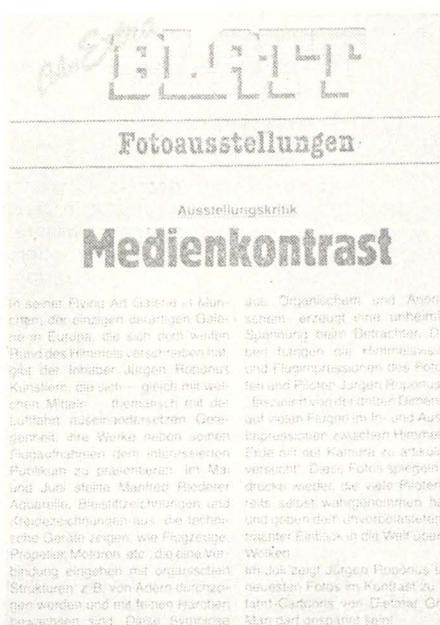

Foto: Jürgen Ropönus

Stift- und Kreidezeichnung von Manfred Riederer: „Start”

Color Foto

În continuare să-l întrebăm și pe Jürgen Ropönus, despre această imagine, dar, poate că, mai întâi să cităm textul articolului ilustrat cu imaginea ce face obiectul analizei noastre. Ca atare, reproducem tradus în limba română acest articol.

Critică de expoziție

MEDIENKONTRAST

În a sa Flying Art Galerie din München, – singura galerie de acest fel din Europa – dedicată prezentării boltii largi a cerului – proprietarul ei Jürgen Ropönus dă ocazie artiștilor, care indiferent prin ce mijloace, tematic, se referă la călătorii aeriene, să prezinte publicului interesant lucrările lor, alături de imaginile lui aeriene. În mai și iunie, Manfred Riederer a expus acuarele, desene în creion și cretă, care arată aparate tehnice ca, avioane, elice, motoare, etc. se creează o legătură strinsă cu structuri organice d.ex. sint străbătute de vene și sint acoperite de perișori fini. Această simbioză de structuri organice și anorganice produce asupra privitorului o încordare neliniștitoare. Alături sint atîrnate imagini ale cerului și impresiile de zbor ale fotografului și pilotului Jürgen Ropönus, care „fascinat de a treia dimensiune în multe zboruri în țară și în străinătate, caută să lege impresiile dintre cer și pămînt, cu ajutorul aparatului de fotografiat.”

Aceste fotografii reflectă impresii, pe care mulți piloți ei însuși le-au observat și care dau privitorului obisnuit o privire în lumea de deasupra norilor.

În iulie, Jürgen Ropönus arată fotografiile sale cele mai noi, în contrast cu lucrările plastice înfățișînd zboruri ale lui Dietmar Grosse.

Poți rămîne impresionat!

HA

Punînd în balanță neconcordanțele din răspunsul preînsului autor cu datele referitoare la cel de al doilea (Jürgen Ropönus) culese din articolul menționat sub semnătura Ha, apreciem că nu mai este cazul să-l contactăm pe proprietarul Galeriei specializate de la München și autor al expoziției fotografice cu același specific din luna iulie 1982 de la München, fiindcă sintem în fața unui caz tipic de folosire frauduloasă a unei lucrări de artă fotografică într-un concurs public – „Cîntarea României” – de către Viorel Feiș din Reșița.

În fața acestor evidențe, Comitetul de Conducere al Asociației noastre în ședința sa de lucru din 17.12.1982, analizînd această gravă greșală săvîrșită de membrul nostru din Reșița, a hotărît în unanimitate, în conformitate cu art. 15 din Statut, excluderea sa din Asociație și totodată recomandarea tuturor organizatorilor de manifestări fotografice de a nu mai admite participarea sa la asemenea ac-

Observator:

Tiparul executat sub comanda nr. 1006 la I.P. „Filaret”, str. Fabrica de chibrituri nr. 9-11, București
Republica Socialistă România

Invitație la SALONUL INTERJUDEȚEAN DE ARTĂ FOTOGRAFICĂ FOTO-FOLCLOR '83 VULCAN

Regulament

Aflat la a patra ediție, Salonul Interjudețean de Artă fotografică cu tema folclor, se înscrie în multiplele acțiuni politico-ideologice, culturale, artistice și sportive de masă organizate în cadrul săptămîinii „Nedeia Vulcană”, ediția a XI-a, ca parte integrantă a marelui festival național „Cîntarea României”. Salonul își propune să prezinte publicului vulcănean cele mai valoroase lucrări de artă fotografică inspirate din obiceiurile, tradițiile, datinile strămoșești, frumusețea arhitecturii populare și portului popular de pe meleagurile noastre.

Tema

Obiceiuri, tradiții străbune, datini, arhitectură populară, port popular.

Participare

– Salonul este deschis tuturor artiștilor fotografi, amatori sau profesioniști, individuali sau grupați în cercuri sau cluburi.

– Fiecare autor poate trimite maximum 5 lucrări în alb-negru, 5 lucrări color avînd formatul standard 30 x 40 cm, sau variante cu latura lungă de 40 cm, precum și 5 diapozitive color, montate în rame cu sticlă de 5 x 5 cm.

– Fiecare lucrare va purta pe verso: titlul lucrării, adresa autorului și eventual denumirea clubului sau cercului din care face parte.

Sînt admise toate procedeele și genurile artei fotografice care se încadrează în tematica salonului,

– Lucrările expuse la edițiile precedente ale salonului vulcănean nu vor putea fi admise.

Juriul

Alcătuît din personalități ale culturii și artei fotografice, va selecționa cele mai reprezentative lucrări pentru expoziție, iar celor mai valoroase lucrări li se vor acorda premii, plachete și diplome.

Catalogul

Fiecare participant va primi catalogul ilustrat al salonului, iar exponanții vor primi și vignetele de atestare a selecționării.

Organizatorii își rezervă dreptul de a reproduce lucrările în catalogul salonului fără pretenții din partea autorilor.

Lucrările vor fi tratate cu cea mai mare grijă și returnate la timp.

Organizatorii nu vor răspunde de eventualele stricăciuni sau pierderi survenite în timpul transportului.

Prin participare se consideră acceptate condițiile regulamentului.

Lucrările bine ambalate, însoțite de borderoul de participare, vor fi trimise pe adresa:

FOTOCUB „ELECTRON”
B-dul Victoriei 16 Bl. 1M/127
2692 – VULCAN
Jud. Hunedoara

Calendar

Ultimul termen pentru primirea lucrărilor	30.04.83
Lucrările juriului	– 15.05.83
Anunțarea rezultatelor	– 18.05.83
Vernisajul salonului în sala de expoziții a Clubului Vulcan	ora 11.
	05.06.83

ALTE INFORMAȚII ZILNIC ÎNTRE ORELE 16-22 la TELEFON
la TELEFON 957/70916

